

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארת שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת האזינו תשע"ט

לוח שעורי למוזים לאנשי שלומנו "חסידי ברסלב" תלמידי "היכל הקדש"

שבוע פרשת

שב"ק	ו	ה	ד	ג	ב	א	
							חמש ורשי עם
							התרגום
							תנ"ך
							משניות
							בבלי
							ירושלמי
							תוספתא
							מדרש רבה
							מדרש תנחומא
							רמב"ם
							טור
							שלחן ערוך
							זהר
							תקוני זהר
							לקוטי מוהר"ן
							לקוטי הלכות

רבנו ז"ל אמר: מעט גם כן טוב, על כן ראה ללמד מכל שעור מעט

או הרבה כפי הפנאי.

1 ומידו הויה איבא לשעני דגודא איתטיבא ליה, דהוא איתטיבא דוקא מת מעעמו, דבוכח
2 מילתא דגפול הוא. וכן פירש שם קבועטנו, דמת מעעמו לא איתטיבא ליה דאין פודיק, דהא
3 כתיב (במדבר יז): ודודו מכן חרש תפדה, אבל נהרג איתטיבא ליה לאשמעתו ולא
4 איתטיבא דהא לא קטליה ויהי רמיה, ולא פנא הוא ולפרכא. וקשה לפירושו, ודודו מכן חרש

5 גודת הכתוב הוא. ולא איתטיבא מותרת נפל,
6 אלא איתטיבא ליה רמיה שכלו לו חרשי. א
7 על גב דמבא נפקא דכל ששדה שלשים יום
8 באדם אינו נפל. מידו דהוא חרש שמנו ימים
9 דבועה, ודלפינן מינה דהיני נפול, אלא על גב
10 גדושת הכתוב, כי קים לן בגויה שכלו לו חרשו,
11 כדומתא פרק קמא דראש השנה (ו, ב) דאין מניין
12 לא אלא משעת דהרגאה. ועוד אמרין פרק י"ש
13 כבור (מכרות מט, א) גבי פרזה את בנו בתוך
14 שלשים יום ותכאלכו תעשה בתוך שלשים יום -
15 אין בנו פדיו. ועוד אמרין בירושלמי פרק קמא
16 דקדושין, רמינא נביא' ומה נקטת במשוי' רב
17 יתורה (אמר) שאל רבי אלעזר. בבבב שבטחך בתוך
18 שלשים יום. אמר לה וזהו לא מימי שמת ופסור
19 מחמת שלשים של בן. ואי נהרג - מאי שייך
20 למינמי בתי משמו? ומפרש רבנו חם דבתר הייני
21 דנגעה טרפה אף על פי ששחי יוטר משלשים
22 יום, וכיון של רבי ראשע היינו טרפה, דכל
23 יתורו ללא ספק דמי. מפי רבי.

24 **מזה** לחלו' במקום דרמיה ליטמא בגבא אחד בר' -
25 - ואם תאמר: אי מה לחלו' במקום בער אף כאן
26 במקום בער כגון פירחוח מפי רבי.
27 **האי** מאן דחיישה לגלמייה לא עבד כלום
28 דבמאן דשרייה רומי - פירש בקונטרס
29 בלשון אחר: שגפול מליתו תפדה שלא תשוב
30 לאיתנה, אפלו אלו לא עבד כלום. ולא היה לו
31 לפרש כך דלא כפר' "תחלת" (מא, א) ולא היה לו
32 טלית כפולה דייבת בעציה. ורבי שמעון פטר,
33 וסוין שאם בפלה תחיתו שרייבת. אלמא שרייבת
34 במקום הפלה תחיתו שם ציצית. ולא אמרין
35 כמאן דשרייה דמי וזעילה ציצית שבקרבנותיה.

הדרן עלך הקומץ את המנחה

"אך" חלק! - שאני הלא, בהגלגלות הלא חקמנא.

אמר מר: "ידך" - זו קבוצתך. מנין? דתני רבנן: "על
ידך" - זו גובה שפידי; אמה אומר: זו גובה שפידי,
או אינו אלא על ידך ממיש? אמרה תורה: הנה
תפילין ביד ותנח תפילין בראש, מה לחלו' בגובה
שבראש - אף כאן בגובה שפידי. רבי אליעזר אומר:
אינו צריך, הרי הוא אומר: "יהיה לך לאות" - לך
לאות, ולא לאחרים לאות. רבי יצחק אומר: אינו
צריך, הרי הוא אומר: "ששמתם את דברי אלה רבי
לבבכם... וקשרתם" - ששמה שפידי בגנדי הלב. רבי
חייא ורב אחא בריה דרב אריא מכוין ומנח ליה
להדי לבייה. רב אשי היה יתיב קמיה דאמימר, היה
צריך בדידה וקא מתחזיין תפילין, אמר ליה, לא סבר
לה מר: לך לאות - ולא לאחרים לאות? אמר ליה:
במקום לך לאות איתמר. גובה שבראש מנין? דתני
רבנן: "בין עיניך" - זו גובה שבראש; אמה אומר: זו
גובה שבראש, או אינו אלא בין עיניך ממיש? נאמר
כאן "בין עיניך", ונאמר לחלו' "לא תשימו קרחה
בין עיניכם למת", מה לחלו' בגובה שבראש, מקום
שעושה קרחה - אף כאן בגובה של ראש, מקום
שעושה קרחה. רבי יהודה אומר: אינו צריך, אמה
תורה: הנה תפילין ביד הנה תפילין בראש, מה לחלו'
במקום הראוי ליטמא בגנע אחר - אף כאן במקום
הראוי ליטמא בגנע אחר; לאפוקי "בין עיניך", דאיכא
בשר ושער, דאיכא שער לבן ואיכא נמי שער זהוב.
ארבע ציציות מעשבות זו את זו, שארבעתן מצוה

1 אך חלק - אך פרזה תפדה (במדבר יז) והיא נמי כבטור דמי, שדרי לא
2 יחדה בגלגלות תלא והמנח - לפירין כבוד, דכתיב (במדבר א) "ומש שקלים
3 לגולגולת", והיא אית ליה תרי. ואי משום "אך חלק" - השתא מידא לא מת.
4 נובה - קבורת, דהוא אצל הכתר. ויך ממש - נב. מה לחלו' בגובה שבראש
5 כדלפינן לקמן מקראי. ולא לאחרים לאות
6 - שלא דראו חותמה. ואי נבב, הכתיב לגבי
7 עמטא. קבורת בגנדי הלב הוא. הוה צריא
8 בדיח - מכה היחה לו אלא הדיבור. ונקיע
9 ולקונו בעד כדו שלא תדק המכה. והיו נראין
10 התפילין דרך הקריעה. במקום לך לאות
11 איתמר - מקום שרוב בני אדם אין נראה
12 לאחרים. הדינו קבורת, ולעולם אם נקיע
13 שרי. בני עיניך ממש - בגובה עינים. שעושה
14 קרחה - (ישש בו) שער, ואם מורשו עשה
15 קרחה. יך עבד צדור, שער לבן, וראש בגנע
16 אחד - שער זהוב, דכתיב פירשע נענסי ובג
17 ראש חוקו בניי שיער צהוב לסמאו, אלמא
18 מקום שער מטמא (בשער זהוב). לאפוקי בין
19 עיניך - דאיכא שער דגובה עינים ואיכא
20 שער, ובעי תרת: שער לבן בבשר, ושער זהוב
21 במקום שער. מאי בנייהו - מכל מקום בין
22 למר ובין למר בעיניך ארבע עשר, דכתיב
23 (זכור כבא) "על ארבע נפות כסותי" סוין
24 דשפתן, וביצית בחבלת דעמרא הוא, איכא
25 בנייהו. לתנא קמא דאמר מצוה אחת הו,
26 הלכך אי חסר סוין ציצית אחד ליתא מצוה,
27 והוה ליה איך כלאים. ולרבי ישמעאל לא הו
28 כלאים, הדחשל שנשארו שלשה מצות הן.
29 בעלת השם - שחוקן מקון האחד באלטוס
30 והוה בה שני קרנים, ותנא לקמן ב"התכלי'
31 (נמ, ב) טלית בעלת זמנש דייבת בעציה,
32 ולית מריבויא דראש' תכסה בה. לתנא קמא
33 דאמר מצוה אחת הו, חסר ארבעה דאק
34 למצוה אחת. וכוז רבי תובא בעלת זמנש
35 - לחסיל ארבע בגפותיה רבייה, ולא לחסיל
36 לבגד חמישי, ומצוה ציצית בארבע נפות.
37 ולרבי ישמעאל דאמר ארבעתן (ארבע מצוה,
38 כי רבי רחמנא בעלת זמנש נמי, לחסיל
39 לכלולה רבייה, דהא כל חד מצוה באנפי
40 נפשה. דרב תובא איכא בנייהו כו' - וכוזלי'
41 עמטא אית להו דרב תובא. מידו תדיל לשלש
42 ולא לארבע, לתנא קמא הויה מציצית שלא
43 התכלתה ודיכי חטאת, והוה להו ציצית משוי.
44 ולרבי ישמעאל (גוד דהויה) (והויה) מציצית
45 התכלתה, דשלש מצות (מיטרא) אמאי יאנו
46 פסול, ודרב הונא בעשיה בפסול (דהאיכא
47 שלש מצוה). ודיציה לגלימא - שחוקן אחד
48 מן הקדנות חתיכה כגון פנתה, דנראין כשני
49 קרנים. לא עבי כלום - למימה מן העציות.
50 שוייה טלית בעלת השם - חתיבת. האי סאן
51 דייציה לגלימיה - שהיה טליתו ארוכה
52 וכלתה, ותלה העציות בקרנות הפבל, אף על
53 גב שצרה ודיבקה שלא תחזור לאיתנה -
54 לא עבי כלום. דתפילין דלחזור לאיתנה
55 שחוקן דשטריא אחת צריין - שחוקן,
56 דאין מקבילן טומאה דרוגאן אכילו יתור הקשר וליתא בית קבול. והי ככלי נקוב במוציא רימון. חוין משל עריבים - דרדיין כבין. האי סאן דייציה לגלימיה
57 שכפל טליתו כדפרשיה. תפרה שלא תשוב לאיתנה, ואפילו הכי לא עשה כלום, דבמאן דשרייה רימא. אם איתא ולא פיבעיא ליה - אם ארוכה היא
58 ול, ואינה ריכיה לו ונחה, כדלפיסוק אוהו כפל לאיתנה, ואור כר תלה העציות. הלכך כרבי ישמעאל - וכוזי' הנך שנינו דאמין לעל אמר בנייהו.
59 שבתא דלימא - שבת שרושיין בהילכות הרגל. כדרימנא לן (פסחים א, א) שאולין להטות קודם הפסח חלשים זכין. איפסיק קרינא רחוי - ציצית דמר
60 בר רב אשי. מהתם - דאיפסיקא. שרייה - הייתי מוליכה מעלי, דליה הלכתא כרבי ישמעאל אלא כנתא קמא. וכיון דחסרו - אין בה מצוה, והויה כבשוי.

כלא

1 אך חלק - אך פרזה תפדה (במדבר יז) והיא נמי כבטור דמי, שדרי לא
2 יחדה בגלגלות תלא והמנח - לפירין כבוד, דכתיב (במדבר א) "ומש שקלים
3 לגולגולת", והיא אית ליה תרי. ואי משום "אך חלק" - השתא מידא לא מת.
4 נובה - קבורת, דהוא אצל הכתר. ויך ממש - נב. מה לחלו' בגובה שבראש
5 כדלפינן לקמן מקראי. ולא לאחרים לאות
6 - שלא דראו חותמה. ואי נבב, הכתיב לגבי
7 עמטא. קבורת בגנדי הלב הוא. הוה צריא
8 בדיח - מכה היחה לו אלא הדיבור. ונקיע
9 ולקונו בעד כדו שלא תדק המכה. והיו נראין
10 התפילין דרך הקריעה. במקום לך לאות
11 איתמר - מקום שרוב בני אדם אין נראה
12 לאחרים. הדינו קבורת, ולעולם אם נקיע
13 שרי. בני עיניך ממש - בגובה עינים. שעושה
14 קרחה - (ישש בו) שער, ואם מורשו עשה
15 קרחה. יך עבד צדור, שער לבן, וראש בגנע
16 אחד - שער זהוב, דכתיב פירשע נענסי ובג
17 ראש חוקו בניי שיער צהוב לסמאו, אלמא
18 מקום שער מטמא (בשער זהוב). לאפוקי בין
19 עיניך - דאיכא שער דגובה עינים ואיכא
20 שער, ובעי תרת: שער לבן בבשר, ושער זהוב
21 במקום שער. מאי בנייהו - מכל מקום בין
22 למר ובין למר בעיניך ארבע עשר, דכתיב
23 (זכור כבא) "על ארבע נפות כסותי" סוין
24 דשפתן, וביצית בחבלת דעמרא הוא, איכא
25 בנייהו. לתנא קמא דאמר מצוה אחת הו,
26 הלכך אי חסר סוין ציצית אחד ליתא מצוה,
27 והוה ליה איך כלאים. ולרבי ישמעאל לא הו
28 כלאים, הדחשל שנשארו שלשה מצות הן.
29 בעלת השם - שחוקן מקון האחד באלטוס
30 והוה בה שני קרנים, ותנא לקמן ב"התכלי'
31 (נמ, ב) טלית בעלת זמנש דייבת בעציה,
32 ולית מריבויא דראש' תכסה בה. לתנא קמא
33 דאמר מצוה אחת הו, חסר ארבעה דאק
34 למצוה אחת. וכוז רבי תובא בעלת זמנש
35 - לחסיל ארבע בגפותיה רבייה, ולא לחסיל
36 לבגד חמישי, ומצוה ציצית בארבע נפות.
37 ולרבי ישמעאל דאמר ארבעתן (ארבע מצוה,
38 כי רבי רחמנא בעלת זמנש נמי, לחסיל
39 לכלולה רבייה, דהא כל חד מצוה באנפי
40 נפשה. דרב תובא איכא בנייהו כו' - וכוזלי'
41 עמטא אית להו דרב תובא. מידו תדיל לשלש
42 ולא לארבע, לתנא קמא הויה מציצית שלא
43 התכלתה ודיכי חטאת, והוה להו ציצית משוי.
44 ולרבי ישמעאל (גוד דהויה) (והויה) מציצית
45 התכלתה, דשלש מצות (מיטרא) אמאי יאנו
46 פסול, ודרב הונא בעשיה בפסול (דהאיכא
47 שלש מצוה). ודיציה לגלימא - שחוקן אחד
48 מן הקדנות חתיכה כגון פנתה, דנראין כשני
49 קרנים. לא עבי כלום - למימה מן העציות.
50 שוייה טלית בעלת השם - חתיבת. האי סאן
51 דייציה לגלימיה - שהיה טליתו ארוכה
52 וכלתה, ותלה העציות בקרנות הפבל, אף על
53 גב שצרה ודיבקה שלא תחזור לאיתנה -
54 לא עבי כלום. דתפילין דלחזור לאיתנה
55 שחוקן דשטריא אחת צריין - שחוקן,
56 דאין מקבילן טומאה דרוגאן אכילו יתור הקשר וליתא בית קבול. והי ככלי נקוב במוציא רימון. חוין משל עריבים - דרדיין כבין. האי סאן דייציה לגלימיה
57 שכפל טליתו כדפרשיה. תפרה שלא תשוב לאיתנה, ואפילו הכי לא עשה כלום, דבמאן דשרייה רימא. אם איתא ולא פיבעיא ליה - אם ארוכה היא
58 ול, ואינה ריכיה לו ונחה, כדלפיסוק אוהו כפל לאיתנה, ואור כר תלה העציות. הלכך כרבי ישמעאל - וכוזי' הנך שנינו דאמין לעל אמר בנייהו.
59 שבתא דלימא - שבת שרושיין בהילכות הרגל. כדרימנא לן (פסחים א, א) שאולין להטות קודם הפסח חלשים זכין. איפסיק קרינא רחוי - ציצית דמר
60 בר רב אשי. מהתם - דאיפסיקא. שרייה - הייתי מוליכה מעלי, דליה הלכתא כרבי ישמעאל אלא כנתא קמא. וכיון דחסרו - אין בה מצוה, והויה כבשוי.

מנחות. פרק שלישי – הקומץ רבה דף לח עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" רלה

1 בלאו דלא תסור – כן טלול איסור מדרבנן, ואבנים מקודרות מותר להנכיס בלית
2 דבסא משום כבוד הבריות, אבל לשאת משא דכתיב בהדיא לא דחי כבוד הבריות. איכא
3 דאמר מהם אמר ליה – רבינא: איפסיק קרנא דחוטא. כרמילת – מותר לטלול בתוכה
4 מן התורה. לישן אורז עיניה: האי מאן דרייה לגלמיה – קרנות טלולו כפל קשר, ודומה
5 כאלו קיעטן ואין לה ענוות. הכי כתיב: כרמילת – כרמילת דרבינא
6 מותרת ציצית. לא עשה כלום – לפטרה
7 מציצת. מאי ענינא כמאן דשייר דמי – ובת
8 ארבע כפיס ססופה לחזור לחולתה. אמר רבי
9 דישי ויהי מאן דחייבה לליתיה – כפל בנפתייה
10 כאלו הוה מקצועת, ותרפ הבפלים שלא ישבו,
11 אפילו הכי לא עשה ולא כלום דתפקיעה מן
12 הציצית. דכל כמה דלא פסק ליה שבע מינה
13 מביעי ליה, ועתיין לן מן הטלית. ורללח אשון
14 קשיא דהניא כפרך "דהכלת" (מנחות מא. א)
15 שאם כפלה ותפרה שחיבת.

16 **מנחה** תהכלת אינה מעקבת את הלחן – ואף
17 על גב דמנחה לתת תכלת שני חוטין ביציצת
18 כדמפרש לקמן, אפילו הכי אין זה מעקב את זה,
19 ואי עבד ארבעה תכלת וארבעתן לכן יצא.
20 **גמרא** אין כנה – ותיק לכו, דרוב טלולתן של
21 פשתים הן ולבנות. תכלת – צמר צבוע,
22 כדאמרין (בבבא ז, ב) שדמש כירנא – תכלת
23 עמרא. לא נצרכא – מתנייהו דקתני: אין מעקבין
24 זה את זה, אלא תכלת – שאם הקדים תכלת
25 הדיינו תכלת, דלכו כתיב בירשא. הגה מן פנה
26 – ואם הקדים התכלת את הלחן אינה מעקבת,
27 ואין צריך לפסוק התכלת אלא תחת הלחן אחריו.
אילימא

1 **הדרן עלך הקומץ**
2 **תהכלת** אינה מעקבת את הלחן, והלחן אינו מעקב
3 את התהכלת. תפלה של יד אינה מעקבת
4 את של ראש, ושל ראש אינה מעקבת את של יד.
5 **גמרא** לימא מתניתין דלא פרביי, התניא: "וראייתם
6 אותו" – מלמד שמעקבין זה את זה, דברי רבי,
7 והכמים אומרים: אין מעקבין. מאי מעמא דרבי?
8 דכתיב: "הכנה" – מין כנה, וכתיב: "פתול תכלת",
9 ואמר רבנא: "וראייתם אותו" – עד דאיכא תרינייהו
10 ביה. ורפנא? "וראייתם אותו", קל חד לחידיה
11 משמע. לימא דלא פרביי? אמר רב יהודה אמר רב:
12 אפילו תימא רבי, לא נצרכא אלא לקדים; התניא:
13 מנחה לתקדים לכן תהכלת, ואם הקדים תכלת
14 ללחן – יצא, אלא שחיסר מנחה. מאי חיסר מענחה?
אילימא

15 ועומר הוא. האי דלא מוק לה ההם בתטיל למוטלת – משום דילמא לא מיפסלא בכך, אף על גב דעובר על גל תוסף אם נתחבין לוחסין שיר. ומאן דמליג לקמן
16 (מא. ב) בין טלית בת ארבעה לטלית בת שמונה, הכי פירושה: טלית בת ארבעה – שחן ארבעה כשהן כפולין. שלא היה לה תכלת, ונתון אלו שצבועין קלא אילן במקום
17 לכן, וטלית בת שמונה היינו בת ארבעה שחן כפולין, שישבור כולם תכלת חוץ מן לפטור טלית אחרת. ומיהו קשה לפירושו זה, דבת ארבעה נמי יסבור שהוא תכלת ויפסק לעילון לכן של
18 פשתן ועוד, והדייא ברייתא דמוקי בבת ארבעה; קתני: מביא תכלת דובר אחד ותולה בה, וקלא אילן לא יביא ואם הביא כשר – אלאט משמע דמיידי בתולה קלא אילן עה. התכלת, ועל
19 כרחק ארבעה ושמונה דוקא קאמר, כלא פפולחו ושמו כל מה שמסוף חוטין מארבעה עד שמונה לאו מוסוף הוא ולא מיפסיל בכך, כדאשכחן אמרייא לקמן (מב. א) דרב אחא בר יעקב
20 רמי ארבעה רבא אחא מדפתי רבי שמונה. והשאט לא פליגי כולי האי, אלא למד עבדי הפחות וכו' עבדי הבודד, ובסנהדרין מיידי דמוסף טפי מתנאיא. ותרין טעם מנלן, דבשלמא אז פליגי
21 בהא, דמאן דרמי ארבעה סבר כדרדשיני: "גדיל" – שנים, "גדילים" – ארבעה, ומאן דרמי תמניא סבר "גדילים" דקאמר רחמנא אבל מין זמן אקין, גדילים מלבן וגדילים מתכלת, הדיינו
22 עמו ופשוט. דעליתו קאי. אבל אי לא פליגי, מה סברא דהא זו דאי בעי עבדי הכי ואי בעי עבדי הכי? ותרין לומר דכל זה יש במשנות "גדילים", דאי עבדי תכלת ולכן בין שניהם ארבעה
23 חוטין – "גדילים" קרינא ביה, ואי עבדי מכל דח וחד גדילים, כגון ארבעה חוטין לכן וארבעה חוטין תכלת – "גדילים" נמי קרינא ביה, ולא מוסוף הוא, אבל אי רמי טפי מוסוף הוא ונרוע
24 ועומר הוא, ועוד צריך טעם, מנל כולי ליה אלא אז לכן או תכלת, ולא מיפטר בתרי חוטי לחידיהו עד דרמי ארבעה; ושמונה משום דרדשיני: "גדיל" – שנים "גדילים" – ארבעה, בין
25 יש בו מין אחד בין יש בו שני מינין, וקצת קשה את דאמרין בגמרא. אם הקדים תכלת ללחן יצא אלא שחיסר מנחה. מאי חיסר מנחה? (אילימא חיסר מנחה) דלכו קיים מעזה תכלת, לרבי
26 עובדי מעקבי אחריו; ומיעט דאי לא מעקבי נתיא. אלא אף על גב דחיסר מנחה ללחן – קיים מעזה תכלת כשהו חוטיין ויש חומר; ולדבישי תכלת מנחה מתיי כתיב, וקרינא ביה גדילים
27 ארבעה, ואם תאמר: ומנלן דבעיני שני חוטין לכן ושני חוטין תכלת? וילמא אנדילים קפיד קרא, אפילו חד מדאי ושלושה מדאי; ושל לומר: כיון דהרי מני בעי דרמנא, סברא הוא שיהא
28 חוטיין, ועוד "תכלת תרוב", ופתילי משמע תרי, דרדשיני פרק יא (ר. חזא עב, א) ו"קריצין פתילים" – פתילי – שנים, "פתילים" – ארבעה. ולכן נמי פתוח מתיי, וקרינא טפי,
29 אפילו כדאמר בגמרא דמתחיל ללחן ומסויס ללחן, ודמעיל בקורש ולא מורידין, ומיהו, טעם זה ד"פתילי" לא יחבך, דבפרק יא (ר. חזא עב, א) משמע "קריצין דתקניצין אור לטעם, והבא על דקרינא לא משמע
30 תרי, כדמוכח בספרי בפרשת "ושלחו לך" ונפרשת "כי תצא"; ועשו להם ציצית" – שומע אני חוט אחד אושתי כפיני עעמז? תלמוד לומר: "גדילים", כמה גדילים עשית? אין (גדיל) פחות משלשה
31 חוטין כדברי בית הלל. משמע דמי"פתיל" לא היה שמעתיין אלא חד. ועוד, דאי "פתילי" משמע תרי, ורובקני" מין כנה לכל הפחות, חד, אבל כן "גדילים" נמי חופק ליה ולתנא; ותרין לומר
32 שחולק על התלמוד שלנו. ומשמע דחד תכלת מתיי. ומה שנו כופלים הארבעה לשמונה, סומכין אחא דאמרין לקמן (מב. א) רב אחא בר יעקב רמי ארבעה ועיף חלחל מיעקב מיעיל ליה
33 בגלמיה ואבוק לחו וכו' עד: מן בריה דרבנא עבדי כו' דרין, ופירש כקונטרס ולא עבד ביה. ועוד דרבינא כקונטרס אלא כמנחה; ארבעה של צמר וארבעה של תכלת, ואם תאמר: האי
34 גופה מנלן שצריך לכפולין? ואי היה מפרשינן עשה גריל ותתליהו מתוכו, היינו שצריך לפתולו כעין פתילה שהיא כפולה – נתיא, אבל כקונטרס לא פירש כן, ושם אמרש.
35 **כתוב** הבנת מין הבנת – ואפילו דכתיב רבי ישעיהאל פרק קמא דיבמות (ו, ב) דפליג ארבא דרדשיני הכי, לא פליג אלא אחא וטרבה ואי מיניס, אבל "הבנת מין" כדן דרשי שפיר.
36 **ואם** הקדים תכלת ללחן יצא – ומתיי: בין ומקראי הוא דרדשיני לכן בירשא – נמיא דמעבב, אדא לא בעינן שיש הבחנה לכעב אלא כקדושים ויש לומר: חלחל לן למימי דאסדר לכב
37 יפקידו בחבוב לעכב, כמו גבי להיצה (בבבא ז, ב) א"ה הקדים ריקקה לחליצה מה עשה עשה. ואף על גב דכתיב "כבדי" עיבוא אלא אחרון מנעשה.

אילימא

מנחות. פרק רביעי - התכלת דף לח עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזון)"

התוספות

1 אילימא חיסר מעצה דלון מעצה התכלת - תימה. דאיפכא הוה ליה לומר, דמעז
2 לכן עבר, רבא מצות תכלת געששת שלא כהלכה חסון ויש לומר: ומשום
3 מתניחן נקטי הני הלבו אינו מעכב התכלת, פירושו: אינו מעכב כלה התכלת שקדים.
4 לרבי עיבא מעכב - פירש בקונטרס: ודבריו בעתן לאוקמה. ותימה: דמשמע דלרבנן
5 טובא, ואם כן למסקנא לא אנטרין תירוצין

6 אילימא חיסר מעצה דלכון, וקיים מעצה דתכלת -
7 לרבי עטובי מעכב אהרדיו אמר רב יהודה אמר רב:
8 שחיסר מעצה ועשה מעצה, ומאי חיסר מעצה? דלא
9 עבר מעצה מן המוכרח - התייבח לכן דאינו מעכב
10 את התכלת, תכלת דאינה מעכבת את הלכן מאי
11 היא? אמר רמי בר חמא: לא נצרכא אלא למלכות
12 אירוד, ולא תתייבח אינה מעכבת עד דמפרשת ליה להא
13 מילתא: התכלת אינה מעכבת את הלכון, והלכון
14 אינו מעכב את התכלת, מאי היא? אמר ליה:
15 לא נצרכא אלא לקדון גביצית, דמעצה לאקדומי
16 לכן ברשיא, מאי מעכבא? "הנפנה" - מין גפנה, ואי
17 אקדים תכלת ללכן לית לן בה. תיבח לכן דאינו
18 מעכב את התכלת, תכלת דאינה מעכבת את הלכון
19 מאי היא? אמר ליה רמי בר חמא: לא נצרכא
20 אלא למלכות שבוהא תכלת, דמעצה לאקדומי תכלת
21 ברשיא, ד"הנפנה" - מין גפנה, ואי אקדים לכן ברשיא
22 לית לן בה. אמר רבא: מדי ציבא קא גרים? אלא
23 אמר רבא: לא נצרכא אלא לגרדומין, דאי איגרדם
24 תכלת וקאי לכן, ואי איגרדם לכן קאי תכלת - לית
25 לן בה, דאמריו בני רבי חיאי: גרדומין תכלת בשרין,
26 גרדומי אוזב פשרין. וכפח שיעורי גרדומין? אמר
27 בר הדודי אמר שמואל: קדי לענבן. איפצאן לתוי:
28 קדי לענבן - לענבן פוליה בחדד, או דלמא כל חד

1 אילימא חיסר מעצה - דלכון, והוי כאלו לא נתנו לומר, אמאי ינא? הא לרבי עטובי
2 מעכבא. ומתניתין כרבי אוקמה לה חיסר מעצה - מצות הקדמה. ועשה מצוה -
3 הדאיכא לכן ותכלת. תכלת דאין מעכבת לכן מאי היא - דמשמע: אם הקדים לכן,
4 ומאי עיבוב איכא למימר? אייתמר נמי - ומתניתין קדמה ותכלת וכו' איירי להקדים,
5 ותביעיה ליה נמי. תכלת דאין מעכב לכן מאי
6 הוא. איידי - לשון מלך, כמו (בראשית מטג)
7 "גו ארעה תהודי", לרבי קרי לשמואל "איירי"
8 דקמיין לן (בבברות מטג, ב) הא תכלת מעכב
9 ברתי בי רבי דינאי דמלכותא דרבא. להכי
10 נקטי סדן - משום דלכן הוא. מדי צבעא
11 גייס - אפילו כולה לית מעצה להקדים
12 לכן תכלת. הואיל ורוב מלכות בנותן הך,
13 לכן קא חייס. ולהכי כתיב תכלת אתר תכלת
14 דלעולם הוא המנוחה. איגידם - נפסקו השותקין
15 של ציצית. גרדומין - חייטו שיעורו ששנתו
16 לאחד נפסקים, כדי לעובב כל החושן אחודי
17 - הדיינו שיעור גדול. איליי - עבים. דאי
18 חול קפיני - דקיס, הוו מעביני. דארוכין הן
19 כל כך, אבל מפני שביין הוו קטנים לעובב.
20 כל שכן - דבשרין. דהואיל ואילו הוו דקיס
21 כל כך בשמים, דהא ארוכין הן כדי עניבה -
22 כל שכן כשהם עבים. ועמרבא ומתניחן ספי.
23 ומאי נהא דפליג עליה דרבי - דאן הבמים
24 דאמר ליעל: אין מעכבין או את זה. מטייל לכן
25 - כל הארבעה חוסי. שפע מינה - מדאמריו
26 בני רבי חיאי גרדומי תכלת כשרים, אמאי?
27 דאי כיון דנפסק קצת הגדול משתיי התווא קשר
28 שבסוף הגדול, וכיון דמשתריי הווא קשר -
29 משתיי הגדול, ואקן שני גדיל כלה אללא שניע
30 מינה יש קשר בכל חוליא, הלכן בל משתרי
31 הווא קשר מתקיים הגדול בלבד כשרים.
32 עילאי - היינו הווא קשר תחתון. דמלמטה
33 למעלה חקשיב. ועוד, דברדומין קא מיירי
34 בשעתן, וברדומין מוקפין הוו אינו עליון,
35 דלמא

36 וחד להודייה? תיקו. פני רב אשי: אילמי דלא מעניבן ואי הוו קטוני מעניבן, מאי? אמר
37 ליה רב אחא ברביה דרבא לרב אשי: כל שפן דמינר מענייהו. ומאי תנא דפליג עליה
38 דרבי? האי תנא הוא, דתניא: רבי יצחק אומר משום רבי נתן, שאמר משום רבי יוסי
39 הגלילי, שאמר משום רבי יוחנן בן גורי: אין לו תכלת - מטייל לכן. אמר רבא, שמע מפייה:
40 צריך לקשור על כל חוליא וחוליא, דאי סלקא דעתך לא צריה, הא דאמריו בני רבי חיאי:
41 גרדומי תכלת פשרין וגרדומי אוזב פשרין, כיון דאישתרי ליה עילאי - אישתרי ליה מכה!
42 דלמא

43 (ליבא) קלמיו אין קי חלורו אתר לכן אללא שיהי בה שני מנין, משמע דלית לבנה בעי לכן. ובאידך ברייתא (שם) דתניא: תלית אין פטר בה אלא מינה. פירש בקונטרס: אם אורמה יטיל
44 בה חוסיין ארומין ושני חוסיין תכלת, אלמא צביעא גירסא פלפי תירוצין ראשון נהא, דציבאעיה הוי דא עניבא בה תכלתה. ויש לומר: ומתורבן הוי. אי מיני יש לומר שם בענין אתר.
45 אלא לגרדומין וכו' - משמע דאי גרדומים כולוהו מיפסלי. ואומר רבינו: שם: דעביש שנתרין ארבעה חוסיין שניים משום לכן שני משום תכלת וחופלן לשמונה, בענין ליתור דאם
46 נפסק שלשה מן החוסיין - שגמא דשמיש חוסיין ומנכא שלא כהני עשה. ואלא הוי קדיקת קצת, רמזיא וכו' כרבי חיאי תכלת וכו' ומהא אתה. והלכה כרבי
47 מחבירו אבל לא מחביריו (עירובין מז, ב) אבל שכן מרוב, ורבי יוסי הגלילי רבו היה, ואהא סומכין שאין לו תכלת (ומטיילין לכן). ולרבנן אפילו בחד מיפסלי, דהא תרי מצות ניטרו
48 ולא תועיל תחתית תלמייהו, דהוי כאלו איגרדם תכלת ומקטת לכן. ומדיה נראה, למאי דבעיתן ללכון בני ארבעה חוסיין - אם כן חד מצוה ניטרו, ואי לא בעיתן אללא שנים - כל
49 שן דלא מעכב, ובמאן דליתיהו הוי. ומדיה, ולא מיסתבר דסוגיין לא הוי כרבנן, דהא דאמריו בני רבי חיאי הוי דלא כהלכתא. ועוד יש לומר: דאי איגרדם תכלת וקא אלקן, היינו
50 דנפסק חוסיין מלכות ואלא שתייהו אללא כל שוואן (מן הלכן) - דקדיין כהני גונא גרדומי בכל שווא. ולא הוי כאלו נפסק שנתים לומר, (ליה וכל זה) ודהואיל מעזה אתה היא
51 - מועיל השלם לחבירו. אבל לרבנן נפסק חוסי אחד מעיקרו פסול, אללא אם נשאר כדי עניבה. והא דאמריו בני רבי חיאי: גרדומי תכלת וכו' משמע דאיגרדם כל ארבעתן, כל קריא
52 לכל ארבעתן "תכלת", ובנשאר כדי עניבה. כ"ר לענבם - מתוך פירוש הקונטרס דבסמך, ויש בה דמזבח רבא דצריך לקשור על כל חוליא וכו' וכיון דמשתיי עילאי משתייה
53 כולה, היינו: לית ליה את דארבין לכן כדי שיעור עניבה, משמע דפירושיה ליה דעניבה חוץ לקשר ארוחן שבציצית. והכין יורה לפרש שיעור עניבה סמוך ללכין קאמר, במהא
54 על פליג אלעיל. וכן משמע קצת בספרי בפרשת "גדילים" במה דברם אמורים - בתחילה, אבל בשיירם גרדומים כל שווא. משמע דאגרדילים קאי. וכן נראה להוכיח משם שהקשר
55 הוא מן הארבעה ולא הארבעה. דאי מתוח תכלת ויהא תרתי מן החוסיין, כמו שהיה נהוג ברבין עם כשהיה נפסק אחד מן החוסיין תבשרין, ולא מתוח הוויין - להכי מישתרי הקשר
56 בכך? ודבשלמא אין מן הארבעה לארבעה, כהנפסק האחד ומאדמי ואינו מושקו סותר הקשר? ויש לומר: דהכי קאמר: דשמיטתא (שפיער עליה את מד) אלא קישור (תכלת אלא) אבל אהרן
57 הוה לא קאי. כיון דאישתרו כל ארבעה חוסייהו כולוהו - ואקן כהני גדיל. ואפילו למאן דאמר או גדיל או פתיל מכותב פשה, דאפילו פתיל ליבא, דאי סופו ליבא, לית למה כתיב מדי אללא
58 דבעי קשרא אחרינא, אבל נהא לא מוכח דצריך לקשור על כל חוליא. ונראה שנבאי כן בדמקום אחד לא אשכחן אתרא דמסתבר טפי, אי לא בין חוליא לחוליא, כדי להפסיק.
59 קשר

מנחות. פרק רביעי - התכלת דף קט עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)" תוספות

קשר העליון - בקונטרס פירש שני פירושים: אחד - אחר הגדיל, ונקרא עליון כמו (נהד י א) 'למעלה מן העטרה'. הוא חזי מוכח אלא דמראת בעין קשר, ולשון אחר פירש: סמוך לכנף, אבל קשר שאחר הגדיל, כיון שרוחק מן הטלית - משום והוא לא חזי כלאים. והימנ; להאי תמוכה, היכי מסיק בבמות (ה ב) למאן זלא דריש

מסוכים אלא היכא דמוכה, דיצמר ופשתים? למה ליל כלאים ומנא רבי דבי שמענא שמענין, בדגריהם צמר ופשתים וכו'. והשתא קשר העליון לא שמענין, ואם כן חזי כלאים, ואישרך שפר לאתווי צמר בצצית, לומר שיהא צריך לעשות בענין שיהא בהם כלאים, ויש לומר: הדבא אל מפיק מקרא דיצמר ופשתים, אלא מגדיל, ומוכח דכלאים דורשה גרדיל דרשה בנותה דהא, דבענין גריל טוב, אי נמי, סוגיא דהתם אחיא כמאן דאמר גריל דווקא. ושמא דהתם אחיא כמאן דאמר אז גריל אז פתיל, ופולגתא דאדמוראי חזי כספוק. והכי נמי תימה, דבספק 'המצא הפליק' (עירובין ב, ב) שמטעם דבעין שורדן, ורבינו תם נמי פירש דאזי חייב על כלאים כדלכאם בצציתו, ויש לומר: דבמלאה ליקף ליה מהתכלת דבגדי כהונה, וכיון דהתכלת שזור - הוא חזין לבן.

דאינדרום אינדרום - פירש בקונטרס: שנפסקו לגמרי, ושקשה דהא 'כל שהוא' קתני וצריך לומר לדבריו קתני, ולא קאי אלא אישירי. ונראה לפרש: מאי לאו אישירי דאיפסקו מנייהו, כלקומו: שיש מן החותמים שנפסקו מעיקרם, ואישירי מן השלמינין נמי. ונדרומין - דאינדרומין כולם, והשתא לא קאי 'כל שהוא' אלא אנדרומין. והא דאיפסקו מנייהו חזי השתא כמו 'נפסקו חזות מעיקר' דלעיל, וכי האי הונא קרי 'שירי' פרק קמא דסוכה (ג, א) יגב אבוח תחילתו שלשלו וסופו שנים, וצריך קוץ. שירי גרדומין כל שהוא - פרק י"ג שנה" (בבא בתרא א, א) חזי מזה לית לאיתווי הק, גיה יך דפרקי; וכל היכא דתני 'כל שהוא' לית ליה שיעורא. לא יפחות משבע כנגד שבעה רקיעים - לפי שפחות דומה ליה אי הונא לרקיע, ואנן דלית ליה תבלת לא קפדין בהא. והא נמי דאמרנין: צדיה, צדיה לשרר על כלי תוליא ותוליא - הינו בדי שיהא לבה תבלת, ומה שאנו נוהגים משהה קשרים, פירש בקונטרס גבי צצית שקולה כנגד כל המצות; לפי שצצית עולה שש מאות, ושמונה חטיין והמשהה קשרים עולה שש מאות ושלוש עשרה. ומיהו: כל 'צצית' האמורים בפרשה חסירי יוד. ויש לומר שיש פסוק 'וזהו לכם לצצית', ושלוש צצית תבובים בפרשה, ולמידו זו משלימותן, כן רבנו גרש' תם לעשות אותן משהה קשרים. שנים כספוק לטלית ושלושה סמוך לפתיל משום מעלין קדש ולא מורידן, בדאמרנין שמישים בלבן, ועל כל קשר שני קשרים כדי שיהא קשר של קיימא, מזה, לא

דלא דאיקבר - כלומר, מנאי דצריך להקשר בכל תוליא? דלמא דא דאמר דבי רבי חיא, הכי אקבר: אי שיהי על כל תוליא וחוליא הוה גרדומין כשרין, אבל ברוב צציות לא קא מכשרי גרדומין, דרוב צציות אין נקשרים על כל תוליא וחוליא. קשר עליון - היינו נמי חזק שהו קשר עליון, הלכה למשה מסיני. כלומר, קשר אחד בצצית מיהא דאורייתא.

ולחכי נקט עליון, משום דאי לא עבד אלא חד קשר - בסופו עבד ליה, שמקיים את הגדיל כולה. דאורייתא - ואפילו יכול לברוך יפה ולתקיים בלא קשר וים אז מיימם פסולה. ואי מורבין למח - לא למישרי סרין בצצית - ודכתוב 'אל תלבש שעטנך, ומקור ליה' 'גדילים תעשה לך' ודרים (בב? שפיטא דמותה תהובא תביא - תופר תהיבה אחת אינו חבור. משום הדיא תהיבה שותבא דחזותין בטלית אינו חבור. מעיקר - היינו ראש המחבר לטלית. כמה דברים אמורים - דבענין שיעור לצצית, בדאמרנין לקמן גמא) כמה תהא משולשלת בו - בתחלתו - בשעת עשייתה אבל בסופו - כגון אם נפסק לאחר זמן, מאי לאו שירי - דאיפסקו מנייהו קצת מחזותיו, ונשאר קצת גרדומין, דאינדרום אינדרום - ולגמר נפסק צד העיקר, וקשיא למאן דאמר נפסק החוט מעיקרו פסולה שירי גרדומין - דנשאר קצת נפסק ורחי קשרה לן - מדרגה שיריים בגרדומין שמטעם דלתי גרדומים שיהא קצת שיהיו קשרים, כדי לעובב בגרדומיהם לעיל, והאי 'כל שהוא' דקתני - כדי עגיבה חוט של כרך - ארתו שבורך סביב ועושה ממנו הגדיל, עולה ממנו שמונה חטיין, ושמנוה חזית בענין כדמפרש לקמן (מב, א), תבלת - זהו שם גדל הצצית, שברך רובה - שעתה שני שליש כדל ושליש ענף - כשרה, ואף על גב דמזוחה שליש גריל ושני שליש ענף, בדאמרנין לקמן אלא חוליא אחת - הקפה שלש פעמים, וניי תבלת - עיקר מצות צצית, שליש גריל ושני שליש ענף, לא יפחות משבעה חזיתות, שיהא איישים - שבין שבעה רקיעים, ועל שם שהתבלת דומה לים וים דומה לרקיע כדלקמן (גמ, ב) מרמי סירורא לסידור הרקיעים, כדי לכרות לטובה, שהא בצעה כמון קו נוקק לצצית, כשיחא מתחיל לברוך מתחיל בלבן - שמינש שני חוטין ארוכין לעשות מן הגדיל, ומתחיל לברוך בלבן וביאמור כורך על השקלה וחזו מסיים בלבן, בלבן - כגף - תחילה, ואחר כך פתיל תבלת, דאינדרא דבעדין חמשה קשרים, הינו דאמרנין (מנחות ג, ב) שקולה מצות צצית בכל התורה כולה, הלכך בעדין שני קשרים ממלמלה ושלשה מלמטה, משום מעלין בקדש ואין מורידין - וכיון דאימדה קר לזמן כנף שמונה מניה חשוב הוא, הלכך אי מסיים תבלת זהו ליה מוריד חזו היתא מותרלתה, ויכולתה תבלתא - כל השלית, וישי ליה תבלתא - צצית.

גרדילא

מצינו שום סמך בתלמודנו מפורש מתמשה קשרים, ויש לומר, דהא דאמרנין: צריך לקשר על כל תוליא וחוליא - היינו אחת של לבן ואחת של תבלת, שהן שתיים, והשתא, כשאין פורת משבע עושה חמשה קשרים: סמוך לטלית קשר אחד, ואחר כך שתי חזיתות אחת של תבלת ואחת של לבן קשר אחד, עד שסמיים שש חזיתות - לא קרי ארבעה קשרים, ואחר כך יפחות משבע שביעת של לבן כדי שיהא מסיים בלבן, ואחר כך קשר אחד - הרי חמשה קשרים, ויש מפרשים: לא יפחות משבע כריכות בין כל קשר וקשר.

מנחות. פרק רביעי - התכלת דף על עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)" תוספות

1 או גדיל או פתל - לנאי דפרשיה לעיל ולה, אן דמפילת' שמעין דבעי שני חוטין
2 תכלת, קשיא, דהבא דרשינן ליה ל'א גדיל או פתיל' וש' לומר: דהא נמי משמע מניה,
3 כיון דבחר פרישה כתוב "גדיל" ובאידך כתוב "פתיל". ומיהו קשה, דפתיל מרצית' נפקא,
4 דרשינן ענין (כגון, א) אן ציצית אלא ענין פתל לומר: דאיצטרך "ציצית" לאשמעוין
5 דלאחר עשייתן אך' לפרוה, כדאיתא לקמן.

6 ובספר דרשי: "עשו להם ציצית" - שומע אן,
7 יעשה כולה גדילת' משלמד לומר "ציצית", והא
8 כיצוד? כדו שהתא גדיל יוצאת מן הכנף, ובתנא, ויהא
9 מן הגדיל. והא ברייתא קשיא לרבה בר בר זבד:
10 וקשה נמי לרב, דרדיש ליה הבא דמפילת', והתם
11 דרשי ליה מרצית'.

12 וההוא גדילת' למנינא - תימה: מאי דחוקה
13 דרב למנינ' "גדילים" למנינא? נימא
14 דקרא בא לומר תרווייהו בעי, גדיל ופתיל וש'
15 דלחוק ולפרש, טעם דרבה בר בר זבד משהו
16 דרשי: "גדילים" כגמיטא אדא שרית, משום
17 דכתוב בשלשן רבים, ואף על גב דליכא גדיל כולו,
18 וכי תימא: אן כן "פתיל" דכתב דתנא כמה
19 ליא איצטרך, דאי לא "פתיל" היה פסלין פתל
20 וגדיל בהו דודו, קושטעו שלן? פתיל'. ורב טבא
21 למנינא, ולא למעט גדילים. ותימה: רבה בר בר
22 זבד מנינא קאי ליה?
23 ופותיליהו - תימה - פריש כגונסדס: שחוט

24 של כרך מן הגזיתן. ובלשון אחר פריש: שיהא
25 הפתיל: הדינן תענה, משולשל למטה ויראנן מן
26 הגדיל. ותימה: דהא נפקא לן מרצית' ענין (כגון, א)
27 אא ובמתנתן פרישתו שניא אחר - כגמילא כן?
28 פתילה, היינו "עייף ליה מינע" ולדקנן (שם).
29 לכן נמי פטר - פריש כגונסדס: אף על גב דאלא
30 מניא בתנא הוא. אלא יתכן לפי מה שפירשתי
31 לעיל, דבדולח' רב מנבולת איקר' מיין לכן". אלא
32 הכי פירשא: אף על גב דכלאים ניהו.

33 ופליגא דרב נתנן - הוה מצי למשור
34 מדברתן הוא, אלא למיט
35 שהאמוראים יש להם לבאר דבריהם יותר. אי
36 נמי, לא תסבר להו, נמי שונאך בסנורן. ורב
37 נתנן דאמר בתנא דבי רבי ישמעאל - תימה.
38 הא שפיר שני דמרבנן ויש לומר: דלא מסתבר
39 ליה למישר הכי אלא מבח' דהכי נמי מסתברא,
40 וכי דחי ליה צריך למצוא תנא. אי נמי, לא
41 מסתבר ליה לפלוגי אדרשא דרמינא? אי לא
42 משבח ליה תנא. ותיאה דמבולחו תנאי מוכח
43 דאית ליה "דבנן" מין כנף ולא מייח' דתנא רב
44 רבי ישמעאל אלא לומר דברייהם צמר ופשתים,
45 דאי לא ויתא טעמא לא נפיק ליה מדבריהן מין
46 הבנן. והבני תם ורשי' פסקו כרבא, משום דהוא
47 בתראה. אף על גב דרשי' - תימה: מאי
48 ליה דפלגין? למנא שניא בהבא דאיכא תיחרא
49 ד"הבנן" מין כנף. דהכי נמי דרשי פרק "מה
50 מוליקין (שבת, כו א) מיא בגד' שרא בגדי,

51 לתנא דבי רבי ישמעאל ויש לומר: דאי לא נדינ', דהתם לא מפקינן בגד דקרא צמר ופשתים. אלא דמרבין אף שאר מינין. אבל הבא,
52 אדרש מתיב בשאר מינין, אם כן בגד דכתיב ברישא הוי נמי שאר מינין, ואם כן מפקת בגד ממשמעוהא. אי נמי יש לומר: דרבא לא דרשי מתיחרא מדי', אלא משום
53 דסבר "בגדיהם" - כל בגדיהם משמע, ועלה כתוב "דבנן" מין כנף שמדבר מן הציצית. ולפירושו זה, על כרחך תנא דבי רבי ישמעאל לית ליה דרבא. אמר אביי האי
54 תנא דבי רבי ישמעאל - פרק 'במה מוליקין (שבת, כו ב) א' איתא לתא מילתא, דחי ליה רבא התם. כגד' אן לי אלא בגד צמר - פריש כגונסדס: בגדיהם כתיב.
55 וקשה חזא, דאם כן צריך לפרש: אן 'בגדו', דהכי כתיב גבי נגעים. ותו, דפרק 'במה מוליקין' (שבת, כו ב) א' דרשינן ליה מלמלתא אחריתא. ותו, דהכי לפיקן מנגעם,
56 לרבא דמתין' ליה תהם לתא מפקא מאיך דודו. רבי ישמעאל? האי גבי נגעים מרבה שאר בגדיהם. ותו, דהתם משמע בפרושו הכי, ותו תנא ברייא שאר מינין לא
57 משמו בגדיהם. נימא ליה דלא בתנא דבי רבי ישמעאל? לכך צריך לפרש: דבשריפ' הוא דכתיב (ויקרא יא). ותימה: דאם כן, אמאי איצטרך לאיתוי נגעה של עשפה? הא
58 שק כתיב בברייא? ויש לומר: דאיכא בגד מן הדק שבנועה של עדים. כן מוכח פרק 'ראשית הגז' (תולין קל א), דמעט גיזה של שור מרתחן לוי ארבעה על לשה. ופרקי:
59 אלא מעתה נגעה של עדים ליחייבו אלאנא לאו מבכל שק דחי. והשתא ניות הא דמרבא לאביי מרבה שלש על שלש בשאר בגדיהם, דיקן שק דחי ארבעה על ארבעה.

גדילא מגדיל, אמר רבי: יא גלימא ולא יא תכלתא,
רבה בר בר הנא אמר: יא גלימא ויא תכלתא.
במאי קא מיפליגו? רבה בר בר חנה קבר: פתיב
"גדיל" וכתיב "פתיל", או גדיל או פתיל; ורב קבר:
לעולם פתיל בעינן, והתניא "גדילים" למנינא הוא
דאתא, "גדיל" - שנים, "גדילים" - ארבעה, עשה
גדיל ופותיליהו מתוכו. אמר שמואל משמיה דלוי: עשה
חוטיו צמר פוטריין בשל פשתון, אפינא ליה: של
פשתון כהו שפמורו בשל צמרו? צמר בל פשתים:
הוא צמרו, דמין דתכלת פמרה - לכן נמי פטר,
אבל פשתים בצמרו לא. או דלמא, מין דכתיב:
"לא תלבש שעמנו צמר ופשתים יחדו גדלים תעשה
לך" - לא שאנ צמר בפשתים ולא שאנ פשתים
בצמרו? תא שמע, דאמר רבא אמר רב יהודה:
חוטיו צמר פוטריין בשל פשתון ושל פשתון פוטריין
בשל צמרו; חוטיו צמר ופשתים פוטריין בכל מקום,
ואפילו בשיריאן. ופליגא דרב נחמן, דאמר רב נחמן:
השיריאן פטריין מן הציצית. איתיביה רבא לרב נחמן:
השיריאן, ותקדו, והסריקין - מולן חיבין בציצית! -
מדברבנן. אי אהי, אימא סיפא: וכולן, צמר ופשתים
פוטריין תנן; אי אמרת בשלמא דאורייתא - היינו
דמישלתו בהו כלאים, אלא אי אמרת דרבנן, הכי
מישלתו בהו כלאים? - אימא: או צמר או פשתים.
הכי נמי מסתברא, דקתני סיפא: הן במינין פוטריין,
שלא במינין אין פוטריין; אי אמרת בשלמא דרבנן -
היינו דמיפטרין במינין, אלא אי אמרת דאורייתא, צמר
ופשתים הוא דפטרי' - אי משום הא לא איריא,
כדרבא. דרבא רמי, פתיב: "הנפך" - מין כנף, וכתיב:
"צמר ופשתים", הא ביצד? צמר ופשתים פוטריין בין
במינין בין שלא במינין; שאר מינין, במינין - פוטריין,
שלא במינין - אין פוטריין. ורב נחמן פתחא דבי רבי ישמעאל, דתנא דבי רבי ישמעאל:
הואיל אמרו בגדים בתורה חתם, ופרת רבך הכתוב באחד מהן צמר ופשתים - אף
כל צמר ופשתים. אמר אביי: והתניא דבי רבי ישמעאל מפקא מאידך תנא דבי רבי
ישמעאל, דתנא דבי רבי ישמעאל: "תנא" - אין לי אלא בגד צמר, מינין לרבות צמר גמלים
וצמר ארנבים ונגזה של עזים. ותקדו והסריקין והשיריאן, מינין? תלמוד לומר: "או בגד".
הנ

וגדילא מגדיל - כל הציצית היתה גדיל, ולא שידר בה ענף כלל. ואי לא תכלתא -
משום דאן בה ענף. נדיל שנים - כלומר, אי יהו כתיב "גדיל תעשה לך" - משמע שני
חוטין, דאן גדיל פחות משנים. השתא דכתיב "גדילים" משמע ארבעה. עשה גדיל -
מארבעה חוטין. ששים ארבעה חוטין בחור הטלית. ולכשיבא ויעשה חוט גדיל דוד
שמונה. ופותיליהו מתוכו - דאן חוט שני כנף.
יהא מן גזיתן. לשון אחר: ופותיליהו מתוכו -
תנא מתל ענף למטה. חוטי צמר פוטריין בשל
פשתון - אותם שני חוטין של לכן, אם של צמר
הן - פוטריין בסדן של פשתון עם התכלת. ואף
על גב דליכא השתא מין כנף, דהוי של צמר.
כיון דתכלת שנים חוטין הן, ותכלת עמרא ניהו
ופטר בשל פשתון, דהא תכלת כתב דתנא
בברייתא - לכן דרבינן נמי פטר בשל פשתון משום
לכן. חוטי צמר ופשתים - לכן של פשתים, ושל
צמר תכלת. פוטריין בכל מקום - בכל מיני גזית
ואפילו בשייאם. מדור ותימא שיריאן פוטריין,
דהוו כלאים שלא במקום מצד, קא משמע לן
דדיבין. הישאן = מעיל של משי. והבלין =
מעיל שעושין מאותו דגיל הוא בית התולעתו
שמצדדים פשוטין שקורין פלוציא - סריקין -
מעיל עשוי מגנרות של משי. צמר ופשתים
פוטריין כיון - קא סלקא דעתין של חוט צמר
ועשוי חוטין לכן של פשתים. דאן - עצמן, כלך
וסריקין - במינין פוטריין, דאן עשה ציצית
בטלית שהיא מני יבא. אלא אי אמרת
מדאורייתא - מחייבין שיריאן בציצית, הכי
פטר בהו ציצית דבלדן? הא מדאורייתא ציצית
דצמר ופשתים הוא דפטריין, כדאמרין לעיל
"צמר ופשתים יחדו... גדילים תעשה לך" ורב
נחמן - דאמר לעיל שיריאן מדרבנן הוא
דחייבין. הא מדאורייתא לא פטר בהו מיני.
ברתא דבי רבי ישמעאל - דאמרו: אן מחייבין
בציצית אלא בגד צמר או בגד פשתים. בגדים
בתורה כתם - "על כנפי בגדיהם", ופרס לך -
בכלאים (דברים כב) וגבי נגעים (ויקרא יג).
"כגדו צמר או כגדו פשתים". פסיק מאידך תנא
בו' - דהא איך מרבה כל הבגדים. צמר
וארנבים ונגזה - צמר של עזים קרי נגזה. לפי
שאין קר כשאר צמר. מנין - משמעאן כנגעים.
תלמוד לומר אי בגד - "כגד צמר או בגד
פשתים" (ויקרא יג).

סדן
ישמעאל, דתנא דבי רבי ישמעאל:
הואיל אמרו בגדים בתורה חתם, ופרת רבך הכתוב באחד מהן צמר ופשתים - אף
כל צמר ופשתים. אמר אביי: והתניא דבי רבי ישמעאל מפקא מאידך תנא דבי רבי
ישמעאל, דתנא דבי רבי ישמעאל: "תנא" - אין לי אלא בגד צמר, מינין לרבות צמר גמלים
וצמר ארנבים ונגזה של עזים. ותקדו והסריקין והשיריאן, מינין? תלמוד לומר: "או בגד".
הנ

מנחות. פרק רביעי - התכלת דף מ עמוד א - מותר מהדרת "אבן ישראל" (שטיינזליץ) רמג

סדרין בציצית בית שמאי פוטרין – פירש בקונטרס: דלא דרשין סמוכין, ולא אישתיי ככל כלאים בציצית. האי דנקט לשון פטור וחוב לא נקט לשון אוסרין ומתירין – משום דציצית חובה הוא לבגד, ואפילו אתו לובשה. ואיסור והרתה נמי בהא תלמיא, וכיון דלביית שמאי פטור – דחי לודו כלאים שלא במקום מצוה, ועובר עליהם משום כלאים ולבית הלל מודחיבי ליה בציצית –

דרשדין (יבמות ד, א) סמוכין, ואין כאן משום כלאים, ומותר ללבוש. ובטלית של צמר נמי לבית שמאי אסור לעשות בה לכן של פשתן והחבל של צמר, אלא הלבו והתחבל של צמר, ולבית הלל מותר. והאי דנקט פלונימיהו בסדרין – משום דפסיקא ליה מילתיה. דאין בו ציצית כלאים, שעיקר מצוה ציצית תכלת כתיבא ביה. והתכלת עמרא הוא. אלא מן המדמיינין. תמנה את כל דוראין. שאומרה: תכלית הוא לבושה ארביית הלל פליג רבי אליעזר. אמר רבי אבן – הן הדלכה כבית הלל, למה אסורה בירושלים? לפי שאין בקאיין – לדרוש סמוכין בדלאים בציצית מותר, ואתו למישרי כלאים בכל מקום. ואי שקשיא: כיון מדאורייתא חיוב. הדין מזה ורבי לעוקר דבר מן התורה ולמפטריה מציעת משום מירצה? (היא) ואת אריתאבי ביבמות 23בבא דאשחא רביה' (ג, ב). ומשיבני דכל דבר שאמרו לך בית דין: שוב אל תעשה מצוה עשה זו שבתורה. והוא טעם לבריהם – אין זה עוקר דבר מן התורה, דממילא מיעקר ולא אידו עקר לה בידים. לשון ארבי רבי אליעזר ארביית שמאי פליג, דאמרי סדר פטור, אלמא את רמי ציצית הוא כלאים. והלא המטיל בו – תימה הוא דאיכא אבל איסורא ליכא אמר רבי: אם כן דליכא איסורא. מפני מה אסורה בית שמאי? לפי שאין בני אדם בקאיין וכלאים בציצית מותר, ואתו למישרי כלאים שלא במקום מצוה. ולפיכך מליטה – בדלאים בציצית מותר. כל שכן דמתמיני עליון – דאמרי: אנשיה הגונים אכילו לובשים כלאים? נזירה משום קלא איין – צבע הוא שדומה לתכלת, ואי שרית של תכלת בסדרין – אתי למישרי צמר צבוע בקלא איין. והוי כלאים שלא במקום מצוה. וקפרי: מאי איכפת לן אי רמי קלא איין? לא יזיא האי קלא איין אלא לבן בעלמא, כלומר: לבן לבן, האמרו קלא איין? לא תכלת – מטיל לבן ומשני: כיון דאפשר בנימו, כיון דלשם לבן (א) איפשר לתת חוטי פשתן, לא רמינן לבן דצמר בסדרין. בירשי ציצית – כלומר, הרי לבן גמור לא מצי להטילן בצמר ציצית, משום דחיי כלאים בציצית. והואיל אפשר להטילן בנימו. אלא תכלת דלעור אשחא בנימו, דכל תכלת צמר הוא – רמינן, אי לא משום נזירה דקלא איין, ליקיים את עשייתו – נכון לבן דפשתן בסדרין. מקיים עשה דציצית. ויודה לאו דכלאיס. וליברקיה – גילת היותה שצובעין בהן ציצית, או אותן מוכרי היותה, ולא ליהו קלא איין? נזירה משום פטור. אי מצריבין לכל הקונים לבדוק היותה – אתי לשפך תסתיין בכל היותה, ואמרינן לקמן (מנחות מב, ג) בשמעתין: אם שם תסתיין ביהרה – ספלה לכל היותה. טעמייה. וליבתיה איירסיין – יכתבו אגרות וישלחו לגולה הבלות טעמייה. כדמפרש לקמייה לישול מלא קליפת ביצה ביהרה, ויבעה תסתיין בתוך הקליפה. וליירסיין ליקום וליספחן – כלומר, ידא חשיבא לוד לאנשי תוך אגרות, ועביי עלייה. לשון ארבי: וליברקיה – ניתקו רבנן שלא יקח אדם תכלת אלא אם כן בקיא, דהאי אפשר וליברקיה ברילקמן (שם). עממיני גילת ושבליתא דחי נזיקסין? משום טעמייה – פעמים שצובעין לתכלת של סיון שנצבע לנסות באות היותה, ואמרינן לקמן (שם) טעמה – פסולה. ואורא מילתא ליכא למיקם בבדיקה, והיה ליה כלאים שלא במקום מצוה. וניבתיה (היא) איירסיין – לשלוח באותן המקומות שצובעין בהן תכלת. והו דרעין שדעתימה פסולה. ומאחר שיהו הצובעין ודעינן ברבב נסנון עליהן? והאי ליכא למישרי לירדשיה פסולה. לפי שצובעין תכלת דרביה בברכין ובכפרים שאין שומעין דרשה שלנו. וגם במקומות דחוקים. חמין

תנו רבנן: סדרין בציצית - בית שמאי פוטריין, ובית הלל מטיביין, והלכה כדבריה בית הלל. אמר רבי אליעזר: בן רבי זדוק: והלא כל הפטיל תכלת בירושלים אינו אלא מן המתמיהין? אמר רבי: אם כן, למה אסורה? לפי שאין בקאיין. אמר רבי: רב חנא לרבא: ולרמו בי עשרה ונקפו לשואין ומפרסמא למיחא? כל שכן דמתמיהו עליון. וליירדשיה? בפיירסיין? נזירה משום קלא איין. ולא יזיא יתא אשחא לכו! סיון דאפשר בנימו; לא; בדרשי לקיש, דאמר ריש לקיש: כל מקום שאותה מצוה עשה לא תעשה, אם אתה יכול לקיים את עשייתה - מוכיב, ואם לאו - יזיא ויזא עשה וידעה את לא תעשה. וליברקיה? אלא נזירה משום טעמייה. - וליבתיה איירסיין? איירסיין ליקום וליסמוך? אמר רבא: השתא חמין

הקונטרס קים לן כבית הלל, כדמוכח בכל דוכתי. ולפירוש הקונטרס יצריך לומר דאין הלכה אלא כתנאי בדסמוך, וכדמפרש משום נזירה, וציצית מנינו שרי לבולי עלמא. וצריך לדרוק: האי דשריא רבי זדא לסדינה – היינו ציצית תכלת. ומלכאבי נמי (מנחות מא, א) דאמר לרב קטינא: סדינא בקייטא ציצית מה תחא עליה – מציעת מן המוכרזין קא מקפיד. ותו קשה לפירוש הקונטרס, לפירוטא דאמוראי הוא אי ציצית חובה אברא או חובת תלית. ועוד, דקיימא לן (שם דף מב) חובת נכרא ממתברכין 'ולתקטש', ומתיבת שמאי נשמע לבית הלל דרובת תלית הוי? לבן פירש רבינו תם: דמדאורייתא בית שמאי נמי חובי חמדיבי, ולא פטרי אלא משום הני טעמי דמפרש בשמעתין. ואפילו מנינו נמי פטרי ליה, דלמא אתי למיבשר דהתיר, ודברשי שפיר לשון 'פטור'. ועוד שי לומר לפירוש הקונטרס: בית שמאי אבן בקמן פטרי, האבן לבן רבינו דאמי (מנחות לח, א) והתכלת מעכבת הלבן. והשתא ניהא האי דנקט סדרין דחוקא. ומידו תימה: והשתא כיון דלא איפשר, נזידו עשה ללא תעשה

אמר רבי אליעזר רבי צדוק – בקונטרס פירש שני לשונות. ולשון שני שפירשי, דקאי אבית שמאי דפטרי – 'הלא' אין בו רק תמיה. ורבי נמי קאי אבית שמאי – אם כן למא אסורה בית שמאי? והוה כפירוש רבינו תם עלפועלה. ודעמא דבית שמאי משום נזירה היא. אבל לפירוש הקונטרס שלמעלה לא יחבן נזיקו אבית שמאי. איחיה כולו לפרשי: אם כן למא אסור העולם? וטעמא דנפשיה קאמר, ולא קים ליה בבית שמאי. ועוד פירש רבי אליעזר אבית הלל מהדר, ומדמייה ליה. והלא בני ירושלים יתמהו עליו ואמר רבי: אם כן למא אסורה? דנפשיה אבית שמאי לא קיימא לן, ולמה מתמיהין? וליברקיה כדבריה תכלת – יש ספריה גורסיין: אי איכא ציצית של צמר ביום מוכיבי ביה ופטור, וכי שקעה תמה אי מכלביש ליה חיוב. ומתקון רבינו תם. נמו שאפשר לקמן, לא יזיא אלא לבן – אף על גב דאליכא דרבי קיימי, דסבידי ליה (מנחות לח, א) התכלת מעכבת את הלבן, מידו רבי לאו טעמא דנפשיה קאמר. אלא מהדר אבן ירושלים כדפרישיה. וליין דאפשר בנימו – לעיל (לט, א) דמסיקא דדעיני פשתן פוטריין חייב. היינו בדיה תכלת. דעמי תכלת פטר בשל פשתן – לבן נמי פטר, ואף על גב דאפשר בנימו. והאי דנפשיה לוד טפי דחויטי צמר פוטריין בשל פשתן, היינו משום דכלאו רבי איכא כלאים. אי נמי, מדאורייתא (דרמנא) שרייה. ורבנן הוא דגזור, דכיון דאפשר לקיים שניהם, אבל מדאורייתא שרי, בדלאים ממש דותר אצל ציצית. ולא משום דהיא. והאי דנפשיה לוד פטור – היינו מדאורייתא. אי נמי, מסקנא לא קיימא הכי.

ולוברקיה – פירש בקונטרס שני לשונות. לשון אחרי: ליברוק כל יורות הצובעים, וליברקיה – פירש רבינו עובד כוליה. לשון אחר ועיקר: וליברקיה – כדאיתא לקמן, דמתייה גילתא ושבלתא ודוקינן ליה לציצית אי תכלת הוא או לא. ומשני: משום טעמייה – שמו חמין

עשה זו שבתורה. והוא טעם לבריהם – אין זה עוקר דבר מן התורה, דממילא מיעקר ולא אידו עקר לה בידים. לשון ארבי רבי אליעזר ארביית שמאי פליג, דאמרי סדר פטור, אלמא את רמי ציצית הוא כלאים. והלא המטיל בו – תימה הוא דאיכא אבל איסורא ליכא אמר רבי: אם כן דליכא איסורא. מפני מה אסורה בית שמאי? לפי שאין בני אדם בקאיין וכלאים בציצית מותר, ואתו למישרי כלאים שלא במקום מצוה. ולפיכך מליטה – בדלאים בציצית מותר. כל שכן דמתמיני עליון – דאמרי: אנשיה הגונים אכילו לובשים כלאים? נזירה משום קלא איין – צבע הוא שדומה לתכלת, ואי שרית של תכלת בסדרין – אתי למישרי צמר צבוע בקלא איין. והוי כלאים שלא במקום מצוה. וקפרי: מאי איכפת לן אי רמי קלא איין? לא יזיא האי קלא איין אלא לבן בעלמא, כלומר: לבן לבן, האמרו קלא איין? לא תכלת – מטיל לבן ומשני: כיון דאפשר בנימו, כיון דלשם לבן (א) איפשר לתת חוטי פשתן, לא רמינן לבן דצמר בסדרין. בירשי ציצית – כלומר, הרי לבן גמור לא מצי להטילן בצמר ציצית, משום דחיי כלאים בציצית. והואיל אפשר להטילן בנימו. אלא תכלת דלעור אשחא בנימו, דכל תכלת צמר הוא – רמינן, אי לא משום נזירה דקלא איין, ליקיים את עשייתו – נכון לבן דפשתן בסדרין. מקיים עשה דציצית. ויודה לאו דכלאיס. וליברקיה – גילת היותה שצובעין בהן ציצית, או אותן מוכרי היותה, ולא ליהו קלא איין? נזירה משום פטור. אי מצריבין לכל הקונים לבדוק היותה – אתי לשפך תסתיין בכל היותה, ואמרינן לקמן (מנחות מב, ג) בשמעתין: אם שם תסתיין ביהרה – ספלה לכל היותה. טעמייה. וליבתיה איירסיין – יכתבו אגרות וישלחו לגולה הבלות טעמייה. כדמפרש לקמייה לישול מלא קליפת ביצה ביהרה, ויבעה תסתיין בתוך הקליפה. וליירסיין ליקום וליספחן – כלומר, ידא חשיבא לוד לאנשי תוך אגרות, ועביי עלייה. לשון ארבי: וליברקיה – ניתקו רבנן שלא יקח אדם תכלת אלא אם כן בקיא, דהאי אפשר וליברקיה ברילקמן (שם). עממיני גילת ושבליתא דחי נזיקסין? משום טעמייה – פעמים שצובעין לתכלת של סיון שנצבע לנסות באות היותה, ואמרינן לקמן (שם) טעמה – פסולה. ואורא מילתא ליכא למיקם בבדיקה, והיה ליה כלאים שלא במקום מצוה. וניבתיה (היא) איירסיין – לשלוח באותן המקומות שצובעין בהן תכלת. והו דרעין שדעתימה פסולה. ומאחר שיהו הצובעין ודעינן ברבב נסנון עליהן? והאי ליכא למישרי לירדשיה פסולה. לפי שצובעין תכלת דרביה בברכין ובכפרים שאין שומעין דרשה שלנו. וגם במקומות דחוקים. חמין

ומשני: משום טעמייה, דהוי שלא לשמו. והכי נמי היה מצי למישרי משום שלא לשמו חמין

ושבלתא ודוקינן ליה לציצית אי תכלת הוא או לא. ומשני: משום טעמייה – שמו חמין

שמא יפקו סדיו בתוך שלש - פירש בקונטרס: בתוך שלש לבנה, ובשיתפרנו בחוטי
 1 יתקן יניח חוץ לשלוש חלזין שם לצניעין, והיה ליה "תעשה ולא מן העשוי".
 2 ואפילו לרבנן דאמרי (מנחות א, א) התכלת אינה מעבכת את הלבן - היינו כשיש
 3 ארבעה חוטיק, אבל הבא לזכיר את שלש - לא. מיהו היה ליה למינעט משום
 4 דבעינו טוהיה ואו תהלייה לשמה, אבל "תעשה ולא

מן העשוי" זכיא, לפי מה שארשף לקמן (גמ, 1
 2 ב) בני עשאהן מן הקיטום ופנו הגרדון וכו'. והא
 3 דביא לקמן (גמ, א) טלית שנקרעה חוץ לשלש
 4 יתפרה, תוך שלש בר מנייא אמרי: לא יתפר
 5 הדבמים אמורים: יתפר - אפילו לרבנן גורזין
 6 שגא תפר והוא בו איסור כלאים. ומיהו קשה
 7 מהדוא דרב הונא דאמר לקמן (מא, ב) רזוק
 8 מן הבגן ארבע עשר מנות ציצית. אבל בבבויא
 9 החדשי לביא לאקשויה, דהא פושפישן בסגור:
 10 כיון שפצעו שלש, לא צריך לפרש: תוך שלש
 11 - היינו שנקרע הבגן שבעשרת חלזי בו, ולא
 12 נשתיר שלש, והוי כאילו נפסק לגמרי, אבל אם
 13 נשתיר בו שלש - לרדבי הכל יחבר מעליא
 14 דהוי, והשתא שמתערב כרבי מאיר אתיא. והא
 15 דלא גזרינן שמתערב קרוב - בדבאל כל טע
 16 הוא דמשמע פרק י"ד תטאת' (ובחס' עד, ב)
 17 גבי בני עשאהן חוץ לקלעים. היינו נשתירי בו
 18 שלש אלא שאין לבן מנפרת לא חפשי הדבור.
 19 ובפרק "הער הרוטבי" (תולין כג, ב) מוכח דכדי
 20 מעפרות וחי שפי משלש - שאני ההם, לכל הבגן
 21 נקרע, אבל הבא שאינו נקרע רק תיכה - לא
 22 הוי נפסול. ("וירא אבן - משמע דרב וירא לא
 23 היינו רבי וירא, ולא כפירוש הקונטרס בכחות
 24 גמ, ב).

משום כסות לילה - רבנו תם פירש דכן
 1 עיקר, בדריאית פרק 'במה מוליך' (21
 2 שבת ב, ב) ואינה סבור משום כסות לילה.
 3 מתוך כך יש להזכיר מכאן הדלכה כרבי שמעון,
 4 דלילה לאו מן ציצית היא, ועד אמרנן פרק
 5 'במה מוליך' (כו, א): "אשר תכסה בה" למה
 6 - לא יתאוו כסות סומא. היינו כרבי שמעון,
 7 לרבנן דרבי שמעון מוקמי לה לרבות בעלת תעש, אלא
 8 אתא, ועד פירש נה' בדברות (ד, י) אמרין שלא הו
 9 בלילה, ורב יוסף אמר עלה במה מעליא האי שנטעא. וס
 10 (ב) כרבי שמעון מוקי. ורב יהודה דרמי תכלתא לפ
 11 (א, ג) ובפרק קמא דסוטה (יא, א) - רבי יהודה
 12 (א) אמר רבי יהושע בן קרחה: למה נטמכה פירשה
 13 זו אינה פטור אפילו ביום, ואומר רבנו תם: אף על
 14 לילה פטור אפילו ביום, מכל מקום פירש ענין גרמא,
 15 מיהו, וירושלמי וקדושין ותרומותא גרסינן: אויז היא
 16 אבידה ושילוח הון מנקה רצינית. רבי שמעון פטר
 17 אף על גב דהויה מנות עשה שחומן גרמא. שרדי
 18 אמר רבי איבא: מנייה ליה שיהא מלות פתוחות
 19 נמי תניא: "על כנפי בגדיהם" - שומע אני אף בעלת
 20 במשמע המדומה לומר: "וראיחם אותי" - ביום
 21 ולילה חייבת בציצית. גררין עיון. **והאמר** רבי
 22 סלק רעתין דרבי וירא ליה "תעשה ולא מן העשוי"
 23 לעיל ויש לומר, דסלקא רעתין: כיון דתחילת הנתון
 24 דעביד איסורא אל תשיב עשייה. ובשעת ציצית
 25 **ממאי** דברא לאוסופי מקיבין - אפילו למאן דאמר
 26 תכלת אין בה משום גאון ואפילו טעלית פטורה -
 27 כלאים. ובי האי גאון דייק רבי טרף קלפיה" (זמא
 28 דהתם הדרתי לאשמעינן, ואומר רבנו תם: והדא
 29 הוא גרמא שאלא מן משום כלאים, אף על גב
 30 דהא גרמאין לעיל משום כסות לילה - היינו כסות
 31 שאינו מיוחד רק ללילה (ורבנו תם סותר פירוש
 32 שלמעלה, בדכות יום חייב אפילו בלילה, וכן
 33 פרק קמא וקדושין (ל, א), ותדע, דאמרין

המין בפסח בו - כשהיו מעבדים שנה היו שולקין
 1 אדורים. כדאמרין בפרק קמא דסוטה (יא, א): "מדועין
 2 אמרי" - אלא הכא, ואמרי במערבא משום רבי
 3 כסדין. ניריה משום שמא יקרעו כרין - קודם
 4 ליהני מקום הציצית. ויהטרי - בשעת פשתן,
 5 וינח חוטיקן תולזין שם, ואחר כך יתן
 6 בה שני חוטי תכלת, וירצף אותן שנים של לבן
 7 עמדם. והתורה אמרה תעשה ולא מן העשוי
 8 - ומנמאת ציצית פסולה, והווי כלאים שלא
 9 במקום מצוה. תעשה ולא מן העשוי - הדסלו.
 10 היינו בעושה מתחילה שלא לשם ציצית ולא
 11 בעושה במצותו, ואחר כך תקט - קרין ביה ולא
 12 מן העשוי. ומנמאת ציצית פסולה, ורבי
 13 וירא לסיניא - תתיר ציציתו ססרייה שדיה
 14 על פשתן, ועלן, משום שמא יקרע. והיינו
 15 דאמר רבא: איחבר במנמאת מנמאת דרבי וירא
 16 כוותי. הכי גרסינן: רבי וירא אמר ניריה משום
 17 כמות לילה - שגמא יתכסה בו בלילה ופטור
 18 מציצית, שאמר "וראיחם אותו וכתרם" - פרט
 19 לכמות לילה. ומנמאת נתנה מכליחם שלא בשעת
 20 מצוה. ובגמיה של עור - שנחתכו קרניה ותלה
 21 בתן עור. אייל כתר כנף - ועבד איפבא.
 22 והיל - שלש ציצית בלילית שלש טעמים, ואור
 23 כל תלה בתן קרין רבועית ועשה בו ציצית -
 24 פסולה, דשלש ראשונות עשויין מתחילה שלא
 25 במצוה, וכי הדר מתקנה איבא "תעשה ולא מן
 26 העשוי" תרידים - ורזין במצות. כיון שאני -
 27 בטלית שלש אצבעות, דמיקרי בגד, כדאמרין
 28 לזבי סומא. וחי מטיילין בה תבלת - שגמי
 29 קרניה. ולכי גמיר להו חו מטיילן לטעום אתריה,
 30 ולא אמרין "תעשה ולא מן העשוי", אף על
 31 גב דלא הוה מתיביבן בציצית עד שתואר כדי
 32 שיתכסה בה קטן ראשו והווי כדולקמן. שכל
 33 ציצית שלא נגשת לחולתה לשם ציצית,
 34 אף על פי כשנעשית שלא לצורך - איבא זמן
 35 העשוי", והוא הבא שלא לצורך. שדיה סופו
 36 דהווי אלא שתי קרנות, דאלו קרנותיה אתריחם
 37 לחוסף לילה הרבה. והוא ליה ציצית למעלה
 38 שפצעו בה שלש - כיון שהניעו לשלש אצבעות
 39 שגמיר, ולא משהו לה מדיד. והשתא ליבא
 40 חושבין לתוך שלש האורזים וכו' ולו אתון שתי
 41 מנמאת ציצית בתוך שלש. והיל למפולת - שדיה
 42 אדורים - כשרה בני בתראי, ואף על גב דהדר
 43 עבדינו בשעת עשייה, ומכשרא בהו **אמר רבא** -
 44 "מן העשוי" קרין ביה. והבא לזכי מכשרא
 45 לקמאי היא הויא עשיתון דברתיא (עשיה). אבל
 46 עבר בלתי - הוי מעשה לאקרוי ציצית העשוייה
 47 ולא מן העשוי. **מעשה איבא** - והדר קרנות
 48 כלאים - קא סלקא רעתין דרבי קאמר: ציצית
 49 אן בהם משום כלאים, ואפילו כו. והגדלו

המין בפסח בו - כשהיו מעבדים שנה היו שולקין
 1 אדורים. כדאמרין בפרק קמא דסוטה (יא, א): "מדועין
 2 אמרי" - אלא הכא, ואמרי במערבא משום רבי
 3 כסדין. ניריה משום שמא יקרעו כרין - קודם
 4 ליהני מקום הציצית. ויהטרי - בשעת פשתן,
 5 וינח חוטיקן תולזין שם, ואחר כך יתן
 6 בה שני חוטי תכלת, וירצף אותן שנים של לבן
 7 עמדם. והתורה אמרה תעשה ולא מן העשוי
 8 - ומנמאת ציצית פסולה, והווי כלאים שלא
 9 במקום מצוה. תעשה ולא מן העשוי - הדסלו.
 10 היינו בעושה מתחילה שלא לשם ציצית ולא
 11 בעושה במצותו, ואחר כך תקט - קרין ביה ולא
 12 מן העשוי. ומנמאת ציצית פסולה, ורבי
 13 וירא לסיניא - תתיר ציציתו ססרייה שדיה
 14 על פשתן, ועלן, משום שמא יקרע. והיינו
 15 דאמר רבא: איחבר במנמאת מנמאת דרבי וירא
 16 כוותי. הכי גרסינן: רבי וירא אמר ניריה משום
 17 כמות לילה - שגמא יתכסה בו בלילה ופטור
 18 מציצית, שאמר "וראיחם אותו וכתרם" - פרט
 19 לכמות לילה. ומנמאת נתנה מכליחם שלא בשעת
 20 מצוה. ובגמיה של עור - שנחתכו קרניה ותלה
 21 בתן עור. אייל כתר כנף - ועבד איפבא.
 22 והיל - שלש ציצית בלילית שלש טעמים, ואור
 23 כל תלה בתן קרין רבועית ועשה בו ציצית -
 24 פסולה, דשלש ראשונות עשויין מתחילה שלא
 25 במצוה, וכי הדר מתקנה איבא "תעשה ולא מן
 26 העשוי" תרידים - ורזין במצות. כיון שאני -
 27 בטלית שלש אצבעות, דמיקרי בגד, כדאמרין
 28 לזבי סומא. וחי מטיילין בה תבלת - שגמי
 29 קרניה. ולכי גמיר להו חו מטיילן לטעום אתריה,
 30 ולא אמרין "תעשה ולא מן העשוי", אף על
 31 גב דלא הוה מתיביבן בציצית עד שתואר כדי
 32 שיתכסה בה קטן ראשו והווי כדולקמן. שכל
 33 ציצית שלא נגשת לחולתה לשם ציצית,
 34 אף על פי כשנעשית שלא לצורך - איבא זמן
 35 העשוי", והוא הבא שלא לצורך. שדיה סופו
 36 דהווי אלא שתי קרנות, דאלו קרנותיה אתריחם
 37 לחוסף לילה הרבה. והוא ליה ציצית למעלה
 38 שפצעו בה שלש - כיון שהניעו לשלש אצבעות
 39 שגמיר, ולא משהו לה מדיד. והשתא ליבא
 40 חושבין לתוך שלש האורזים וכו' ולו אתון שתי
 41 מנמאת ציצית בתוך שלש. והיל למפולת - שדיה
 42 אדורים - כשרה בני בתראי, ואף על גב דהדר
 43 עבדינו בשעת עשייה, ומכשרא בהו **אמר רבא** -
 44 "מן העשוי" קרין ביה. והבא לזכי מכשרא
 45 לקמאי היא הויא עשיתון דברתיא (עשיה). אבל
 46 עבר בלתי - הוי מעשה לאקרוי ציצית העשוייה
 47 ולא מן העשוי. **מעשה איבא** - והדר קרנות
 48 כלאים - קא סלקא רעתין דרבי קאמר: ציצית
 49 אן בהם משום כלאים, ואפילו כו. והגדלו

המין בפסח בו - כשהיו מעבדים שנה היו שולקין
 1 אדורים. כדאמרין בפרק קמא דסוטה (יא, א): "מדועין
 2 אמרי" - אלא הכא, ואמרי במערבא משום רבי
 3 כסדין. ניריה משום שמא יקרעו כרין - קודם
 4 ליהני מקום הציצית. ויהטרי - בשעת פשתן,
 5 וינח חוטיקן תולזין שם, ואחר כך יתן
 6 בה שני חוטי תכלת, וירצף אותן שנים של לבן
 7 עמדם. והתורה אמרה תעשה ולא מן העשוי
 8 - ומנמאת ציצית פסולה, והווי כלאים שלא
 9 במקום מצוה. תעשה ולא מן העשוי - הדסלו.
 10 היינו בעושה מתחילה שלא לשם ציצית ולא
 11 בעושה במצותו, ואחר כך תקט - קרין ביה ולא
 12 מן העשוי. ומנמאת ציצית פסולה, ורבי
 13 וירא לסיניא - תתיר ציציתו ססרייה שדיה
 14 על פשתן, ועלן, משום שמא יקרע. והיינו
 15 דאמר רבא: איחבר במנמאת מנמאת דרבי וירא
 16 כוותי. הכי גרסינן: רבי וירא אמר ניריה משום
 17 כמות לילה - שגמא יתכסה בו בלילה ופטור
 18 מציצית, שאמר "וראיחם אותו וכתרם" - פרט
 19 לכמות לילה. ומנמאת נתנה מכליחם שלא בשעת
 20 מצוה. ובגמיה של עור - שנחתכו קרניה ותלה
 21 בתן עור. אייל כתר כנף - ועבד איפבא.
 22 והיל - שלש ציצית בלילית שלש טעמים, ואור
 23 כל תלה בתן קרין רבועית ועשה בו ציצית -
 24 פסולה, דשלש ראשונות עשויין מתחילה שלא
 25 במצוה, וכי הדר מתקנה איבא "תעשה ולא מן
 26 העשוי" תרידים - ורזין במצות. כיון שאני -
 27 בטלית שלש אצבעות, דמיקרי בגד, כדאמרין
 28 לזבי סומא. וחי מטיילין בה תבלת - שגמי
 29 קרניה. ולכי גמיר להו חו מטיילן לטעום אתריה,
 30 ולא אמרין "תעשה ולא מן העשוי", אף על
 31 גב דלא הוה מתיביבן בציצית עד שתואר כדי
 32 שיתכסה בה קטן ראשו והווי כדולקמן. שכל
 33 ציצית שלא נגשת לחולתה לשם ציצית,
 34 אף על פי כשנעשית שלא לצורך - איבא זמן
 35 העשוי", והוא הבא שלא לצורך. שדיה סופו
 36 דהווי אלא שתי קרנות, דאלו קרנותיה אתריחם
 37 לחוסף לילה הרבה. והוא ליה ציצית למעלה
 38 שפצעו בה שלש - כיון שהניעו לשלש אצבעות
 39 שגמיר, ולא משהו לה מדיד. והשתא ליבא
 40 חושבין לתוך שלש האורזים וכו' ולו אתון שתי
 41 מנמאת ציצית בתוך שלש. והיל למפולת - שדיה
 42 אדורים - כשרה בני בתראי, ואף על גב דהדר
 43 עבדינו בשעת עשייה, ומכשרא בהו **אמר רבא** -
 44 "מן העשוי" קרין ביה. והבא לזכי מכשרא
 45 לקמאי היא הויא עשיתון דברתיא (עשיה). אבל
 46 עבר בלתי - הוי מעשה לאקרוי ציצית העשוייה
 47 ולא מן העשוי. **מעשה איבא** - והדר קרנות
 48 כלאים - קא סלקא רעתין דרבי קאמר: ציצית
 49 אן בהם משום כלאים, ואפילו כו. והגדלו

המין בפסח בו - כשהיו מעבדים שנה היו שולקין
 1 אדורים. כדאמרין בפרק קמא דסוטה (יא, א): "מדועין
 2 אמרי" - אלא הכא, ואמרי במערבא משום רבי
 3 כסדין. ניריה משום שמא יקרעו כרין - קודם
 4 ליהני מקום הציצית. ויהטרי - בשעת פשתן,
 5 וינח חוטיקן תולזין שם, ואחר כך יתן
 6 בה שני חוטי תכלת, וירצף אותן שנים של לבן
 7 עמדם. והתורה אמרה תעשה ולא מן העשוי
 8 - ומנמאת ציצית פסולה, והווי כלאים שלא
 9 במקום מצוה. תעשה ולא מן העשוי - הדסלו.
 10 היינו בעושה מתחילה שלא לשם ציצית ולא
 11 בעושה במצותו, ואחר כך תקט - קרין ביה ולא
 12 מן העשוי. ומנמאת ציצית פסולה, ורבי
 13 וירא לסיניא - תתיר ציציתו ססרייה שדיה
 14 על פשתן, ועלן, משום שמא יקרע. והיינו
 15 דאמר רבא: איחבר במנמאת מנמאת דרבי וירא
 16 כוותי. הכי גרסינן: רבי וירא אמר ניריה משום
 17 כמות לילה - שגמא יתכסה בו בלילה ופטור
 18 מציצית, שאמר "וראיחם אותו וכתרם" - פרט
 19 לכמות לילה. ומנמאת נתנה מכליחם שלא בשעת
 20 מצוה. ובגמיה של עור - שנחתכו קרניה ותלה
 21 בתן עור. אייל כתר כנף - ועבד איפבא.
 22 והיל - שלש ציצית בלילית שלש טעמים, ואור
 23 כל תלה בתן קרין רבועית ועשה בו ציצית -
 24 פסולה, דשלש ראשונות עשויין מתחילה שלא
 25 במצוה, וכי הדר מתקנה איבא "תעשה ולא מן
 26 העשוי" תרידים - ורזין במצות. כיון שאני -
 27 בטלית שלש אצבעות, דמיקרי בגד, כדאמרין
 28 לזבי סומא. וחי מטיילין בה תבלת - שגמי
 29 קרניה. ולכי גמיר להו חו מטיילן לטעום אתריה,
 30 ולא אמרין "תעשה ולא מן העשוי", אף על
 31 גב דלא הוה מתיביבן בציצית עד שתואר כדי
 32 שיתכסה בה קטן ראשו והווי כדולקמן. שכל
 33 ציצית שלא נגשת לחולתה לשם ציצית,
 34 אף על פי כשנעשית שלא לצורך - איבא זמן
 35 העשוי", והוא הבא שלא לצורך. שדיה סופו
 36 דהווי אלא שתי קרנות, דאלו קרנותיה אתריחם
 37 לחוסף לילה הרבה. והוא ליה ציצית למעלה
 38 שפצעו בה שלש - כיון שהניעו לשלש אצבעות
 39 שגמיר, ולא משהו לה מדיד. והשתא ליבא
 40 חושבין לתוך שלש האורזים וכו' ולו אתון שתי
 41 מנמאת ציצית בתוך שלש. והיל למפולת - שדיה
 42 אדורים - כשרה בני בתראי, ואף על גב דהדר
 43 עבדינו בשעת עשייה, ומכשרא בהו **אמר רבא** -
 44 "מן העשוי" קרין ביה. והבא לזכי מכשרא
 45 לקמאי היא הויא עשיתון דברתיא (עשיה). אבל
 46 עבר בלתי - הוי מעשה לאקרוי ציצית העשוייה
 47 ולא מן העשוי. **מעשה איבא** - והדר קרנות
 48 כלאים - קא סלקא רעתין דרבי קאמר: ציצית
 49 אן בהם משום כלאים, ואפילו כו. והגדלו

המין בפסח בו - כשהיו מעבדים שנה היו שולקין
 1 אדורים. כדאמרין בפרק קמא דסוטה (יא, א): "מדועין
 2 אמרי" - אלא הכא, ואמרי במערבא משום רבי
 3 כסדין. ניריה משום שמא יקרעו כרין - קודם
 4 ליהני מקום הציצית. ויהטרי - בשעת פשתן,
 5 וינח חוטיקן תולזין שם, ואחר כך יתן
 6 בה שני חוטי תכלת, וירצף אותן שנים של לבן
 7 עמדם. והתורה אמרה תעשה ולא מן העשוי
 8 - ומנמאת ציצית פסולה, והווי כלאים שלא
 9 במקום מצוה. תעשה ולא מן העשוי - הדסלו.
 10 היינו בעושה מתחילה שלא לשם ציצית ולא
 11 בעושה במצותו, ואחר כך תקט - קרין ביה ולא
 12 מן העשוי. ומנמאת ציצית פסולה, ורבי
 13 וירא לסיניא - תתיר ציציתו ססרייה שדיה
 14 על פשתן, ועלן, משום שמא יקרע. והיינו
 15 דאמר רבא: איחבר במנמאת מנמאת דרבי וירא
 16 כוותי. הכי גרסינן: רבי וירא אמר ניריה משום
 17 כמות לילה - שגמא יתכסה בו בלילה ופטור
 18 מציצית, שאמר "וראיחם אותו וכתרם" - פרט
 19 לכמות לילה. ומנמאת נתנה מכליחם שלא בשעת
 20 מצוה. ובגמיה של עור - שנחתכו קרניה ותלה
 21 בתן עור. אייל כתר כנף - ועבד איפבא.
 22 והיל - שלש ציצית בלילית שלש טעמים, ואור
 23 כל תלה בתן קרין רבועית ועשה בו ציצית -
 24 פסולה, דשלש ראשונות עשויין מתחילה שלא
 25 במצוה, וכי הדר מתקנה איבא "תעשה ולא מן
 26 העשוי" תרידים - ורזין במצות. כיון שאני -
 27 בטלית שלש אצבעות, דמיקרי בגד, כדאמרין
 28 לזבי סומא. וחי מטיילין בה תבלת - שגמי
 29 קרניה. ולכי גמיר להו חו מטיילן לטעום אתריה,
 30 ולא אמרין "תעשה ולא מן העשוי", אף על
 31 גב דלא הוה מתיביבן בציצית עד שתואר כדי
 32 שיתכסה בה קטן ראשו והווי כדולקמן. שכל
 33 ציצית שלא נגשת לחולתה לשם ציצית,
 34 אף על פי כשנעשית שלא לצורך - איבא זמן
 35 העשוי", והוא הבא שלא לצורך. שדיה סופו
 36 דהווי אלא שתי קרנות, דאלו קרנותיה אתריחם
 37 לחוסף לילה הרבה. והוא ליה ציצית למעלה
 38 שפצעו בה שלש - כיון שהניעו לשלש אצבעות
 39 שגמיר, ולא משהו לה מדיד. והשתא ליבא
 40 חושבין לתוך שלש האורזים וכו' ולו אתון שתי
 41 מנמאת ציצית בתוך שלש. והיל למפולת - שדיה
 42 אדורים - כשרה בני בתראי, ואף על גב דהדר
 43 עבדינו בשעת עשייה, ומכשרא בהו **אמר רבא** -
 44 "מן העשוי" קרין ביה. והבא לזכי מכשרא
 45 לקמאי היא הויא עשיתון דברתיא (עשיה). אבל
 46 עבר בלתי - הוי מעשה לאקרוי ציצית העשוייה
 47 ולא מן העשוי. **מעשה איבא** - והדר קרנות
 48 כלאים - קא סלקא רעתין דרבי קאמר: ציצית
 49 אן בהם משום כלאים, ואפילו כו. והגדלו

המין בפסח בו - כשהיו מעבדים שנה היו שולקין
 1 אדורים. כדאמרין בפרק קמא דסוטה (יא, א): "מדועין
 2 אמרי" - אלא הכא, ואמרי במערבא משום רבי
 3 כסדין. ניריה משום שמא יקרעו כרין - קודם
 4 ליהני מקום הציצית. ויהטרי - בשעת פשתן,
 5 וינח חוטיקן תולזין שם, ואחר כך יתן
 6 בה שני חוטי תכלת, וירצף אותן שנים של לבן
 7 עמדם. והתורה אמרה תעשה ולא מן העשוי
 8 - ומנמאת ציצית פסולה, והווי כלאים שלא
 9 במקום מצוה. תעשה ולא מן העשוי - הדסלו.
 10 היינו בעושה מתחילה שלא לשם ציצית ולא
 11 בעושה במצותו, ואחר כך תקט - קרין ביה ולא
 12 מן העשוי. ומנמאת ציצית פסולה, ורבי
 13 וירא לסיניא - תתיר ציציתו ססרייה שדיה
 14 על פשתן, ועלן, משום שמא יקרע. והיינו
 15 דאמר רבא: איחבר במנמאת מנמאת דרבי וירא
 16 כוותי. הכי גרסינן: רבי וירא אמר ניריה משום
 17 כמות לילה - שגמא יתכסה בו בלילה ופטור
 18 מציצית, שאמר "וראיחם אותו וכתרם" - פרט
 19 לכמות לילה. ומנמאת נתנה מכליחם שלא בשעת
 20 מצוה. ובגמיה של עור - שנחתכו קרניה ותלה
 21 בתן עור. אייל כתר כנף - ועבד איפבא.
 22 והיל - שלש ציצית בלילית שלש טעמים, ואור
 23 כל תלה בתן קרין רבועית ועשה בו ציצית -
 24 פסולה, דשלש ראשונות עשויין מתחילה שלא
 25 במצוה, וכי הדר מתקנה איבא "תעשה ולא מן
 26 העשוי" תרידים - ורזין במצות. כיון שאני -
 27 בטלית שלש אצבעות, דמיקרי בגד, כדאמרין
 28 לזבי סומא. וחי מטיילין בה תבלת - שגמי
 29 קרניה. ולכי גמיר להו חו מטיילן לטעום אתריה,
 30 ולא אמרין "תעשה ולא מן העשוי", אף על
 31 גב דלא הוה מתיביבן בציצית עד שתואר כדי
 32 שיתכסה בה קטן ראשו והווי כדולקמן. שכל
 33 ציצית שלא נגשת לחולתה לשם ציצית,
 34 אף על פי כשנעשית שלא לצורך - איבא זמן
 35 העשוי", והוא הבא שלא לצורך. שדיה סופו
 36 דהווי אלא שתי קרנות, דאלו קרנותיה אתריחם
 37 לחוסף לילה הרבה. והוא ליה ציצית למעלה
 38 שפצעו בה שלש - כיון שהניעו לשלש אצבעות
 39 שגמיר, ולא משהו לה מדיד. והשתא ליבא
 40 חושבין לתוך שלש האורזים וכו' ולו אתון שתי
 41 מנמאת ציצית בתוך שלש. והיל למפולת - שדיה
 42 אדורים - כשרה בני בתראי, ואף על גב דהדר
 43 עבדינו בשעת עשייה, ומכשרא בהו **אמר רבא** -
 44 "מן העשוי" קרין ביה. והבא לזכי מכשרא
 45 לקמאי היא הויא עשיתון דברתיא (עשיה). אבל
 46 עבר בלתי - הוי מעשה לאקרוי ציצית העשוייה
 47 ולא מן העשוי. **מעשה איבא** - והדר קרנות
 48 כלאים - קא סלקא רעתין דרבי קאמר: ציצית
 49 אן בהם משום כלאים, ואפילו כו. והגדלו

מנחות. פרק רביעי - התכלת דף מא עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזלץ) חסופות

1 הדמיון לקטן (מד, א). טלית שאלה כל שלשים יום פטורה מן הציצית, ואוליך חיבת
2 ואפילו של כלאים, ואף על גב דפטור מדאורייתא. דאן חלק, כיון דלבי גבוי דהו רדיה
3 ליכא כלאים, וכן לשנים. הוא דאמרין (מנחות מג, א) גבי רבתיים: נדי דבעידן עבודה
4 אישטראי. שלא בעידן עבודה לא - לא זמי כלל, דהא חביב (רבס כב) לא תלבש שעטני
5 נגילים תעשה לך, לומר בשמכם נגילים תלבש
6 שעטני, שמעו ודכל לבישה שרא רחמנא. ועוד,
7 נבדלת עשויי דתנאון ויחי הכונה כלאים, אבל
8 בני כהונה לא לביש אלא בעידן עבודה. ועוד
9 אומר רבנו חסד. דבגדי כהונה נמי שלא בעידן
10 עבודה שרו. והכי קאמר: נדי דבעידן עבודה
11 אישטראי - כלומר, המיוחדים לעבודה, שלא
12 בעידן עבודה - כלומר, אותם שאינם מיוחדים
13 לעבודה, לא אישטראי. וכן מוכח בחוספא
14 דכלאים. ודניא: בגדי כהונה ובגדי כון גולד אק
15 דכל שמום כלאים. בגדי כהן גולד שיצא ממדינה
16 זו, חיובי מבקש בין לשרת בין שלא לשרת -
17 פטור. ורצין עין אל לילה דומה למדינה דחיובי ויש
18 לומר: דחיובי מרובני. והוא עובדא ששמעון
19 הצדיק פרק ב' לר' (ומא טס, א) דרע' לת לעשות
20 לה הפרו דחורתי' - בורגנ נמי בישך תפיה. מידו
21 לא משמע הכי, אלא טראא פטור דחיובי מדאורייתא,
22 ואי לדמות מקומות למדינה: דבמדינה ליכא שום
23 ודתי. ודוע, דהוה לא מפליג בין בעיה לשרת
24 לשרת לשעה שאינה ראיה לשרת. הוא דאמרין
25 פרק א' כ' (שם) בגי בניו דהנה שנקפלין אותן
26 תרת ראשיקן, דלא דווקא ותרת ראשיקן, אלא
27 דלא בגדי ראשיקן משום כלאים - היינו בהנחה,
28 וברא דמי ללבישה דשרא רחמנא. אבל גבי ציצית
29 אין חלק בין הצעה ללבישה. והספרי תפיה. סוטה
30 תמידו יזום וילתה ויחי בעיצית, וכי יזודה כן
31 בבא אומר: ביחוד בטלו חכמים את כסות של אשה
32 מן הציצית, ולא חיובי טלית אלא מפני שנעלה
33 ומתכסה בו, לכך נראה דכלאים בעיצית שרי, כן
34 ביום כן בבליה בין לאשה.

35 **הדא** מכלל דחבייתה אימור - פירש
36 בקמטוס: בתיחא מכלל דקמיתא.
37 ואיכא נראה, דבתיחא משמנה דשמואל
38 קאמר לה.

39 **עשיתו** (אעשה - כי האני, ושאי אדם חיב)
40 לקנות טלית מחייבין אם אין לו.
41 אבל עשה גמור - אפילו בית דין שלמטה וזו
42 מכין אותו עד שתצא נפשו. **הכי** קאמר ליה
43 שצדיק למפטר נפשך מעיצית - ומכל מקום, אי
44 לא חובת גברא לא ציצית למעושש עליה, כיון
45 דלית ליה. ובקמטוס שרי "אלא", ומשמע דלא
46 מוכח מיה.

47 **רמינן** ליה - פירשתי בפרק תרתי ודנא
48 (א, ב).

49 **ובלבד**
50 **ל'או ליפסו' עבדיא.** בההיא שעתא ודאי רמינן ליה, משום "לענן לרש חרף עשיתו".
51 **אמר רבקה אמר רבי יהודה:** טלית שנקרעה, חוץ לשלש - יתפור, תוך שלש - לא
52 **יתפור.** תניא נמי הכי: טלית שנקרעה, חוץ לשלש - יתפור. תוך שלש - רבי מאיר
53 **אומר:** לא יתפור, וחכמים אומרים: יתפור; ושון, שלא יביא אפילו אמה על אמה
54 **מקום אחר וכה תכלת ותולה בה;** ושון, שמיאית תכלת מקום אחר ותולה בה,
55 **וכבד**

1 והגדול יוצא בה עראי - שאינו ברש לצאת בה לשוק. אילימא וכן לענין אישורא דכלאים
2 - דאי אטן מתכסה בה - אין בה משום כלאים אם נארג בה כלאים. והתנן אין עראי
3 **כלכאים** - כלומר, אין דין עראי בכלאים, שאף על פי שאין הגדול יוצא בה עראי - יש
4 בה משום כלכאים אם נארג בה כלכאים. **ואמר רב נחמן - מאי יזכר לענין כלאים** - וכן
5 לענין סדרן בעיצית אשמוא. **ציצית טלית שאן**
6 **בה עראי** - יש בה משום כלכאים: **אלא מאי**
7 **פשוטה** - קדמא לעיל: ואפילו טלית פטורה -
8 כגון הטיל למוטלת, וכי שרא רחמנא כלכאים
9 בעיצית; ולגמרי אשמוא. **דרא יזמא - לעיל**
10 הטיל למוטלת כשרה. וכיון דמתכשרא בהך
11 בתראי, וכל שכן בקמאי אי הוה פסיק לכתראי -
12 פשיטא וכל בה משום כלכאים. **דלא כולה**
13 **ציצית** מיקרה **הדא** מכלל **חברתה** אימור -
14 מכלל **הטיל** למוטלת כשרה אימור דך
15 דכלכאים. **דלית כפולה** - שהיתה ארוכה כשתיים
16 ובפלה. **ורבי שמעון פוטר** - שאם תפשוש במנחת
17 ציצית באמצעייתה. **שאם תפיה חיבת** - דלא
18 תפשוש דנקמה כסבי - ברקיש לשתן אחרי
19 תפיה רחבה, כשפירי. וקשיא ל' הא דאמר
20 בסוף הקמ"ק (נמוח לו, ב עין שם) **היא אטא**
21 **הציצית** לנלמא רב, **אישיש** - הטלית, וזו
22 דציצית באמצעייתה. שהיתה רחבה כפלים
23 בקומתו ודחיה פופלה. **החשב רמב** על ראשו
24 ושני הראשין של טלית למטה מאחוריו, ושני
25 ציציות היו בקרן האחרי, ושנים שני ראשי
26 הדפס מוקם שארכו כלה. וכשנפשטה היה חבוי
27 כולה בו, והנמיא שתי ציציות של כפל באמצע
28 הטלית כנגד ראשו של רבא. **לוי חיובי כנג** -
29 דהא באמצעייתה מוקמין. **פי' כפרת חובת** מנחת
30 הוא - לקיים מצות ציצית באותו חובת, ובתפוס
31 בקרן אחירתי' חובת טלית הוא - ואפילו עשר
32 יש לך, טעמיה ציצית. **מטיין ליה** - הדוכת
33 טלית אותו, **הראשונים בו** - ואי חובת גברא
34 הוא, למה לא ציצית עד שתכסה בה? **ועלמי**
35 **דמלאבא** - דרבה בר רב הונא. **דחמלאך** אומר
36 דרבה בר רבא. **היפכי סרינא** - דלא כהו
37 ליה ציצית. **דאמרין לעיל** ומ, **בו משום סוטה**
38 לילה. **סרינא** - כגון אותן שלטו שרן ענלין,
39 ואין לה אלא שני כנפים ולמטה. **המטרה**
40 מעציתה. **סרינאל** - מנטל בלעז. **הא** לא
41 **מחיובא** - דן טלית דהוה דוסריבלא, ומאי
42 איכפת ליה? **נדי דחיביה דחמנא** - כי מיכס
43 טלית בת דחובאי, התי' לציצית דחובאי רחמנא
44 לומר: לא יאדחוי בהי' טלית דחובאי ולאכסיי
45 בה מי ותיחביון אלא הוי קאמר ליה בעציק
46 ל'טפס עעפן מעצית - תבקש בחובות
47 לפטור עצמך מעצית. **טעדין** - תחבולות
48 וחכריה כבאב קמא בפרק רבתי' (נג, א) כל
49 טעדין דאית לה למעבר עבודה. **כלי קוספא** -
50 טליתות דראיין לציצית. אף על פי שנקמלה
51 ומנחת בקוספא - חיבת בעיצית. **הדואיל**
52 ועמדתה ודא ותיחבוסה בה - **אשר תכסה בה**
53 קרינא בה. לכבושו - לתבריקן. **בהחיא שעתא**
54 - שכבושין אותו למת. **ודאי רמינן ליה** -
55 מטילין בה בעצית. **דאי לא מיצאנ דמי לביענו** -
56 כלומר: איפטר ליה ממצות. **חזי לשלש** -
57 ולתעלה הישילן אביענות חזי הבקי. **יתפור** -

1 **התקנו מתכסה בו ראשו ורובו, אף על פי שהגדול**
2 **יוצא בה עראי** - פטורה, וכן לענין כלכאים;
3 **והיונן בה, מאי יזכר לענין כלכאים?** **אילימא** וכן
4 **לענין אישורא דכלכאים** - **והא אטן תנן: אין עראי**
5 **כלכאים; ואמר רב נחמן** **פר' יצחק:** **וכן לענין סרין**
6 **בעיצית!** **אלא מאי פטורה** - **הטיל למוטלת**.
7 **והא אמרה רבי זרדא** **חדא זמנא!** **חדא מכלל**
8 **דחבייתה אימור.** **תנו רבנן:** **טלית כפולה חיבת**
9 **בעיצית, ורבי שמעון פוטר; ושון, שאם כפולה**
10 **ותפרה שתייבת.** **תפרה, פשיטא!** - **לא צריכא,**
11 **דנקמה כסבי.** **רבה בר הונא איקלע לבי רבא**
12 **בר רב נחמן, חויה דהוה מופסי טלית כפולה**
13 **ורמי ליה הויה עילוי כפילא, איפשטא ואחא**
14 **הוואק וקם להוי רישיה.** **אמר ליה:** **לאו היינו**
15 **קנה דקבת רחמנא באורייתא!** **אתא שדחיה איפסי**
16 **גלמיא אחריתי.** **אמר ליה:** **מי סברת חובת גברא**
17 **הוא? חובת טלית הוא, ויל רמי ליה.** **לימא מסייע**
18 **ליה:** **הסידים הראשונים, מיון שארנו בה שלש**
19 **היו מטיילין בה תכלת!** - **שאני סרינא, דמשפרי**
20 **אנפשיהו.** **אפילונא דמלאך,** **דמלאך אישפחיה**
21 **לרב קמינא דמיפסי סרינא.** **אמר ליה:** **קמינא,**
22 **קמינא! סרינא קמינא וסרדלא כסיתנא, ציצית**
23 **של תכלת מה תהא עליה? אמר ליה:** **ענשתי**
24 **אעשה? אמר ליה:** **מיון דאיכא ריתחא ענשתי**
25 **אי אמרת בישמא חובת גברא הוא - היינו**
26 **דמתייב, דלא קא רמי, אלא אי אמרת חובת**
27 **טלית הוא - הא לא מיתיבינא!** - **אלא מאי, חובת**
28 **גברא הוא?** **נדי דחבייה רחמנא** **פי מופסי טלית**
29 **דבת חיובא, פי מופסי טלית דלאו בה חיובא**
30 **היא, מי חיביה רחמנא? אלא הכי קאמר ליה:**
31 **מטייבין למיפטר נפשך מעיצית? אמר רב טובי בר**
32 **קוסנא אמר שמואל:** **כלי קוספא תיבין בעיצית.**
33 **ואוהר שמואל מיון ששעשה לכבודו שפטורה,**
34 **מאי טעמא? "אשר תכסה בה" אמר רחמנא, האי**
35 **לאו ליפסו' עבדיא.** **בההיא שעתא ודאי רמינן ליה, משום "לענן לרש חרף עשיתו".**
36 **אמר רבקה אמר רבי יהודה:** טלית שנקרעה, חוץ לשלש - יתפור, תוך שלש - לא
37 **יתפור.** תניא נמי הכי: טלית שנקרעה, חוץ לשלש - יתפור. תוך שלש - רבי מאיר
38 **אומר:** לא יתפור, וחכמים אומרים: יתפור; ושון, שלא יביא אפילו אמה על אמה
39 **מקום אחר וכה תכלת ותולה בה;** ושון, שמיאית תכלת מקום אחר ותולה בה,
40 **וכבד**

49 **ובלבד**
50 **ל'או ליפסו' עבדיא.** בההיא שעתא ודאי רמינן ליה, משום "לענן לרש חרף עשיתו".
51 **אמר רבקה אמר רבי יהודה:** טלית שנקרעה, חוץ לשלש - יתפור, תוך שלש - לא
52 **יתפור.** תניא נמי הכי: טלית שנקרעה, חוץ לשלש - יתפור. תוך שלש - רבי מאיר
53 **אומר:** לא יתפור, וחכמים אומרים: יתפור; ושון, שלא יביא אפילו אמה על אמה
54 **מקום אחר וכה תכלת ותולה בה;** ושון, שמיאית תכלת מקום אחר ותולה בה,
55 **וכבד**

49 **ובלבד**
50 **ל'או ליפסו' עבדיא.** בההיא שעתא ודאי רמינן ליה, משום "לענן לרש חרף עשיתו".
51 **אמר רבקה אמר רבי יהודה:** טלית שנקרעה, חוץ לשלש - יתפור, תוך שלש - לא
52 **יתפור.** תניא נמי הכי: טלית שנקרעה, חוץ לשלש - יתפור. תוך שלש - רבי מאיר
53 **אומר:** לא יתפור, וחכמים אומרים: יתפור; ושון, שלא יביא אפילו אמה על אמה
54 **מקום אחר וכה תכלת ותולה בה;** ושון, שמיאית תכלת מקום אחר ותולה בה,
55 **וכבד**

49 **ובלבד**
50 **ל'או ליפסו' עבדיא.** בההיא שעתא ודאי רמינן ליה, משום "לענן לרש חרף עשיתו".
51 **אמר רבקה אמר רבי יהודה:** טלית שנקרעה, חוץ לשלש - יתפור, תוך שלש - לא
52 **יתפור.** תניא נמי הכי: טלית שנקרעה, חוץ לשלש - יתפור. תוך שלש - רבי מאיר
53 **אומר:** לא יתפור, וחכמים אומרים: יתפור; ושון, שלא יביא אפילו אמה על אמה
54 **מקום אחר וכה תכלת ותולה בה;** ושון, שמיאית תכלת מקום אחר ותולה בה,
55 **וכבד**

49 **ובלבד**
50 **ל'או ליפסו' עבדיא.** בההיא שעתא ודאי רמינן ליה, משום "לענן לרש חרף עשיתו".
51 **אמר רבקה אמר רבי יהודה:** טלית שנקרעה, חוץ לשלש - יתפור, תוך שלש - לא
52 **יתפור.** תניא נמי הכי: טלית שנקרעה, חוץ לשלש - יתפור. תוך שלש - רבי מאיר
53 **אומר:** לא יתפור, וחכמים אומרים: יתפור; ושון, שלא יביא אפילו אמה על אמה
54 **מקום אחר וכה תכלת ותולה בה;** ושון, שמיאית תכלת מקום אחר ותולה בה,
55 **וכבד**

49 **ובלבד**
50 **ל'או ליפסו' עבדיא.** בההיא שעתא ודאי רמינן ליה, משום "לענן לרש חרף עשיתו".
51 **אמר רבקה אמר רבי יהודה:** טלית שנקרעה, חוץ לשלש - יתפור, תוך שלש - לא
52 **יתפור.** תניא נמי הכי: טלית שנקרעה, חוץ לשלש - יתפור. תוך שלש - רבי מאיר
53 **אומר:** לא יתפור, וחכמים אומרים: יתפור; ושון, שלא יביא אפילו אמה על אמה
54 **מקום אחר וכה תכלת ותולה בה;** ושון, שמיאית תכלת מקום אחר ותולה בה,
55 **וכבד**

49 **ובלבד**
50 **ל'או ליפסו' עבדיא.** בההיא שעתא ודאי רמינן ליה, משום "לענן לרש חרף עשיתו".
51 **אמר רבקה אמר רבי יהודה:** טלית שנקרעה, חוץ לשלש - יתפור, תוך שלש - לא
52 **יתפור.** תניא נמי הכי: טלית שנקרעה, חוץ לשלש - יתפור. תוך שלש - רבי מאיר
53 **אומר:** לא יתפור, וחכמים אומרים: יתפור; ושון, שלא יביא אפילו אמה על אמה
54 **מקום אחר וכה תכלת ותולה בה;** ושון, שמיאית תכלת מקום אחר ותולה בה,
55 **וכבד**

49 **ובלבד**
50 **ל'או ליפסו' עבדיא.** בההיא שעתא ודאי רמינן ליה, משום "לענן לרש חרף עשיתו".
51 **אמר רבקה אמר רבי יהודה:** טלית שנקרעה, חוץ לשלש - יתפור, תוך שלש - לא
52 **יתפור.** תניא נמי הכי: טלית שנקרעה, חוץ לשלש - יתפור. תוך שלש - רבי מאיר
53 **אומר:** לא יתפור, וחכמים אומרים: יתפור; ושון, שלא יביא אפילו אמה על אמה
54 **מקום אחר וכה תכלת ותולה בה;** ושון, שמיאית תכלת מקום אחר ותולה בה,
55 **וכבד**

49 **ובלבד**
50 **ל'או ליפסו' עבדיא.** בההיא שעתא ודאי רמינן ליה, משום "לענן לרש חרף עשיתו".
51 **אמר רבקה אמר רבי יהודה:** טלית שנקרעה, חוץ לשלש - יתפור, תוך שלש - לא
52 **יתפור.** תניא נמי הכי: טלית שנקרעה, חוץ לשלש - יתפור. תוך שלש - רבי מאיר
53 **אומר:** לא יתפור, וחכמים אומרים: יתפור; ושון, שלא יביא אפילו אמה על אמה
54 **מקום אחר וכה תכלת ותולה בה;** ושון, שמיאית תכלת מקום אחר ותולה בה,
55 **וכבד**

49 **ובלבד**
50 **ל'או ליפסו' עבדיא.** בההיא שעתא ודאי רמינן ליה, משום "לענן לרש חרף עשיתו".
51 **אמר רבקה אמר רבי יהודה:** טלית שנקרעה, חוץ לשלש - יתפור, תוך שלש - לא
52 **יתפור.** תניא נמי הכי: טלית שנקרעה, חוץ לשלש - יתפור. תוך שלש - רבי מאיר
53 **אומר:** לא יתפור, וחכמים אומרים: יתפור; ושון, שלא יביא אפילו אמה על אמה
54 **מקום אחר וכה תכלת ותולה בה;** ושון, שמיאית תכלת מקום אחר ותולה בה,
55 **וכבד**

49 **ובלבד**
50 **ל'או ליפסו' עבדיא.** בההיא שעתא ודאי רמינן ליה, משום "לענן לרש חרף עשיתו".
51 **אמר רבקה אמר רבי יהודה:** טלית שנקרעה, חוץ לשלש - יתפור, תוך שלש - לא
52 **יתפור.** תניא נמי הכי: טלית שנקרעה, חוץ לשלש - יתפור. תוך שלש - רבי מאיר
53 **אומר:** לא יתפור, וחכמים אומרים: יתפור; ושון, שלא יביא אפילו אמה על אמה
54 **מקום אחר וכה תכלת ותולה בה;** ושון, שמיאית תכלת מקום אחר ותולה בה,
55 **וכבד**

49 **ובלבד**
50 **ל'או ליפסו' עבדיא.** בההיא שעתא ודאי רמינן ליה, משום "לענן לרש חרף עשיתו".
51 **אמר רבקה אמר רבי יהודה:** טלית שנקרעה, חוץ לשלש - יתפור, תוך שלש - לא
52 **יתפור.** תניא נמי הכי: טלית שנקרעה, חוץ לשלש - יתפור. תוך שלש - רבי מאיר
53 **אומר:** לא יתפור, וחכמים אומרים: יתפור; ושון, שלא יביא אפילו אמה על אמה
54 **מקום אחר וכה תכלת ותולה בה;** ושון, שמיאית תכלת מקום אחר ותולה בה,
55 **וכבד**

49 **ובלבד**
50 **ל'או ליפסו' עבדיא.** בההיא שעתא ודאי רמינן ליה, משום "לענן לרש חרף עשיתו".
51 **אמר רבקה אמר רבי יהודה:** טלית שנקרעה, חוץ לשלש - יתפור, תוך שלש - לא
52 **יתפור.** תניא נמי הכי: טלית שנקרעה, חוץ לשלש - יתפור. תוך שלש - רבי מאיר
53 **אומר:** לא יתפור, וחכמים אומרים: יתפור; ושון, שלא יביא אפילו אמה על אמה
54 **מקום אחר וכה תכלת ותולה בה;** ושון, שמיאית תכלת מקום אחר ותולה בה,
55 **וכבד**

49 **ובלבד**
50 **ל'או ליפסו' עבדיא.** בההיא שעתא ודאי רמינן ליה, משום "לענן לרש חרף עשיתו".
51 **אמר רבקה אמר רבי יהודה:** טלית שנקרעה, חוץ לשלש - יתפור, תוך שלש - לא
52 **יתפור.** תניא נמי הכי: טלית שנקרעה, חוץ לשלש - יתפור. תוך שלש - רבי מאיר
53 **אומר:** לא יתפור, וחכמים אומרים: יתפור; ושון, שלא יביא אפילו אמה על אמה
54 **מקום אחר וכה תכלת ותולה בה;** ושון, שמיאית תכלת מקום אחר ותולה בה,
55 **וכבד**

49 **ובלבד**
50 **ל'או ליפסו' עבדיא.** בההיא שעתא ודאי רמינן ליה, משום "לענן לרש חרף עשיתו".
51 **אמר רבקה אמר רבי יהודה:** טלית שנקרעה, חוץ לשלש - יתפור, תוך שלש - לא
52 **יתפור.** תניא נמי הכי: טלית שנקרעה, חוץ לשלש - יתפור. תוך שלש - רבי מאיר
53 **אומר:** לא יתפור, וחכמים אומרים: יתפור; ושון, שלא יביא אפילו אמה על אמה
54 **מקום אחר וכה תכלת ותולה בה;** ושון, שמיאית תכלת מקום אחר ותולה בה,
55 **וכבד**

49 **ובלבד**
50 **ל'או ליפסו' עבדיא.** בההיא שעתא ודאי רמינן ליה, משום "לענן לרש חרף עשיתו".
51 **אמר רבקה אמר רבי יהודה:** טלית שנקרעה, חוץ לשלש - יתפור, תוך שלש - לא
52 **יתפור.** תניא נמי הכי: טלית שנקרעה, חוץ לשלש - יתפור. תוך שלש - רבי מאיר
53 **אומר:** לא יתפור, וחכמים אומרים: יתפור; ושון, שלא יביא אפילו אמה על אמה
54 **מקום אחר וכה תכלת ותולה בה;** ושון, שמיאית תכלת מקום אחר ותולה בה,
55 **וכבד**

מנחות. פרק רביעי – התכלת דף מב עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
 רש"י תוספות

1 אין לו שיעור למעלה - דבמה דבעי להויה ארוך. ויש לו שיעור למטה - דמשולשת
 2 ארבע בעינן. אבל בעיז מרובי לא. הדרקתני "משור" - דבמשוה נמי מתבשרי גרדמי.
 3 וצריך לפרויה כי צוציאת ארביא - בכלרות של גזים, דבוקת מלמטה ופרדות
 4 מלמעלה. על חקן - על שפת חודו של חקן. גזיל - חוט עבה ורוקבן בתחלה כרי
 5 שלא דאז נח לקיטר. לשון אחר: גזיל - אלו דן
 6 וחסין שבשפת שני הצדדים, וקורין אוריליש.
 7 שהיא נופפת על חקן - שהיא תולה ומכה
 8 על חקן. כלומר, כשיבוינה למעלה מן
 9 השפה, כדי שתראה תולה ונוגעת תחלית בקרן.
 10 שרוחק מלא קשר גזיל - צריך שיבוינה מן
 11 השפה מלא קשר גזיל, שיעור הצירוף עם בשר
 12 עד פרק ואצטרף. ואצטרף דרב פפא - דאמר
 13 ליעיל ארבעה בתוך שלושה. דמשמע שלא
 14 יבוינה יותר משלוש אצבעות. וכפא קריב
 15 לשפה שפי מעיל - ואפילו בחודה של שפה
 16 ליתבשר. דבתר ובכי ממלא קשר גזיל -
 17 דנסתר תרוב (דבוק), וירד (וגדיל) למטה עד
 18 שעמד בעיז ממלא קשר. אי נמי, נסתר הבשר
 19 למטה שקורין אמפלייר, עד שפחת מן
 20 השפה עד דנקב ממלא קשר גזיל. בשעת
 21 עשייה [אתרין] - [דא] דרבי יעקב. ואנא נמי
 22 בשעת עשייה [תורה] מלא קשר גזיל. איכסת -
 23 רב טב. לא אמר רב. כל שבת עד מייבש -
 24 מבני ארץ ישראל, ורבינא מארץ ישראל הוה.
 25 ועיף להו - כופל לה קודם שיתלם בציצית.
 26 ומעיל וכל גליטא - מוכניס הכפל בנקב
 27 התלית. ואבין לוי - כופל עד, ענבן, שחור
 28 ומכניס שתיים הראשונים בתוך הכפל, ותלויין
 29 בעיניהם מלכות. תורה דרשו: "גזיל" - ארזי,
 30 "גזילים" - רחתי שמענו, שתן ארבעה חסין,
 31 ואחר כך כופלן לשמנה. רבי תנאי - חסין,
 32 דתובין "גזילים" - לרבות עד שנים גזילים,
 33 דדחו תמניא חסין. חן כבלה מרביע יעקב חסון
 34 דמתכת יבמות. ראינוני שיחבר - ר' אבהו
 35 שהבניסן טבילת כופלן חון שיחבר. בירין -
 36 מוכניס ארבעה חסין ואחר כך כופלן לשמנה -
 37 רבי חושין - חן כבלה מרביע ציצית לעליות. ציצ -
 38 לילגל. אי ארביה ברב - בשעת עשייה. סאי
 39 רויאי - מאי קשיאי. כל מצוה כשבישה בני
 40 בישראל אינו צריך ריבה - דאין יכול לומר
 41 "אשר קדשני", דהא גוי נמי כשר בה. מפי
 42 הגמרה. רופא = מוחל. ואי ימול בתי - לפי
 43 שמו של רש"י גרויים. דרופאש הותם ממשכת
 44 עבודה זרה (ב. כ. א.) מדיי אור ענפא - דמקשה
 45 רב חסדא. איא לרב רב מיפסל פסל - בתיקש
 46 בני. הלכך איא למשור רוב חסדא אי קשיא
 47 אלא לרב. ואתה את בריית השמור - לנעמול
 48 כמנחת אבן מוסר. תורה ימול - קרי ביה תיקל
 49 ימול. מוכה מסיעי ליה - לרב חסדא. מוכה מכל
 50 מקום - מפרש בפרק קמא דמתכת סוכה.
 51 מפרש

1 **ואביק** ליהו מייב - נראה לי שלא היה מעביד דרך נקב האבק אלא שביע חסין לכל
 2 היתה, וחשמני מניח וקושר בו. דאם לא כן היה יכול להעביר ציצית מן השלת
 3 דרך האבק אחר עשייתו, ולא משכחת כלאים בעיצתו. **תמניא** גליתא - דרשו "גזילים"
 4 ארבעה, וכן מתכלה, שבשעת נתינת בטלית דלי תרשבי. ורבי ירמיה דמפרש סוכר כן, ואם
 5 כן דורו היה שיהיה
 6 בנזי שהיא פסולה - משמע: הא אשה כשירה,
 7 ולא אמר: כל שאינו בלבישה אינו בעישה, דהא
 8 לא תיבך בעופה לבישה אלא בכלאי, ומילתא
 9 אחריתי היא. וגבי תפילין דרשוי כן בלאי ונא.
 10 **בישראל** אינו צריך לברך - דמשמע "עזר"
 11 דהוה. דסתמידי לשים דר גרויים. אפי על גב דרניו
 12 אמת קו. וגי, אפי על גב דרניו. וצריך
 13 (עיין ב. כ. א.) קא אמר בני גזי. וגי ארעא דבשעה
 14 בעיד - שאני הותם דסתם אשה אלו ליתרשין
 15 קיימא, אלא שתם מיליה לשעה קיימא. דהכי בשעת
 16 גבי ובחס (ב. ב.) ותוחך כר ניהא בסמוך דבכשר
 17 ציצית בניו מדוכתיב "ועשו להם", דמשמע: אחרים
 18 ועשו להם, ובתר הכי משמע רב טויה שלא
 19 לשמור, ומייתי תנאי מחפלין. בבעשר דבציצית בני
 20 בעי לשמור אפי על גב דגזי כשר. ותמיה: כיון
 21 דלשמה לשמו קאי, אמאי איצטרך לרבות גזי?
 22 ויש לתמו: לא דהכי בינינו איצטרך מיבין מרשאי,
 23 ותמיה: וגבי ספרים ותפילין תמוזות, למה לי
 24 למעטי? וגי מוקשרותם ובתמיה? תיפול לי
 25 דסתם לאו לשמו קאי דבפרק דהתקוף (גיטין
 26 ג. ד.) פא אכרות שלא בתב לשמן, דאצטרך
 27 להם: "ספר תורה שכתבת, ואכרות שבה לא
 28 תבטרו לשמן", משמע: אלא שחנן בתבן, דרביעי
 29 למשור "שכתבתם שלא לשמן" ויש לתמו:
 30 דאיצטרך משום עבר ואשה מני מוסר ומשמד
 31 אפי על גב דרניו גוי. דהכי נמי כתיב קאי על גב
 32 דסתמידי לשים דר גרויים ולא איצטרך ליה קרא.
 33 אי נמי: לא דן, ובעי למיליה. "שלא לשמן". ר' פוק
 34 "כל הגזי" (שם כ. ד. א.) תנן: כל דהני שכתב שלא
 35 לשמור, פסול הוה. ואפי על גב דסתמא נמי פסול,
 36 אלא שכל אפי דיקי, אי נמי, נראה דאכרות לבד בעטן
 37 כולל בהוה. ואצטרך למעטי אי בתב בלא אכרות,
 38 ואילו

38 רבי מאיר, רבי יהודה אומר: בתי ולא ארמיא; ובשיראל צריך לברך. דאמר מר: הפול אומר: "ברוך אשר קדשני במצותיו
 39 וצנני על המילח"?! מידו הוא טעמא אלא לרב, רב מיפסל פסיל. דאיתמר: מנזן למילה בגוי שפסול? דרו בר פפא משמיה
 40 דרב אמר: "אתמה את בריתי תשמור", רבי יוחנן אומר: "המול ומול" - הפול ומול. סופה מפיסע ליה, תפילין תני תיובתיה. הרי
 41 סופה דכשירה בגוי, דתנאי: סופת גזים, סופת נשים, סופת בהמה, סופת פותיים, סופה מכל מקום - בשרה, ובכלבר שתאה
 42 העשית בהולכתא; ובשיראל אין צריך לברך, דתנאי: העושה סופה לעצמו, אומר: "ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם
 43 שהציתנו ורצננו והצננו לזמן הזה", פא לישב פה, אומר: "ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר קדשני במצותיו וצנני
 44 לישב בפוסה", ואילו "לעשות סופה" לא מברך. תפילין תיובתיה; והרי תפילין דפסולות בגוי, דתני רב וחינא בריה דרבא
 45 מפשראי:

מנחות. פרק רביעי - התכלת דף מב עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזלץ) תוספות

ואילו לעשות תפילין לא מברך - וידוע היה ושלא לברך 'לעשות תפילין' ששאלו כל עניני ברכות. ופרק 'הדואה' ידועים מציור לברך אעשיית ציצית סוכה תפילין ובערך הביאו בערך "ציץ ג' ו' חולק על התלמוד שלנו. ובתוספתא דברכות (פרק ו' תנ'): העושה ציצית ללעמו מברך 'שחינוני', ופרק 'הדואה' (ברכות נג, ג) נמי אמר דאבלים חדשים מברך שחינוני. וכן כתב רב שיראד גאון.

הקוצים כו - פירש בקונטרס: משום 'תעשה ולא מן העשוי'. ולי נראה דמה דעביד אחר כך היינו העשיתי, דאמר רב עובדיה: תלאן ואחר כך פסק ראש שחוקן שלוקן משם, דוד הוה עשיתן. וכן פרק קמא דסוכה (יא, א) גבי הדלה עליה את הנפת ואת הדולעת, קרעיתין זו היא עשיתן. אלא טעמא - משום דבענין תלייה לשמה. והא דתנן פרק קמא דסוכה (ט, א): סוכה הישנה הוה הולל ממשיךין, ופריך בגמרא: ובתי ובלתי לית להו? דריה יהודה אמר רב: עשאה מן הקוצים וכו'. כי אמריה קמיה רבא לשמואל אמר: אף מן הסיסין פסולה. אלא מאי בעיתן טייה לשמה, הכא נמי בעיתן עשייה לשמה? לוי אהיה גורסא אישמואל פריך. ולא מברך, ומברכ מי מצי למפריך.

כתנאי שני עובד - תימה: דילמא ציצית שאני, דפרק קמא דסוכה (ט, א) דריש: "וגדלים תעשה לך" - שלש חובר. ואי משום דבתיב לך 'אתנאי', ולא דרישין ליה לעיל ולא ב' לך לאות ולא לאחריש; והתם גבי סוכה פריך כי יאתי גונא מ'רח' הסוכות תעשה לך', ומענין דאיצטרך למעטי גונא ולא דריש יו מניה; ושלש חוברות, ומשום דתפילין איחוקם למוחא. ומוחה וספר תורה יליף (לעיל ה, א) כתיבה כתיבה מנט - אלא גנט פניה לא בענין עשייה לשמה. ע' עיבודן לשמן - אמר רב קמח. והדיילכתא ברבן שמעון בן גמליאל, דאף על גב דהילכתא ברב אשימיה, וסוסינן 'התניקין' (גיטין נה, ב) ג' דגילין שלו לא עבידיהם לשמן כותיה אלא. והא דפריך 'עבוד הדין' (מתנהיג חמ, ב) דאיפליגו אביי ורבא בחכמה אי מילתא היא אי לא ומייתי בני גנאי, ופירש בקונטרס דרבא ברבנא וכו' עובד, דהיינו מילתא היא. מיהו רבנא וכו' ורבנא וכו' עובד פירש דרבא ברבן שמעון בן גמליאל, דכיון דבעי עיבוד לשמה, אם כן חכמה ולא מילתא היא. ואי מילתא היא, אפרש בתיווך גמא, והתניקום עניטין גמי לשיי לשמה. והא דבעא אביי מרב שמואל ברבי יהודה בסמוך, ליהכי צביעותיה, ואוהרד ברבן שמעון בן גמליאל - לא קיבלה מניה, ורש מפרשים דהיא ד'התניקין' אפילו ברבנא, ורש פליגי אלא בער תפילין דתעמיש מצדה. וליהא דהא איכא שני תפילין, ועיקר קדושה יש בה כדמוכח פר' 'במה תפילין' (שבת כז, ב) ופר' 'במה אשה' (שם סב, א) ו**סממנים** - דבר תימה הוא: ויחך מטיב שום דבר בדידי הבחלת? ושמוע אגמטנין דאמר אצל תבלת. ובקונטרס פירש: שלוחת בוק, דרבנן ורובנין שטרין אותו בדיק. **מוח** טעם טעמה פסולה - ואפילו לשם ציצית, מלא מקום לשם טימן בני עיבדא, והיו בנחתה שקמחה לשמה ושלח לשמה. והשתא דבר תלת.

משום שנאמר כליל תכלת - פירש בקונטרס: שליא הוא דבר אחר צבוע בה מחתילה ואפילו צמר, והוא שקדיו מראה שני שבה. משמע דאם צבע בה שני פעמים זה אחר זה - פסול אפילו לשמו. ולעיל משמע לך פסולין אלא טעמה משום דהיא שלל לשמה, ומשום דהא מייחא גנאי אלא טעמה פסלה. אבל לבדלי' עלמא טעימה ברילעל, אם כן לא אתיהא בתא מילתא דהקונטרס: לך עריך גמרא דאפילו מלא פעמים לשמו משמע דכשר, והא 'כליל תכלת' קרינן בה, אבל כשעם - אי ש צבע שאני ואוי תכלת, לכתב קדיו 'מראה שני', ואף על גב דהאי קרא לומר דבתיה כתיב, ולפינן תכלת מנגודי כותנה. ופרק אבא לר' 'ומנא עב. א' דריש ליה לדרשא אורייתא. ואין נתיקום אלא אם בדמומה - שיש ריעותא, שמא הוא צבעם ואינו בקי. אבל אם נמצא בשוק - רוב מציין אצל תכלת מומזין הו, ולכך מכושיין המוצא חוסי תכלת פרק 'המוצא תפילין' (עירובין ע"ג, ב) ודכאי גונא אמר בתרילי גבי שחיה (ב"ב, א). **תפילין** ש' לוח בדיקה - פירש בקונטרס: בחסירות ויחרות. ואפילו הוי אין נתיקין אלא מן המומחה לעיבוד לשמן. אבל ספרים מוחות לא בעי עיבוד לשמן. וכן פירש דבר רבינו משה בר מימון דמוחה לא בעיא לשמה, ולא פירש מנא ליה, ושמן מהבא. וקשה: דפרק 'התניקין' (גיטין נה, ב) משמע דספר תורה

מנחות. פרק רביעי - התכלת דף מב עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזלץ) רש"י

מפשיטא - שם מקום. מיו - ליהכי נקט, דסתמיב בקי ברכייה. תפילין - עשיתן זו לא היא גמר מנחות עד שיקשרם. כהא פליגי - רב נחמן ור' חסדא אליבא דרב רב חסדא סבר ציצית חובת טלית, הלכך עשיתן היא גמר מנחות. ורב נחמן סבר חובת גבא דהא, ועשייתה זויה מנחות. הכי 'מתניתי לה' - דאמר רב יהודה אמר רב לעיל, משום ליה קשיא להו לעיל ד' ארבע

מפשיטא: ספר תורה, תפילין ומזוזות שכתבן מין כותי, גוי, עבד, אשה, וקמן, וישראל משומד - פסולין, שנאמר: "וקשיתם... והכתבתם", כל שעשענו בקשייה - ישנו בכתיבה, כל שאינו בקשייה - אינו בכתיבה; ובשיראל אין צריך לברך, דשלא רב היא בריה דרב הונא משמיה דרבי יוחנן: על תפילין של ד', אמר: "ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו להניח תפילין", על תפילין של ראש, אמר: "ברוך אשר קדשנו במצותיו, וצונו על מצות תפילין", ואילו "לעשות תפילין" לא מברך! אלא לאו היינו טעמא: כל מצוה דעשייתה גמרי מצוה, כגון מילה, אף על גב דכשירה גמרי - בשיראל צריך לברך, וכל מצוה דעשייתה לאו גמרי מצוה, כגון תפילין, אף על גב דפסולות גמרי - בשיראל אינו צריך לברך; ובציצית ברא קמפליגין, רב סבר: חובת טלית הוא, וקרי סבר: חובת גבא הוא. אמר ליה רב מרדכי בר אבאי: אתון הכי מתנייתו לה, אן הכי מתנייתו לה, אמר רבי יהודה אמר רב: מנן לציצית גמרי שפשידה? שנאמר: "דבר אל בני ישראל... ועשו להם ציצית" - ועשו להם אחרים. אמר רב יהודה אמר רב: עשאן מן הקוצים והנימו וכן הנידון - פסולה, מן הסיסין - פשידה, כי אמריה קמיה דשמואל, אמר: אף מן הסיסין פסולה, בענין מויה לשמה. פתנאי: ציפן ובה, או שפלה עליהן עור בהמה טמאה - פסולות; עור בהמה מהורה - כשרות, ואף על פי שלא עיבדן לשמן. רבן שמעון בן גמליאל אמר: אף עור בהמה מהורה - פסולות, עד שעיבדן לשמן. אמר ליה אבאי לרב שמואל בר רב יהודה: הא תפילתא היכי צביעותי לה? אמר ליה: מייחתי דם הלזון ופספנין להו ביהודה, ושקלינא פורתא בביעתא וטעמינן להו באודרא, שמע מיהו תלת: ליהאוי בביעתא וקלינן ליה לאודרא, שמע מיהו תלת: שמע מיהו פסולה, וישמע מיהו פסלה. היינו טעמיה פסלה. - משום דביעוה צביעה לשמה. פתנאי: טעמיה פסלה, משום שנאמר: "כליל תכלת", תנו רבנן: תכלת אין לה בדיקה, ואין נתיקת אלא מן המומחה; וקרי ספרים ומזוזות יש להו בדיקה, ונתיקתו נטיל אדם, והכלת אין לה בדיקה? והא רב יצחק בריה דרב יהודה בריק ליה (סימן: בגשם), מייחתי מנבאי גילא, ומיאי דשקילתא, ומימי גרילם בן

הוא שקדיו מראה שני שבה. משמע דאם צבע בה שני פעמים זה אחר זה - פסול אפילו לשמו. ולעיל משמע לך פסולין אלא טעמה משום דהיא שלל לשמה, ומשום דהא מייחא גנאי אלא טעמה פסלה. אבל לבדלי' עלמא טעימה ברילעל, אם כן לא אתיהא בתא מילתא דהקונטרס: לך עריך גמרא דאפילו מלא פעמים לשמו משמע דכשר, והא 'כליל תכלת' קרינן בה, אבל כשעם - אי ש צבע שאני ואוי תכלת, לכתב קדיו 'מראה שני', ואף על גב דהאי קרא לומר דבתיה כתיב, ולפינן תכלת מנגודי כותנה. ופרק אבא לר' 'ומנא עב. א' דריש ליה לדרשא אורייתא. ואין נתיקום אלא אם בדמומה - שיש ריעותא, שמא הוא צבעם ואינו בקי. אבל אם נמצא בשוק - רוב מציין אצל תכלת מומזין הו, ולכך מכושיין המוצא חוסי תכלת פרק 'המוצא תפילין' (עירובין ע"ג, ב) ודכאי גונא אמר בתרילי גבי שחיה (ב"ב, א). **תפילין** ש' לוח בדיקה - פירש בקונטרס: בחסירות ויחרות. ואפילו הוי אין נתיקין אלא מן המומחה לעיבוד לשמן. אבל ספרים מוחות לא בעי עיבוד לשמן. וכן פירש דבר רבינו משה בר מימון דמוחה לא בעיא לשמה, ולא פירש מנא ליה, ושמן מהבא. וקשה: דפרק 'התניקין' (גיטין נה, ב) משמע דספר תורה

מנחות. פרק רביעי - התכלת דף מג עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזלץ)
 רנה
 תוספות

1 תורה בעי עיבודו ושנא הכא בשאר ספרים איירי. ונראה לפרש: תפילין יש להם בדיקה —
 2 בחסירות וזמירות, ואפילו הכי אין נידוקן — שגנאי לטורחן. אבל לעבוד לשמה לא חישינן,
 3 שהכל בקיאין בו. והא דתניא בהרמזא תפילין (עירובין צו, א): הלוקח תפילין מן השוק
 4 בודקה אתה אתה — בדובעב איירי. (ולפידוש הקונטרס נראה לו לפרש שבודקה לא
 5 חישינן). והכי תניא בתוספתא דמסכת עבודה
 6 זרה: אין לוחקין תפילין אלא מן המזומנה, ואם
 7 לקח מימי שאנינו מומחה ומנאכ בידו שנים או
 8 שלשה צדמים — בודק ממנו תפילין אחו של די
 9 או של ראש בצמוד הראשון, וכן שני וכן שלישי.
 10 והא דתנן (עירובין צה, א): המוצא תפילין מנכנין
 11 זוג זוג אף על פי שלא בודקן — דהם משום כבוד
 12 התפילין וכן חישינן. אין ימינו מוצא שאני, דרוב
 13 מנכנין אצל תפילין מומחין חזק. ומבבילתא אינא:
 14 נאמר כאן "ומימה" ונאמר לחלק (בבא קמא) "מיים"
 15 וזהו נאמרו. מה לחלק שנים עשר חושי — אם
 16 אף מאן נגיד שריד לבדוק תפילין אלו שנים עשר
 17 חדש, דברי בית הלל. בני שמאי אומרם: אין
 18 צריך בדיקה. שגנאי אומר: אלו תפילין של אבי
 19 אימא. ופרק "המוצא תפילין" יודשלומי בני תניא:
 20 תפילין צריך ובדיקה אתה לשינוש גער חדש,
 21 דברי רבי. רבן שמעון מן גמליאל אומר: אין צריך.
 22 וכל תני ומדברי רבי קיימא סבירא ליה בחוקה תפילין
 23 וכלו תני דרביה רבא. מהו בדיקה? אלו תפילין
 24 רבא אינא ממעריך לבודק פגמים בשבת. והני
 25 בדיקות אלו הוו שפום חסירות ותזירות. אלא שנא
 26 בלו ותתקלקלו. ובמוחה אשכחן בדיקה, דארמינן
 27 במבטח וממא (א, א) שנבדקו פעמים בשבת,
 28 ויש לחלק. **בן** ארבעים — פירשתי פרק "האדשה"
 29 בנדה (סג, א). **מאי** אין לה בדיקה מי לקאמר
 30 אטעמה — ובדיקה דרב יצחק ורב אדא אתני
 31 בלוקח מן המזומנה שידעו טעמה פסולה, אבל
 32 לא ידע מקלא אילן, דאדחו נפתח לא ידע. **ורבי**
 33 שמעון פטר בשנים — אף על גב דארמינן ברבות
 34 (ב, א) בני קידוש נדשים יחיבת. דכל שיטתו
 35 בשמירה ישנו בכזירה חכור ושמוך בדבור אחד
 36 נאמר, וארמינן בני מבבילתין ויודשלומי
 37 ד"גדילים" רלא תלבש ביבור אחד נאמר —
 38 לאו מילתא היא, דהתם לא אימנר בדבור אחד
 39 אלא לאשמעונן. והא, אבל הבא אימנר בו הדין
 40 דלא יסתרו החדי. והכי בני אלו לחשבת
 41 ונדרשו כי הידי דרמינן (פסחים מג, ב) גבי
 42 אכילת מצה, והיינו שאני, דכתיבי בחזק קרא.
 רבי

1 **בן ארבעים** יום — מתוקן בן ארבעים. לשון אחר: שעבור ארבעים יום משיצאו מגוף
 2 האדם (ותקלקל). ונפיר חוותא — נתקלקל המראה פסולה. דקלא אילן הוא. חמירא
 3 איכאבא — שאור קשה. וסומנך — איזה שנינו כשר ואיזה שנינו פסול, שנינו שקר — המשנה
 4 דברו לרעה הכל יודיען שער הוא, ושנינו אמת — המשנה דברו לחסוף עליו ולקיימו הכל
 5 יודיען שטוב הוא. אמר אין לה בדיקה הקאמר
 6 **נמי אטעמה** — אין אדם יוכל לבדוק הזמיר אם
 7 לשם תכלת נצבט אם לטעמה לשם נסיון.
 8 ואמרו ליעל טעמה פסולה. לשון אחר:
 9 אטעמה — והכי קאמר אין בודקין זוה של
 10 תכלת בטעמה. שלא יפסל כל הורה, אלא
 11 שקלו ביעתא כדמפרש לעיל. מי — שם חכמ.
 12 מפשטי — שם מקום. אלו תכלת הוא — דהא
 13 אישר חוותא ברבי יצחק, ולא קלא אילן —
 14 דהא אישנו למעלותא כדריב אלעור.
 15 **שמועא** — דרב יצחק ורב אדא אתרדי
 16 אימנר. כלומר, שמעון חזק בדיקה, ולא פליגי.
 17 אלא היבא דברקא כו', והא ורב אדא מוספת
 18 על דרב יצחק ומפרש אותה. ודיק ויבין — מן
 19 המזומנה. בחומרי מתינייתא — לדעיל דקתני
 20 טעמה פסולה. והכל בעי מומחה, מן המי —
 21 אם תגר הוא כשרה, דלא מרע נפשה, ויבין לה
 22 שמישראל גערה. פסולה — דשנא הוא אצבעת.
 23 וישל לשמוש ונשתי. ואף על פי שאמרו כו' —
 24 אפילו הכי ארמינן (גבי גזר ישראל מברח לו,
 25 **מאי** קמטא — אין מותרין מצייתא לגוי. משום
 26 זונה — דלמא תיבא ליה זונה ישראלית, וסברה
 27 ישראלית הוא ותובע ליה זונה, ועברין משום "לא
 28 תתחתן עם" (דברים ו). לשון אחר: משום זונה
 29 גיה, ולמא דרב כל היהא זון מאכנה, ואברה
 30 כי ישראל נתנה לו, ואתי למחשדיה. שמא
 31 תלחו — ישראל עם הגוי זה, וסבר ישראל
 32 הוא, דהא יש לו ציצית, והדוגרוב יתודה ומי
 33 ליה תיבלתא לפורוזתא דאנישי ביתיה — וזה
 34 מטייל ציצית לבגנו שרוממבס באשתו. ובפרק
 35 כל צצירא — ועוד עשה דבר זה, כשמתעסק
 36 בטליתו בכל בוקר ובוקר היה בוכך. מורדי —
 37 תיבלתא לכסות אשתו, עשה נשים חיובת בה
 38 — אלמא קסבר מצות עשה שכל אלהא גרמא
 39 היא, דומנה כן ביים ובין בלילתא, דאי זמן גרמא
 40 נשים שטרות. ואם כן לילתא זמנה **אימי**
 41 מבניך — אלא פעם ארבעים שבטענתן כשהיהוה
 42 חרשה הזה ליה לברך, הא מכאן ואילך יומא
 43 אריבא דהא אין ליה מוספיקי. ואלו הזה
 44 שרי כל בני יומא — אלא בלילתא, והלכא כל
 45 מבניך אלא בצצירא, ויעלסל כרבי. ומאי שנא
 46 מצצירא — לברך כשהוא עומד ומתעסק בה
 47 מצצירא קודם ליה לגירוסיה ומשני. כי משני
 48 כפפות לילה היות יום — משני טליתות
 49 מצצירא היה, אתה ליום ואחת ללילה. שומין
 50 גיטא היא — ולילה לרבי שמעון לאו זמן
 51 ציצית. והוי יום זמנה. כתיבי שמיטרי כלמיא
 52 לנביתו — אכטנ, דכתיבי ביה (שבת טז): "שש
 53 ותכלת". כמות פוטא — דהייב ורנגן — דאית
 54 ליה לילה זמן ציצית. והיא מנות ועשהו שלא
 55 חזמן גרמא, ונשים חיבות.

1 **הרי פסות סומא אָמור**, הא מיה אני מקיים "וראייתם אותה" — פרט לכסות לילה, ומה ראיית לרבותא פסול סומא לחזוויא
 2 כסות לילה? מרבה אני כסות סומא שישנה בראיה אצל אחרים, ומוציא אני כסות לילה שאינה בראיה אצל אחרים. ורנגן
 3 הוא

1 **בן ארבעים** יום, ויתרי לה בגווייהו מאורתא ועד
 2 לצצירא, אפרד חוותיה — פסולה, לא אפרד חוותיה
 3 — כשרה. ורב אדא קמיה דרבא משמיה דרב עזריא
 4 אמר: מייתי חמירא ארְבַּסא דישערי ואפאי לה
 5 בגויה, אישתנאי למעלותא — פשרה, לגרועתא —
 6 פסולה, וסומנך: שנינו שקר, שנינו אמת! — מאי
 7 אין לה בדיקה נמי דקאמר? אטעמה. מי ממשכי
 8 אייתי תכלתא בשני רב אחא, בדיקה ברב יצחק
 9 בריה דרב יהודה ואפרד חוותיה, ברב אדא —
 10 ואישתנאי למעלותא; קבר למויפסלה, אמר ליה רב
 11 אחאי: אלא הא לא תבילתא היא ולא קלא אילן
 12 היא! אלא שמע מניה שמועתא ארדיי אימנר;
 13 היבא דברקא ברב יצחק בריה דרב יהודה, לא
 14 אפרד חוותיה — פשרה, אפרד חוותיה — ברקנן
 15 לה ברב אדא בחמירא ארְבַּסא, אישעני
 16 למעלותא — פשרה, לגרועתא — פסולה. שלחו
 17 מקמם: שמועתא ארדיי אימנר. רבי מגי דייק ויבין
 18 בחומרי מתינייתא, אמר ליה יהוא קבא: הכי עביד
 19 קמאי דקמך ואצלה עיסקייהו. תנו רבנן: הלוקח
 20 מלית מצצירא מן השוק מְשַׁרְלָה — הרי היא
 21 בחוקתה. וכן הגוי, מן התגר — פשרה, מן ההיינו
 22 — פסולה, ואף על פי שאמרו: אין אדם רשאי
 23 לבודק מלית מצצירא לגוי עד שיתיר ציציתיה.
 24 **מאי** טעמא? הכא תרמינו: משום זונה. רב יהודה
 25 אמר: שמא יתלחו עמו ברבך ויהרגו. רב יהודה
 26 רמי תבילתא לפורוזתא דאנישי ביתיה, ומבדק כל
 27 צצירא: "להתעטף ציצית". מדרמי — קסבר: מצות
 28 עשה שלא הוקן גרמא הוא, אמאי מבדק כל צצירא
 29 וצצירא? — ברבי, דתניא: תפילין, כל זמן ששומעין
 30 מבדק עליהן, דברי רבי. — אי הכי, כל שעתא נמי!
 31 רב יהודה איניש צניעא תורה, ולא שרי ליה לגלמיה פסולה יומא. — ומוי שנא מצצירא?
 32 כי מושיני במסות לילה לרבות יום. תנו רבנן: הלל חיבין ציציתא, פהניס, פהניס ליום
 33 וישראלים, גרים, נשים ועבדים. רבי שמעון פוטר בגישים, מפני שמוצות עשה שהיומן
 34 גרמא הוא, וכל מצות עשה שהיומן גרמא נשים פבורות. אמר רב: הלל חיבין ציציתא, ציציתא,
 35 פהניס, ליום וישראלים. פשיטא, דאי פהניס ליום וישראלים פבורי, מאן לחיבי? — פהניס
 36 אצטריבא ליה, סלקא דעתך אמינא, הואיל וכתוב: "לא תלבש שעמנו צמר ופשתים
 37 ודקו, גדילים תעשה לך", מאן דלא אישתרי פלאום לגביה בלבישה — הוא דמתייב
 38 ציציתא, הני פהניס הואיל ואישתרי פלאום לגביהו — לא לחיבינו קא משמע לך, הני
 39 דאישתרי מעיון עבודתך, בלא עיון עבודתך לא אישתרי. רבי שמעון פוטר בגישים. מאי
 40 טעמא דרבי שמעון? דתניא: "וראייתם אותה" — פרט לכסות לילה. אתה אומר: פרט
 41 לכסות לילה, או אינו אלא פרט לכסות סומא? כשהוא אומר: "אשר תכסה בה" —

1 **הרי פסות סומא אָמור**, הא מיה אני מקיים "וראייתם אותה" — פרט לכסות לילה, ומה ראיית לרבותא פסול סומא לחזוויא
 2 כסות לילה? מרבה אני כסות סומא שישנה בראיה אצל אחרים, ומוציא אני כסות לילה שאינה בראיה אצל אחרים. ורנגן
 3 הוא

1 **ורבי** שמעון מאשר (נפאקא - רבינו הם לא גויס ליה, דאם כן כולחו מרוב בעלת המש. ופרק שני ודוחס (ד) ח' תניא: "ארביג' ולא שלש, "ארביג' ולא חמש, ומוקד ליה כרבי שמעון, ומיהו, על ברוחן נראה לו דחלת הנאי הוה, ואלויבא דרבי שמעון פליגי בתהם, והא קיימא לן הלכה כרבי שמעון בבסות לילה כמו שדוחזכתי למעלה (מ) (ב), וקיימא לן נמי דבעלת המצות שחיבת, לעיל (ל) (ב) ובי האי מאן

6 **האי "אשר תכסה בה" מאי עבדי ליה? - מופיעי להו**
 7 **לכתנתיא: "על ארבע כנפות כסותיה", ארבע - ולא**
 8 **שלש, אתה אומר: ארבע ולא שלש, או אינו אלא**
 9 **ארבע ולא חמש? כשהוא אומר: "אשר תכסה בה" -**
 10 **תרי בעלת חמש אמור, ומה אני מקיים על ארבע?**
 11 **ארבע ולא שלש. ומה ראית לרבות בעלת חמש**
 12 **ולחצי בעלת ארבע? ולמה אני בעלת חמש - שיש**
 13 **בכלל חמש ארבע, ורבי שמעון? מ"אשר" נפקא.**
 14 **ורבנן? "אשר" לא משמע להו. ורבנן, האי "וראייתם**
 15 **אתו" מאי עבדי ליה? - מופיעי להו לכתנתיא:**
 16 **"וראייתם אתו חזרתם" - ראה מצוה זו וחזר מצוה**
 17 **אחרת התלויה בו, ואיזו זו? זו קרית שמע, דתנן:**
 18 **מאימתי קורין את שמע בשחרית? משכיב בין תכלת**
 19 **ללבן. ותניא אידיך: "וראייתם אתו חזרתם" - ראה**
 20 **מצוה זו וחזר מצוה אחרת הפסוקה לה, ואיזו זו? זו**
 21 **מצוה פלאים, דכתיב: "לא תלבש שמענו צמר**
 22 **ופשתים יחדו, ודילים עשה ידך". תניא אידיך:**
 23 **"וראייתם אתו חזרתם את כל מצות ה'", פיון**
 24 **שנתתייב אדם במצוה זו - נתחייב בכל מצוה פולין;**
 25 **ורבי שמעון היא, דאמר: מצוה עשה שהיומן גרמא**
 26 **היא. תניא אידיך: "וראייתם אתו חזרתם את כל מצוה**
 27 **ה'" - שקולה מצוה זו כנגד כל המצות פולין. ותניא**
 28 **אידיך: "וראייתם אתו חזרתם... ועשיתם" - ראיה**
 29 **מביאה לרדי וכירה, וכירה מביאה לרדי עשייה. ורבי**

1 הא אשר תכסה בה מאי עבדי ליה - לרבות כסות סומא לא איצטרך, והשתא ומה
 2 כסות לילה מחייבי - כל שכן כסות סומא, ודשנה בראייה אצל אחרים. ולא שלש -
 3 תדלת בעלת שלש פטורה. מאשר - רביא. וזו קריאת שמע - וכשתכיר (מזון) ומתקן
 4 של ציצית קרא את קריאת שמע. וכל דתתיבי במצוה זו - שהאיר חוים - נתחייב
 5 בכל המצות, דרוב מצות נהוגים בימי, ורבי
 6 שמעון היא. לשון אחר: כיון שנתחייב אדם -
 7 שהגיע לכלל מצוה, והיינו שלש עשרה שנה -
 8 נתחייב בכל המצות, ולחכי אתא עיקר מילתא.
 9 ורבי שמעון היא - דפטור בגושים, דאי רבנן
 10 - הא איכא גושים חיובת בה, ופטורות ממנה
 11 מצות. שקולה מצוה זו - במדכתיב: "את כל
 12 מצותי, ועוד, "רציצית" במשמרא ש מצות,
 13 וחמשה קשרים ושמונה חוטיין - הרי שני מצות
 14 והשלש עשרה. ראיה - ציצית מביאה לרדי
 15 וכזרת מצות. כתיב הכא וראיתם אותו וכתבי
 16 התם (רביס ו) ואותו העבד - מה לחלן כסניה
 17 אף כאן כסניה. שבע ביום - הפליץ בראש
 18 ובדורע - הרי שתיים, ורביע ציצית ומוחו
 19 - הרי שבעי הכל בחיובין - מכל וכל עמד
 20 בחוקה שלא יחטא. המשולש - הפליץ ורציצת
 21 ומוחו. כפי ליראי - העושים מצות, והחלם
 22 מחטא ואת הצדיקים, מה שנתנה תכלת -
 23 שיהיה הקודש ברוך הוא למצוה זו, והמה
 24 לים - שנעשו בו נסים לישראל, ורקיע לכסא
 25 התם (רביס ו) ואותו העבד - מה לחלן כסניה
 26 ועוד, נאה לישראל שיהא כסאו עליהם. שאמר
 27 ותחת רגליו וגו' והיינו רקיע, ובתיב ספד
 28 - ובכסא כתיב ספד, לאמרו רקיע כמחוזה
 29 תכלת לים וים לרקיע, ואנן חתוין, גזול
 30 כעסו לכן - למי שאנו ממיל ציצית
 31 ותכלת. חותם - היו עושים להמה לעבד
 32 כשקונן אותו לשם סימן עבודתו. זה שאמר
 33 לו הפלך הבא חותם של שיש - שמעניו אלא
 34 ולא הביא, ענשו מרובה. היה לו 'אלהך ונ'
 35 - קרי ביה 'מאהד'. כשבויתו ימים טובים -
 36 ולא פעלו שמונה עשרה. שרה והפלא ליה -
 37 דמאת ברכות באשפריסין ומני - באשפריסין =
 38 בשמים, ומגיד - מיני מגדים, שטעונים ברכה,
 39 כולי האי נמי - דמשבת נפשי דאיניך עם
 40 הארץ. לשון אחר: כולי האי נמי - בשלמא
 41 גוי ואשה, חזאיל ולא בני מצוה ניטרו - שפיר
 42 מברכת, אלא בר בר מצוה הוא אלא מאי
 43 מכריז - להשלים שלש ברכות רבי מאיר. היינו
 44 אשה - ואדשה נמי שפחה לבעלה עבד לרב.
 45 לשון אחר: היינו אשה - ולדען מצות אשה
 46 ועבד שוק, ודמרתן 'לד' 'לד' (תנינה ד, א, ו)

ול

26 **שמעון בר יוחאי אומר: כל הוריו במצוה זו - וזכה ומקבל פני שכניה, כתיב הכא: "וראייתם**
 27 **אתו", וכתב התם: "את ה' אלהיך תירא ואתו תעבד". תנו רבנן: תכיון ישראל שסיבין**
 28 **הקדוש ברוך הוא במצוה, תפילין בראשיהן ותפילין בורעותיהן וציצית כגבריתיהן ומזוזה**
 29 **לפתחתיהן, ועליהן אמר דוד: "שבע ביום תללתיך על משפטי צדקך". ובשעה ששכנס דוד לבית**
 30 **המקדש וראת עזמו עומד ערום, אמר: אוי לי אשמועז ערום בלא מצוה! וכיון שנקבר פמילה**
 31 **שבפשוטו ותיצטו ערום, אמר: שצא, אמר עליה שרה, שצאמר: "למנצח על השמנית מומרו**
 32 **לדוד" - על מילה שנתנה בשמיני. רבי אליעזר בן עקב אומר: כל שיש לו תפילין בראשו**
 33 **ותפילין בבורו וציצית כגברו ומזוזה בפתחו - הכל בחיובק שלא יחטא, שצאמר: "והחוט**
 34 **המשלש לא במהרה יתקן", ואומר: "הנה מלאך ה' כסוב ליראיו ויחלם". תניא, היה רבי**
 35 **מאיר אומר: מה שנתנה תכלת מפל מיני צבעונין? מפני שהתכלת דומה לים, וים דומה לרקיע, ורקיע לכסא הכבוד, שצאמר: "ותחת**
 36 **רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים למטה", וכתבי: "כמראה אבן ספיר דמות כפא". תניא, היה רבי מאיר אומר: גדול עונשו**
 37 **של לבן יותר מעונשו של תכלת, משל למה הדבר דומה? למלך בשר דם שאמר לשני עבדיו, לאחד אמר: הבא לי חותם של מים,**
 38 **ולאחד אמר: הבא לי חותם של זהב, ופצעו שניהם ולא הביאו, איזה מהן עונשו מרובה? הווי אומר: זה שאמר לו הבא לי חותם של**
 39 **מים ולא הביא. תניא, היה רבי מאיר אומר: תיב אדם לברך מאה ברכות בכל יום, שצאמר: "ועתה ישראל מה ה' אלהיך שאל**
 40 **מעפקך". רב היא פריה דרב אויב בשבתא ובויומי מבי טרה וממלו' להו באשפריסין ומגדי. תניא, היה רבי מאיר אומר: תיב אדם לברך**
 41 **שלש ברכות בכל יום, אלו הן: "שלא עשאתי גוי", "שלא עשאתי אשה", "שלא עשאתי בור". רב אחא בר יעקב שחינה לבריה דהוה**
 42 **קא מברך "שלא עשאתי בור", אמר ליה: אמר ליה: "שלא עשאתי עבד". היינו אשה? - עבד**

רבי יעקב בר אחא אָמַר: אֵיתְּפִלְגִין רַב נַחֲמָן וְרַבְנָן, רַב נַחֲמָן אָמַר: "הַמוֹצֵיא לָהֶם מִן הָאָרֶץ".

[דף מ"ג ע"ב]

וְרַבְנָן אָמְרִי: "מוֹצֵיא לָהֶם מִן הָאָרֶץ".

אֲתֵיִיא אִילֵין פְּלוּגוּתָא בְּאִינֵין פְּלוּגוּתָא. לֶפֶת – רַבִּי הֵינְנָא בַר יֶצְחָק, וְרַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר אִימִי, הָד אָמַר: לֶפֶת – לֹא פֶת הִיְתֵהָ? וְהִרְנָא אָמַר: לֶפֶת – לֹא פֶת הִיא עֲתִידָה לְהִיּוֹת? (תהילים עב) **יְהִי פֶסֶת בַּר בְּאָרֶץ בְּרֵאשׁ הָרִים.**

רַבִּי יִרְמְיָה בְּרִיד קוּמִי רַבִּי זְעוּרָא "הַמוֹצֵיא לָהֶם מִן הָאָרֶץ" וְקָלְסִיתָ. מַהֵ? בְּרַבִּי נְחֻמְיָה? שְׁלֹא לְעַרְב רְאִשֵׁי אוֹתִיּוֹת. מַעֲתָה, "הַמֵּן הָאָרֶץ" שְׁלֹא לְעַרְב רְאִשֵׁי אוֹתִיּוֹת!

עַל דַּעֲתִיָּה דְרַב נַחֲמָן – "הַבּוֹרָא פְּרִי הַגֶּפֶן". וְעַל דַּעֲתֵהוּן דְרַבְנָן – "בּוֹרָא פְּרִי הַגֶּפֶן".

רַבִּי זִרְקִין אָמַר, רַבִּי זְעוּרָא בְּעֵי: אַהֲן דְנָסְבַּ תוֹרְמוֹסָא וּמְבַרְךָ עִילּוּי וְנִפְל מִינְיָה, מַהוּ מְבַרְכָה עִילּוּי זְמַן תַּנְיִינָתָ? מַה בֵּינוּ לְבֵין אַפֶּת הַפִּיִם? אָמְרִין: תַּמָּן – לְכָה בְּוִין דַּעֲתוֹ מִתְחִילָה. בְּרַם הֵכָא – לֹא לְכָה בְּוִין דַּעֲתוֹ מִתְחִילָה.

תַּנִּי רַבִּי הִיָּיא: אֵין מְבַרְכִין עַל הַפֶּת אֶלָּא בְּשַׁעָה שְׁהוּא פּוֹרַם. אָמַר רַבִּי חֵיִיא בַר וּוּא: הִדָּא אָמְרָה: אַהֲן דְנָסְבַּ עֵיגוּלָא וּמְבַרְךָ עִילּוּי, וְהֵכָא לֹא אֲתִי בִידֵיהּ – צְרִיד מְבַרְכָה עִילּוּי זְמַן תַּנְיִינָתָ.

אָמַר רַבִּי תַנְחוּם בַר יוֹדָן: צְרִיד לּוֹמַר: "בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעַד" שְׁלֹא לְהַזְכִּיר שֵׁם שְׁמַיִם לְכַפֹּלָה.

עַד בְּמַה יִפְרוּם? רַבִּי חֲנִנְיָא וְרַבִּי מְנָא. הָד אָמַר: עַד בְּזִית. וְהִרְנָא אָמַר:

[דף מ"ד ע"א]

עַד פְּחוֹת מְכּוּזִית.

מֵאַן דְמַר: בְּזִית – בְּיֵי דַתְנִינָן תַּמָּן: וְכוּלָן פְּתִיתִין – בְּזִית.

מֵאַן דְמַר: עַד פְּחוֹת מְכּוּזִית – תַּנִּי רַבִּי יִשְׁמַעֵאל: אֶפִּילוּ מַחְזִירָה לְסוּלְתָהּ.

תַּנִּי: כָּל שְׂאוּמַר אַחֲרֵיו שְׁלֹשָׁה בְּרֻכּוֹת – אוֹמַר לְפָנָיו "הַמוֹצֵיא לָהֶם מִן הָאָרֶץ". וְכָל שְׂאוּן אַחֲרֵיו שְׁלֹשׁ בְּרֻכּוֹת – אֵין אוֹמַר לְפָנָיו "הַמוֹצֵיא לָהֶם מִן הָאָרֶץ".

הַתִּיבּוּן: הָרִי פְּחוֹת מְכּוּזִית – הָרִי אֵין אוֹמַר לְאַחֲרָיו שְׁלֹשׁ בְּרֻכּוֹת. מַעֲתָה, לֹא יאֲמָרוּ לְפָנָיו "הַמוֹצֵיא לָהֶם מִן הָאָרֶץ"! רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא אָמַר: לְשֹׂאֵר הַמִּינִים נְצַרְכָּהּ.

רַבִּי אֲבָא בְּשֵׁם רַב: מְסוּבִין – אֲסוּרִין לְמַעוֹם כְּלוּם עַד שְׁיַמְעוּם הַמְבַרְךָ. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוי אָמַר: שׁוֹתִין, אַף עַל פִּי שְׁלֹא שְׁתָּהּ. מַה, פְּלִיגָ? מַה דְמַר רַב – בְּשִׁתְּהוּ פּוּלָן וְקוּקִין לְכַבֵּר אַחַד. מַה דְמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוי – בְּשִׁתְּהִי כָּל אַחַד וְאַחַד כּוּסוּ בִידּוֹ.

תני: המברך – פושט ידו תחילה. אלא אם רצה להלוק לו כבוד לרבו, או למי שגדול ממנו בתורה – הרשות בידו.

רב, בד תורה קאי – הוה טעים בשמאליה ומפליג בימיניה.

רב הונא אמר: אהון דמר סב בריה סב בריה – איין בו משום הפסק ברכה. הב אהוונא לתוריאי – יש בו משום הפסק ברכה.

רב הונא אמר: הדיא שתיתא והדיא מורתא שהיקתא – אומר עליו: "שהכל נהיה בדברו". רב הונא

[דף מ"ד ע"ב]

אמר: הרי שנתן לתוף פיו, ושכה ולא בירך, אם היו משקין – פולטין. אם היו אוכלין – מסלקין לצדדין.

רבי יצחק בר מרי קומי רבי יוסי בירבי אבון, בשם רבי יוחנן: אפילו אוכלין – פולטין, דכתיב (תהילים עא) ויפלא פי תהלתך כל היום תפארתך.

הכוסם את החטים – אומר עליהן "בורא מיני זרעונים". אפיין ובשלו, בזמן שהפרוסות קיימות – אומר עליהן "המוציא לחם מן הארץ" ומברך לאחריו שלש ברכות. אם אין הפרוסות קיימות – אומר עליהן "בורא מיני מזונות" ומברך אחריו ברכה אחת מעין שלש.

עד כמה יהו פרוסות? רבי יוסי בירבי אבון, בהנא בר מלביה, בשם רב: עד פזתים.

הכוסם את האורז – אומר עליו "בורא מיני זרעונים". אפיין ובשלו, אף על פי שהפרוסות קיימות – אומר עליו "בורא מיני מזונות" ואינו צריך אחריו לברך.

רבי ירמיה אמר: "בורא פרי האדמה". בר מרינה בריה קומי רבי זעורא, וקומי רבי תיא בר ווא: "שהכל נהיה בדברו". רבי שמעון חסידא אמר: "בורא מיני מעדנים".

אמר רבי יוסי בירבי אבון: ולא פליגינן! מאן דמר "בורא מיני מזונות" – בההוא דעביד בול. מאן דמר "בורא פרי האדמה" – בההוא דבריר

[דף מ"ה ע"א]

מאן דמר "שהכל נהיה בדברו" – בההוא דשליק. ומאן דמר "בורא מיני מעדנים" – בההוא דטרוף.

עד דוון בתחילה. בפוף? רבי יונה בשם רבי שמעון חסידא: אשר ברא מיני מעדנים לעדן בהון נפש כל חי, בא"י (ברוך אתה ה') על הארץ ועל מעדניה.

רבי אבא בר יעקב בשם רבי יצחק רובה: רבי, בשתיה אוכל בשר או ביצה – היה אומר: "אשר ברא נפשות רבות לתחיות בהם נפש כל חי, בא"י (ברוך אתה ה') חי העולמים.

עד דוון בפוף. בתחילה? אמר רבי חגי: "בורא מיני נפשות".

התיב רבי יוסי: והא מתניתא פליגא! על החומין ועל הגזביי ועל הנזבלות – הוא אומר "שהכל נהיה בדרך". והדין גזביי לא מין נפש הוא?

אתיא דרבי שמעון חסידא – גרבי. ודברי שניהן – ברבן גמליאל. דתני: זה הכלל שהיה רבי יהודה אומר משום רבן גמליאל: כל שהוא ממין שבקעה ואינו ממין דגן, מין דגן ולא אפאז פת – רבן גמליאל אומר: מברך לאחריו שלש ברכות. והכמים אומרים: ברכה אחת. וכל שאינו ממין שבקעה ולא ממין דגן – רבן גמליאל אומר: מברך לפניו ולאחריו. והכמים אומרים: מברך לפניה ולא לאחריה.

רבי יעקב בר אידי בשם רבי חנינא: כל שהוא כעין סולת וכעין חליטה ומחמשת המינין – אומר עליו "בורא מיני מזונות" ומברך לאחריה ברכה אחת מעין שלש. וכל שהוא כעין סולת וכעין חליטה ואינו מחמשת המינין. אמר רבי יונה: שלח רב זעירא גבי אילין דבית רבי ינאי, ואמרון לי, לית אנא ידע מה אמרון לי.

מאי כדון? אמר רבי יוסי: מסתברא "שהכל נהיה בדרך".

רבי ירמיה כעני: הדין דאכל סולת – מהו למיברכה בסופה? אמר רבי יוסי: והכן לא אכל רבי ירמיה סולת מן יומיו. לית צורכה אלא דאי לא.

למה הוא הותם בה בארין? נעשית בברכת פועלים, דתני: הפועלים שהיו עושין מלאכה עם בעל הבית – הרי

[דף מ"ה ע"ב]

אלו מברכין ברכה ראשונה, וכולליו של ירושלם בשל ארין, והותמין בשל ארין. אבל אם היו עושין עמו בסעודתו, או שהיה בעל הבית אוכל עמהן – הרי אלו מברכין ארבע.

דבית רבי ינאי עבדן לה כמטבע ברכה.

מהו לתזכיר בה מעין המאורע? אמר רבי אבא בר זימנא: רבי זעירא הוה מזכיר בה מעין המאורע. אמר רבי ירמיה: הואיל וחס לה רבי זעירא – צריכין אנו מיהוש.

תני: מברכין על הדגן כשהוא מן המוכר. קלוסקין ושלומיה של בעל הבית – אומר על הקלוסקין. פרוסה של קלוסקין ושלומיה של בעל הבית – אומר על השלומיה של בעל הבית.

פת חיטין ופת שעורין – אומר על של חיטין. פרוסה של חיטין ושלומיה של שעורין – אומר על הפרוסה של חיטין. פת שעורין ופת כוסמין – אומר על של שעורין. והלא של כוסמין יפה מונח? אלא שזו ממין שבקעה, וזו אין ממין שבקעה.

רבי יעקב בר אבא בשם רבי זעורא: דרבי יודה היא! דרבי יודה אומר: אם יש ביניהן ממין שבקעה – עליו הוא מברך.

פת טמאה ופת טהורה – רבי חיאי בר ווא אומר: אומר על הטהורה.

פת נקיייה טמאה ופת קיבר טהורה – רבי חייא בר אבא בשם רבי אחא: על אי זה מהן שירצה יברך.

קורא – רבי יעקב בר אחא בשם שמואל: אומר עליו "בורא פרי העץ". תנא רבי הלפתא בן שאול: שהכל נהיה בדרך. תני רבי יהושע: "בורא מיני דשאים".

מתניתא דרבי אושעיא פליגא עליו! ואילו הו מיני דשאים: הקינרס, והחלימה, והדמוע, והאמד.

[דף מ"ו ע"א]

הלכה ב'

מתני' בירך על פירות האילן "בורא פרי האדמה" – יצא. על פירות האדמה "בורא פרי העץ" – לא יצא. אם אבר "שהכל" – יצא.

גמרא רבי הוניה בשם רבי יעקב בר אחא: דרבי יודה היא, דרבי יודה עביד את האילנות בקשים. אומר רבי יוסי: דברי הכל היא, פירות האילן בכלל פירות האדמה, ואין פירות האדמה בכלל פירות העץ.

רב הונא אומר: הויז מן היין ומן הפת. מתניתא אמרה בן: הויז מן היין, שעל היין הוא אומר "בורא פרי הגפן". הויז מן הפת, שעל הפת הוא אומר "המוציא לחם מן הארץ".

תני: רבי יוסי אומר: כל המושגה על המטבע שטבעו חכמים – לא יצא ידי חובתו. רבי יודה אומר: כל שגשגתה מבריתו ושינה ברכתו – לא יצא. רבי מאיר אומר: אפילו אבר "ברוך שברא החפץ הזה, מה נאה הוא זה" – יצא. רבי יעקב בר אחא בשם שמואל: הלכה כרבי מאיר.

מילתיה דרב אמרה בן: חד פרסוי אתא לגבי רב, בגין דאנא אכל פיסתי ולא אנא חפס מברכא עליה, ואנא אומר: "ברוך דברא הדין פסא!" נפיק אנא ידי חובתי? אומר ליה: איני!

רב יהודה בשם אבא בר בר חנה: בר קפרא ותריין תלמידוי נתארחו: אצל בעל הבית בהדין פונדיקא דברפתא.

[דף מ"ו ע"ב]

אפיק קומיהון פרגן ואהונניא וקפלוטין, אמרי: נברך על קפלוטה – דו פטר אהונניא ולא פטר פרגינתא. נברך על אהונניא – לא פטר לא דין ולא דין. קפין חד וברך על פרגינתא "שהכל נהיה בדרך" גחיד ליה חבריה. אומר ליה בר קפרא: לא לזה גורגרו, אלא לך לויגלן! זה עשה בגרגרנותו, אתה, למה לגלגלתה? ולזה אומר: חכם אין כאן, וזן אין כאן? אמרו: לא יצאה שנתן עד שמתו.

אמר רבי יוסי: הא אזלינן תריין ולא שמעינן מינה כלום! מיי בדין? מסתברא, מברך על הקפלוט. "שהכל נהיה בדרך" – טפילה לו.

הלכה ג'

מתני' על דבר שאינו גידוליו מן הארץ – אומר "שהכל נהיה בדרך". על החומץ ועל הגוביי ועל הנזבלות – אומר: "שהכל נהיה בדרך". רבי יהודה אומר: כל שהוא מין קללה – אין מברכין עליו. **גמרא** התמיץ וינו – אומר: "ברוך דיין האמת". בא לאוכלו – אומר: "שהכל נהיה בדרך".

ראה גוביי – אומר: ברוך דיין האמת. בא לאכלן – אומר "שהכל נהיה בדרך".

ראה נזבלות שגשרו – אומר: "ברוך דיין האמת". בא לאוכלן – אומר: "שהכל נהיה בדרך".

הלכה ד'

מתני' היו לפניו מינין הרבה, רבי יהודה אומר: אם יש ביניהן ממין שבעה – עליו הוא מברך. והחמים אומרים: על אי זה מהן שירצה.

[דף מ"ז ע"א]

גמרא רבי יהושע בן לוי אומר: מה פליגין רבי יודה ורבנן? כשהיה בדעתו לאכול פת. אכל אין בדעתו לאכול פת – כל עמא מודיי: שאם יש ביניהן ממין שבעה – עליו הוא מברך.

אמר רבי אבא: צריך לברך בפוף.

אמר רבי יוסי: הדין דרבי בא פליגא על דרבי יהושע בן לוי? דרבי יהושע בן לוי אומר: מה פליגין רבי יודה ורבנן? בשתייה בדעתו לאכול פת. אכל אם אין בדעתו לאכול פת – כל עמא מודיי: שאם יש ביניהן ממין שבעה – עליו הוא מברך. ורבי בא: וצריך לברך בפוף. לא בירך – נעשה טפילה. דתנינן תמן: כל שהוא עיקר ועמו טפילה – מברך על העיקר ופותר את הטפילה!

הדין גריזמתה, רבי ירמיה בשם רבי אמי: מברך על תרומוסה. אמר רבי לוי: על שם (משלי כב) **אל תגזל דל כי דל הוא**. עד גדון בשיש בדעתו לאכול פת. לא היה בדעתו לאכול פת – לא בדהו!

רבן גמליאל זוגה סלק גבי אילין דבית רבי ינאי. חמתהון נסכין זיתא ומברכין לפניו ולאחריו.

[דף מ"ז ע"ב]

אמר לוי: ועבדין בדין?

רבי זעירא שלה, שאל לרבי שמואל בר נחמן. רבי פהנא בשם רבי אבינא: כל עמא מודיי: שאם יש ביניהן ממין שבעה – עליו הוא מברך.

אמר רבי זעירא: ויאות! מן מאן דאנן חמיין רבנן סלקין לריש ירחא ואכלין ענבין ולא מברכין בסופה. לאו בשיש בדעתו לאכול פת?

היו לפניו מינין שבעה, על איזה מהן הוא מברך? תמן אמרין: כל הפודם למקרא – קודם לברכה, וכל הסמוך לארץ – קודם לכל.

הלכה ה'

מתני' בירך על היין שלפני המזון – פטר את היין שלאחר המזון.

בירך על הפרפרת שלפני המזון – פטר את הפרפרת שלאחר המזון.

בירך על הפת – פטר את הפרפרת. בירך על הפרפרת – לא פטר את הפת.

בית שמאי אומרים: אף לא מעשה קדירה.

גמרא אמר רב הסדא: לא תנינן אלא: בירך על היין שלפני המזון – פטר את היין שלאחר המזון.

אבל אם בירך על היין שבתוך המזון – לא פטר את היין שלאחר המזון!

תמן אמרינן: אפילו בירך על היין שלפני המזון – לא פטר את היין שלאחר המזון.

והא תנינן: בירך על היין שלפני המזון – פטר את היין שלאחר המזון!

רב הונא ורבי יהושע בן לוי: כהדין דשתי קונדיטון. ותרנה אמר: כהדין דשתי חמר בתר בליני.

רבי חלב, רב הונא, רב בשם רבי חייה רובא: פת הבאה ביסנין אחר המזון – מעונה ברכה לפניה

[דף מ"ח ע"א]

ולאחריה. אמר רבי אמי: רבי יוחנן פליגי! אמר רבי מנא לרבי חזקיה: כמה הוא פליגי? בשאכל

מאותו המין באמצע המזון? אמר ליה: אפילו לא אכל מאותו המין באמצע המזון. אתא רבי חגי

בשם רבי זעירא: אפילו לא אכל מאותו המין באמצע המזון.

אמר רבי הנינא בר סיסי: הוון אילין דנשנייא משלהין ליה ניקלוסין. והנה שבק לון בתר מוניה,

ומברך עליהן תחילה וסוף. רב חונה אכל תמרין עם פיסתיה. אמר ליה רב חייה בר אשי: פליגי

את על רב? שובקין בתר מוניה ואת מברך עליהן תחילה וסוף! אמר ליה: אינין אינין עיקר

נגיטתי.

רבי יונה ורבי יוסי סלקון למישתיתיה דרבי הנינא ענתנייה. אפיק קומיהון פת הבאה בביסנין

לאחר המזון. אמרינן: נישבוק אולפנה וניתי לן למתניתה. דתני: רבי מנא אמר משום רבי יודה

שאמר משום רבי יוסי הגלילי: פת הבא ביסנין לאחר המזון – מעונה ברכה לפניה ולאחריה. אמרי:

מפנין דהן יחידי ורבנן פליגי עליי – נעביד ברבנן.

אמר מרינוס בי רבי יהושע: אהן אכל גרזמי ופליית אף על גב דהוא מברך על גרזמתה בסופה –

לא פטר סולתא. מה? בבית שמאי? בבית שמאי אומר: אף לא מעשה קדירה!

אמר רבי יוסי: דברי הכל היא. בירך על הפת – פטר את הפרפרת ואת מעשה קדירה; בדברי בית

הלל. בית שמאי אומרים: לא פטר את מעשה קדירה. אבל אם בירך

[דף מ"ח ע"ב]

על הפרפרת תחילה – כל עמא מודוי דלא פטר את הפת ולא מעשה קדירה.

רבי אבא בריה דרבי פפי בעי: אהן דאכל סולת, ובדעתיה מיכול פיתא,

מהו מברכה על סולתא בסופה? רבנן דקיסרין פשטין לה: צריך לברך בסוף.

הלכה ו'

מתני' היו יושבין – כל אחד ואחד מברך לעצמו. היסבו – אחד מברך לכולן.

בא להן זין בתוך המזון – כל אחד מברך לעצמו. לאחר המזון – אחד מברך לכולן. ואומר על המוגמר, אף על פי שאין מביאין את המוגמר אלא לאחר סעודה.

גמרא רבי יהושע בן לוי אומר: בשבוע הבן היא מתניתא. הא בעל הבית בתוך ביתו – לא. תני רבי חייא: אפילו בעל הבית בתוך ביתו.

תני: סדר סעודה, אורהין נבנסין ויושבין על הספסלין ועל הקתדריות עד שכולן מתבנסין.

הביאו להן זין – כל אחד ואחד מברך לעצמו. הביאו להן לידים – כל אחד ואחד נוטל ידו אחת.

[דף מ"ט ע"א]

הביאו להן פרפרת – כל אחד ואחד מברך לעצמו. עלו והיסבו, הביאו להן זין, אף על פי שברך על הראשון – צריך לברך על השני. ואחד מברך על ידי כולם.

הביאו להן לידים, אף על פי שנטל ידו אחת – צריך ליטול שתי ידיו. הביאו להם פרפרת, אחד מברך על ידי כולם. ואין רשות לאורח ליכנס אחר שלש פרפראות.

תמן תנינן: סוכה שבועה ביצד? גמר מלאכול – לא יתיר את סוכתו. אכל מוריד הוא את הכלים מן המנחה ולמעלה, בשביל כבוד יום טוב האחרון. רבי אבא בר כהנא, רב הווי בר אשי בשם רב: צריך אדם לפסול סוכתו מבעוד יום. רבי יהושע בן לוי אומר: צריך לקדש בתוך ביתו.

רבי יעקב בר אחא בשם שמואל: קידש בבית זה, ונמלך לאכול בבית אחר – צריך לקדש.

רבי אחא, רבי חיננא בשם רבי יהושע: מי שסוכתו עריכה עליו – מקדש לילי יום טוב האחרון בתוך ביתו, ועולה ואוכל בתוך סוכתו. אמר רבי אבין: ולא פליגינן! מה דמר רב – בשלא היה בדעתו לאכול בבית אחר. ומה דמר שמואל – בשדהה בדעתו לאכול בבית אחר. אמר רבי מנא: אתיא

[דף מ"ט ע"ב]

דשמואל – ברבי חייא, ודרבי הושעיא – ברבי יהושע בן לוי. אמר רבי אמי: זאת אומרת שנחלקין בפירות.

שאלו את בן זומא: מפני מה בא להן זין בתוך המזון – כל אחד ואחד מברך לעצמו? אומר להן: מפני שאין בית הבליעה פנוי. אמר רבי מנא: הדיא אמרה: אהן דעמיש גו מיכלא – אסיר למימר "יום" בגין סבתא דנפשא.

ואומר על המוגמר. מה בין מוגמר ובין זין? מוגמר – בולן מריחין. זין – אחד הוא טועם.

רבי זעירא בשם רב ירמיה: מוגמר פיון שהעלה עשן – צריך לברך.

רבי ירמיה בעא מיבדוק לרבי זעירא, אמר ליה: ביצד הוא אומר על שמן ערב? אמר ליה: "אשר נתן ריח טוב בשמן ערב". אמר ליה: "אשר נתן ריח טוב בעצי בשמים".

יצחק בר אבא בר מהמיה ורב חננאל הווין יתבין. חד אמר: "ברוך שנתן ריח טוב בעצי בשמים". וחרנה אמר: "ברוך שנתן ריח טוב בעשב הארץ".

מתביב מון דמר "בעשב הארץ" למן דמר "בעצי בשמים": וכי עצים הן? אמר ליה: ודקתיב (יהושע ב): **ותטמנם בפשתי העץ**, וכי עצים הן?

סלקון לבית רב, ושמעון בר חזנה בשם רב: "אשר נתן ריח טוב בעצי בשמים". גניבא אמר:

[דף נ' ע"א]

שמון לזוהמא – אינו צריך לברך. אמר רבי יודן: ואפילו קווי לתוף ידו.

רבי חלבו, רב חזנה בשם רב: המרבץ אלינתיית בתוף ביתו – אינו צריך לברך. אמר רב חסדא: על כולן הוא אומר: "אשר נתן ריח טוב בעצי בשמים" בר מן אהן מוסקין דיימר: "אשר נתן ריח טוב במיני בשמים".

הלכה ז'

מתני' הכיאו לז מליח בתחילה ופת עמו – מברך על המליח ופותר את הפת, שהפת מפילה לז. זה הכלל: כל שהוא עיקר ועמו מפילה – מברך על העיקר ופותר את המפילה.

גמרא רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן: מתנייתא עד שלא למדו סעודת מזלבים ובמקום שעושים את המליח עיקר, אבל במקום שאין עושין את המליח עיקר – לא ברא.

רבי ירמיה בשם רב: פיתא ופרור – אומר על הפירור. במקום שעושין את הפירור עיקר. אבל במקום שאין עושין את הפירור עיקר – לא ברא.

רבי סימון בשם רבי שמעון בן לקיש, שקיזמי ופיתא – אומר על השקיזמי. במקום שעושין את השקיזמי עיקר. אבל במקום שאין עושין את השקיזמי עיקר – לא ברא.

הלכה ח'

מתני' אבל תאנים וענבים ורמונים – מברך עליהן שלש ברכות: דברי רבן גמליאל. והכמים אומרים: ברכה אחת. רבי עקיבה אומר: אפילו אבל שלק והוא מוזנו – מברך עליו שלש ברכות. השוטה מים לצמא – אומר: "שהכל נהיה בברו". רבי יהודה אומר: "בורא נפשות רבות וחסרונן".

גמרא רבי סימון, רבי תדאי בשם רבי יהושע: אבל במזרחיה של תאנה וביא לאכול במערבה – צריך לברך. אבא בר רב חזנה

[דף נ' ע"ב]

מִסְכַּת מְנַחוֹת פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. הַשׁוּחַט שְׁנֵי כִבְשִׁים, לְאָכַל אַחַת מֵן הַחֲלוֹת לְמַחֵר, לְהִקְטִיר שְׁנֵי בְזִיכִין, לְאָכַל אֶחָד מִן הַסְּדָרִים לְמַחֵר - פְּגוּל וְחִיבִין עָלָיו כֶּרֶת; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: זֶה פְּגוּל וְחִיבִין עָלָיו כֶּרֶת, וְהַשְּׁנִי, פְּסוּל וְאֵין בּוֹ כֶּרֶת.

ב. שְׁנֵי בְזִיכֵי לְבוֹנָה שֶׁנִּטְמָא אֶחָד מֵהֶן - יִקְרַב בְּטִמְאָה, וְחִבְרוּ יִקְרַב בְּטִהְרָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵין קָרְבָן צָבוּר חֲלוּק, אֲלֵא שְׁנֵיהֶם יִקְרְבוּ בְּטִמְאָה.

ג. הַקּוֹמֵץ וְהַלְבוּנָה שֶׁנִּטְמָא אֶחָד מֵהֶם - שְׁנֵיהֶם יִצְאוּ לְבֵית הַשְּׂרֵפָה.

ד. הִיָּה מְקַרֵּב שְׁתֵּי הַלְחָם, וְנִטְמָאוּ בִידּוֹ, אוֹמְרִין לוֹ: הִוֵּי פִקְח וּשְׂתַק.

ה. הִיָּה מְקַרֵּב סְדָרִים, וְנִטְמָאוּ בִידּוֹ, אוֹמְרִין לוֹ: הִוֵּי פִקְח וּשְׂתַק.

ו. הִיָּה מְקַרֵּב שְׁנֵי בְזִיכִין, וְנִטְמָאוּ בִידּוֹ, אוֹמְרִין לוֹ: הִוֵּי פִקְח וּשְׂתַק.

ז. הִיָּה מְקַרֵּב מְנַחַת כֹּהֲנִים וּמְנַחַת מְשִׁיחַ, וְנִטְמָאוּ בִידּוֹ, אוֹמְרִין לוֹ: הִוֵּי פִקְח וּשְׂתַק.

ח. הִיָּה מְקַרֵּב מְנַחַת פְּרִים וּכְבָשִׁים, וְנִטְמָאָה בִידּוֹ, אוֹמֵר, וּמְבִיאִין אַחֲרָת תַּחֲתִיָּה, אֵין שֵׁם אֲלֵא הִיא - אוֹמְרִים לוֹ: הִוֵּי פִקְח וּשְׂתַק.

ט. הִיָּה מְקַרֵּב מְנַחַת הָעֶמֶר, וְנִטְמָאָה, אוֹמֵר, וּמְבִיאִין אַחֲרָת תַּחֲתִיָּה, אֵין שֵׁם אֲלֵא הִיא - אוֹמְרִים לוֹ: הִוֵּי פִקְח וּשְׂתַק! דְּבָרֵי רַבִּי אֱלֶעָזָר בֶּן רַבִּי שְׁמַעוֹן. רַבִּי אוֹמֵר: בֵּין כֶּךָ וּבֵין כֶּךָ, אוֹמְרִים לוֹ: הִוֵּי פִקְח וּשְׂתַק! שְׁהַעֲמֵר שְׁקִצְרוּהוּ שְׁלֵא כְּמַצּוֹתוֹ - פְּסוּל.

י. תּוֹדָה מְעַכְבֵּת וּמְפַגֵּלַת אֶת הַלְחָם, וְהַלְחָם מְעַכֵּב וְאֵין מְפַגֵּל אֶת הַתּוֹדָה. כְּבָשִׁים מְעַכְבִּין וּמְפַגְלִין אֶת הַלְחָם, וְהַלְחָם מְעַכֵּב וְאֵין מְפַגֵּל אֶת הַכְּבָשִׁים. הַזְּבַח מְפַגֵּל אֶת הַנִּסְכִּים מְשַׁקְּדָשׁוּ כִּפְלִי; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְאֵין נִסְכִּים מְפַגְלִין אֶת הַזְּבַח.

יא. קִמֵּץ בְּשִׁתִּיקָה, וּכְשֶׁהוּא בָּא לְהִקְטִירָה - הַקְטִיר אֶת הַקִּמֵּץ בְּשִׁתִּיקָה, וְאֵת הַלְבוּנָה חוּץ לְזִמְנָה - פְּגוּל וְחִיבִין עָלָיו כֶּרֶת; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אֵין בּוֹ כֶּרֶת עַד שְׁיִפְגַּל בְּכָל הַמַּתִּיר; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. אֵימַתִּי? בְּזִמְן שְׁיִקְרַב מַתִּיר כְּמַצּוֹתוֹ! אֲבָל לָן, אוֹ שֶׁנִּפְסַל, אוֹ שְׁיִצֵּא חוּץ לְקַלְעִים, אוֹ שְׁהִקְטִירוֹ פְּסוּלִים אֶת אֶחָד מֵהֶן, אֲפִלוּ חוּץ לְזִמְנּוֹ - פְּסוּל וְאֵין בּוֹ כֶּרֶת. הַקְטִיר אֶחָד מֵהֶן הַיּוֹם, עַל מְנַת לְהִקְטִיר מִחֻבְרוֹ לְמַחֵר - הַכֹּל מוּדִין שֶׁפְּגוּל וְחִיבִין עָלָיו כֶּרֶת. שְׁנֵי בְזִיכֵי לְבוֹנָה שְׁהִקְטִיר הָרֵאשׁוֹן בְּשִׁתִּיקָה, וְהַשְּׁנִי חוּץ לְזִמְנּוֹ - פְּגוּל וְחִיבִין עָלָיו כֶּרֶת; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אֵין כֶּרֶת, עַד שְׁיִפְגַּל בְּכָל הַמַּתִּיר; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. אֵימַתִּי? בְּזִמְן שְׁקָרַב הַשְּׁנִי כְּמַצּוֹתוֹ, אֲבָל לָן, אוֹ שֶׁנִּפְסַל, אוֹ שְׁיִצֵּא חוּץ לְקַלְעִים, אוֹ שְׁהִקְטִירוֹ פְּסוּלִים אֶת אֶחָד מֵהֶן, אֲפִלוּ חוּץ לְזִמְנּוֹ - פְּסוּל וְאֵין בּוֹ כֶּרֶת. הַקְטִיר אֶת אֶחָד מֵהֶם, עַל מְנַת לְהִקְטִיר מִחֻבְרוֹ לְמַחֵר - הַכֹּל מוּדִים שֶׁפְּגוּל וְחִיבִין עָלָיו כֶּרֶת. שְׁנֵי כְּבָשִׁי עֲצָרַת שְׁשַׁחַט הָרֵאשׁוֹן בְּשִׁתִּיקָה, וְהַשְּׁנִי חוּץ לְזִמְנּוֹ - פְּגוּל, וְחִיבִין עָלָיו כֶּרֶת; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אֵין בּוֹ כֶּרֶת, עַד שְׁיִפְגַּל בְּכָל הַמַּתִּיר; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. אֵימַתִּי? בְּזִמְן שְׁקָרַב הַשְּׁנִי כְּמַצּוֹתוֹ! אֲבָל לָן, אוֹ שֶׁנִּפְסַל, אוֹ שְׁיִצֵּא חוּץ לְקַלְעִים, אוֹ שְׁשַׁחַטוּ פְּסוּלִים וְזָרְקוּ אֶת דָּמוֹ שֶׁל אֶחָד מֵהֶם, אֲפִלוּ חוּץ לְזִמְנּוֹ - פְּסוּל וְאֵין בּוֹ כֶּרֶת. שְׁחַט אֶת אֶחָד מֵהֶם הַיּוֹם, עַל מְנַת לְאָכּוֹל מִחֻבְרוֹ לְמַחֵר - הַכֹּל מוּדִים שֶׁכָּשׁוּר, שְׂאִין הַכֶּכֶשׁ מְפַגֵּל וּפּוֹסֵל אֶת חֻבְרוֹ בְּכָל מְקוֹם.

מִסְכַּת מְנַחוֹת פֶּרֶק רְבִיעִי

א. מְנַחָה שְׁלֵא נִקְמְצָה שֶׁנִּתְעַרְבָה בְּמְנַחָה שְׁנִקְמְצָה, אִם יָכוֹל לְקַמֵּץ מִזּוֹ שְׁלֵא נִקְמְצָה בְּפְנֵי עֲצָמָה - כְּשֵׁרָה. וְאִם לֹא - פְּסוּלָה, וְיִקְטִיר קִמְצָה שֶׁל רֵאשׁוֹנָה. הַקּוֹמֵץ שֶׁנִּתְעַרַּב בְּשִׁירִים - הֵרִי זֶה לֹא יִקְרַב. וְאִם קָרַב - כָּשׁוּר. רַבִּי אֱלֶעָזָר אוֹמֵר: נִתְעַרַּב בְּשִׁירֵי מְנַחָה אַחֲרָת, אוֹ בְּמְנַחָה שְׁלֵא נִקְמְצָה - הֵרִי זֶה לֹא יִקְרַב. וְאִם קָרַב - כָּשׁוּר. רַבִּי אֱלֶעָזָר אוֹמֵר:

ח. קמץ בשתיקה, ויצא הקמץ חוץ לקלעים וקטרן בשתיקה - הרי זה כמות שהיה, מועלין בשירים ואין חיבין עליהם, משום נותר ומשום טמא. נטמא הקמץ וקטרן בשתיקה - אין מועלים בשירים, אבל חיבים עליהם משום נותר ומשום טמא. שהציץ מרצה על הטמא ואין הציץ מרצה, לא על הלן ולא על היוצא. קמץ בשתיקה ויצאו שירים חוץ לקלעים, והקטיר הקמץ בשתיקה, רבי אליעזר אומר: הרי זה כמות שהיה. מועלין בשירים ואין חיבין עליהם משום נותר ומשום טמא. רבי עקיבא אומר: הרצה הציץ על היוצא ואין בשירים, אבל חיבים עליהן משום נותר ומשום טמא. נטמאו השירים והקטיר את הקמץ בשתיקה - הכל מודים שאין מועלין בהם. אבל חיבין עליהן משום נותר ומשום טמא. שהציץ מרצה על הטמא ואין מרצה - לא על הלן ולא על היוצא. קמץ בשתיקה, ויצא קמץ חוץ לקלעים וקטרן חוץ לזמנו, או שקמצו חוץ לזמנו, ויצא קמץ חוץ לקלעים וקטרן בשתיקה, או שקמץ חוץ לזמנו, ויצא חוץ לקלעים, קטרן חוץ לזמנו - מועלין בשירים, ואין חיבין עליהן משום פגול. נטמא הקמץ וקטרן חוץ לזמנו, עדין מועלין בשירים וחיבין עליהן משום פגול, שהציץ מרצה על הטמא, ואין מרצה, לא על הלן ולא על היוצא. קמץ בשתיקה, ויצאו שירים חוץ לקלעים, והקטיר את הקמץ חוץ לזמנו, או שקמץ חוץ לזמנו, ויצאו שירים חוץ לקלעים, והקטיר את הקמץ חוץ לזמנו, או שקמץ חוץ לזמנו, ויצאו שירים חוץ לקלעים, והקטיר את הקמץ בשתיקה, או שקמץ חוץ לזמנו, ויצאו שירים חוץ לקלעים, והקטיר את הקמץ חוץ לזמנו. רבי אליעזר אומר: הרי זה כמות שהיה. מועלין בשירים ואין חיבין עליהן משום פגול. רבי עקיבא אומר: הרצה הציץ על היוצא, עדין מועלין בשירים, וחיבין עליהן משום פגול. נטמאו השירים והקטיר את הקמץ חוץ לזמנו, הכל מודים שעדין מועלין בשירים וחיבין עליהם משום פגול, שהציץ מרצה

יקרב. נתערב במנחת כהנים, ובמנחת כהן משיח, ובמנחת נסכים, וכן מנחת כהנים, וכן מנחת כהן משיח, ומנחת נסכים שנתערבו זו בזו - הרי אלו יקרבו. ולא עוד, אלא שני כהנים מביאין את מנחותיהן בכלי אחד, ומקריבין אותן לגבי מזבח, מפני שכלן כליל לאשים. נתערבה במנחת פרים אילים וכבשים - הרי אלו יקרבו. רבי יהודה אומר: לא יקרבו, מפני שזו בליתיה עבה, וזו בליתיה רפה, והן בולעות זו מזו.

ב. חרב שנתערב בכלול - הרי זה יקרב. רבי יהודה אומר: לא יקרב, מפני שכולע ממנו. אומר רבי יוסי: רואה אני את דברי רבי אליעזר שאמר: 'אם אין קמץ - אין שירים' אף על פי שאין שירים יש קמץ, מדברי רבי יהושע שאמר: 'אם אין קמץ אין שירים אין קמץ'. נטמא קמץ, שנפסל, או שיצא חוץ לקלעים - השירים תעבר צורתם ויצאו לבית השרפה. נטמאו שירים או שנפסלו או שיצאו חוץ לקלעים. רבי אליעזר אומר: יקטיר את קמץ. ורבי יהושע אומר: לא יקטיר. ואם הקטיר בין בשוגג בין במזיד - מודה רבי יהושע שהרצה.

ג. שירים שחסרו עד שלא קרב הקמץ - פסולין. משקרב הקמץ - כשרים.

ד. ריקי מנחת ישראל שחסרו עד שלא קרב הקמץ - פסולין. משקרב הקמץ - כשרים.

ה. חלות תודה וריקי נזיר שחסרו עד שלא נזרק דם הזבח - פסולין. משנזרק דם הזבח - כשרים.

ו. שתי הלחם שחסרו עד שלא נזרק דמן של כבשים - פסולין. משנזרק דמן של כבשים - כשרים.

ז. שני סדרים שחסרו עד שלא הקטרו בזיבין - פסולין. משקטרו בזיבין - כשרים. אבל נסכי בהמה שחסרו, בין שקרב הזבח ובין עד שלא קרב הזבח - כשרים, שיבאו נסכים אחרים למלאותן.

על הַטָּמֵא וְאִינוּ מְרַצָּה, לֹא עַל הַלֵּן וְלֹא עַל הַיּוֹצֵא.

ט. שְׁתֵּי הַלְחָם שֶׁיִּצְאֻ חוּץ לְקִלְעִים, וְנִזְרַק דָּמֶן שֶׁל כִּבְשֵׁים חוּץ לְזִמְנוּ. רַבִּי אֶלְיעָזָר אָמַר: אֵין חֲבִיבִים עַל לֶחֶם זֶה מִשּׁוֹם פְּגוּל. רַבִּי עֲקִיבָא אָמַר: חֲבִיבִין עַל לֶחֶם זֶה מִשּׁוֹם פְּגוּל. וְחַכְמִים אָמְרִים: הַקּוֹמֵץ טְעוֹן כְּלֵי שֶׁרֶת. כִּיצַד? קוֹמְצוֹ מִתּוֹךְ כְּלֵי שֶׁרֶת וְנִתְּנוּ לְתוֹךְ כְּלֵי שֶׁרֶת, וּמִקְדָּשׁוֹ לְתוֹךְ כְּלֵי שֶׁרֶת. אִם לֹא קִדְּשׁוֹ בְּתוֹךְ כְּלֵי שֶׁרֶת; רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: אֶפְלוּ קוֹמְצוֹ מִתּוֹךְ כְּלֵי שֶׁרֶת, וּמִלְחוֹ, וְנִתְּנוּ עַל גְּבֵי הָאֲשִׁים כְּשֶׁר.

מִסְכַּת מְנַחֲתוֹת פָּרָק חֲמִישִׁי

א. שְׁנֵי כִבְשֵׁי עֲצֵרֶת - מִעַכְבִּין זֶה אֶת זֶה. מֵת אֶחָד מֵהֶם, אוֹ שִׁבְרָח, אוֹ שֶׁנִּעְשָׂה טְרֵפָה - יִקַּח זוּג לְשֵׁנִי. שָׁחַט אֶת אֶחָד מֵהֶם לְשִׁמּוֹ - יִקַּח זוּג לְשֵׁנִי. נִשְׁחַטוּ שְׁנֵיהֶן שְׁלֵא לְשִׁמּוֹן - יָבִיא שְׁנַיִם בְּתַחֲלָה, וְיִנִּיף הַלְחָם עִמָּהֶם. מֵהוּ לְזֶרֶק אֶת הַדָּם בְּיוֹם טוֹב? יִזְרַק וּמִתָּר בְּאֹכִילָה. וּבִשְׁבֵת לֹא יִזְרַק, וּמִתָּר בְּהִנָּאָה. וְאִם יִזְרַק אֶת הַדָּם, בֵּין בְּשׁוּגַג בֵּין בְּמִזִּיד, הַבֶּשֶׂר יֵאָכַל וְיִקְטִיר אֲמֹרִים לְמוֹצָאֵי שְׁבֵת.

ב. הַשּׁוֹחֵט שְׁתֵּי חֲטָאוֹת לְצַבּוֹר, וְאֵין צָרִיד אֲלֵא אַחַת - חֵיב עַל הָאֲחֵרוֹנָה. שְׁתֵּי עוֹלוֹת לְצַבּוֹר, וְאֵין צָרִיכִין אֲלֵא אַחַת - חֵיב עַל הָאֲחֵרוֹנָה. חֲטָאת צַבּוֹר שֶׁשְׁחָטָה בְּשֵׁבֶת, שְׁלֵא לְשִׁמָּה - הָרִי זֶה חֵיב, וְיִקְטִיר אֲמֹרִין. עוֹלֹת צַבּוֹר שֶׁשְׁחָטָה בְּשֵׁבֶת, שְׁלֵא לְשִׁמָּה - הָרִי זֶה חֵיב, וְיִקְטִיר אֲמֹרִין לְעֶרֶב. חֲטָאת יָחִיד וְעוֹלֹת יָחִיד שֶׁשְׁחָטוּן בְּשֵׁבֶת לְשִׁמּוֹן, וְזֶרֶק דָּמֶן לְשִׁמּוֹן - הָרִי זֶה חֵיב, וְעָלוּ לְבַעֲלִים לְשֵׁם חוֹבָה.

ג. שְׁנֵי כִבְשֵׁי עֲצֵרֶת - אֵין מִקְדָּשִׁין אֶת הַלְחָם אֲלֵא בְּשַׁחֲטֵיהּ. שְׁחָטוּן לְשִׁמּוֹן, וְזֶרֶק דָּמֶן לְשִׁמּוֹן - הַלְחָם מִקְדָּשׁ. שְׁחָטוּן שְׁלֵא לְשִׁמּוֹן, וְזֶרֶק דָּמֶן שְׁלֵא לְשִׁמּוֹן - אֵין הַלְחָם מִקְדָּשׁ. שְׁחָטוּן לְשִׁמּוֹן, וְזֶרֶק דָּמֶן שְׁלֵא לְשִׁמּוֹן - הַלְחָם מִקְדָּשׁ וְאִינוּ מִקְדָּשׁ; דְּבָרֵי רַבִּי. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: לְעוֹלָם אֵין הַלְחָם מִקְדָּשׁ עַד שִׁישְׁחָטֵם לְשִׁמּוֹן, וְיִזְרַק דָּמָם

לְשִׁמּוֹן. פְּעָמִים שֶׁהֵם מְפָגְלִים וְהִלְחָם מְפָגֵל, הֵם מְפָגְלִין וְהִלְחָם כְּשֶׁר, הֵם כְּשָׂרִים וְהִלְחָם מְפָגֵל, הֵם כְּשָׂרִים וְהִלְחָם כְּשֶׁר. שְׁחָטוּן לְשִׁמּוֹן, לְאָכַל מֵהֵן לְמַחֵר, הֵם מְפָגְלִים וְהִלְחָם מְפָגֵל, שְׁחָטוּן שְׁלֵא לְשִׁמּוֹן, לְאָכַל מֵהֵן לְמַחֵר - הֵם מְפָגְלִים וְהִלְחָם כְּשֶׁר, שְׁחָטוּן לְשִׁמּוֹן, לְאָכַל מִן הַלְחָם לְמַחֵר - הֵם כְּשָׂרִים וְהִלְחָם כְּשֶׁר.

ה. הַחֲמִירָה תּוֹרָה מִחֻשְׁבַּת זְבָחִים מִמְעֻשֵׁיהֶם, מִעֲשֵׂה זְבָחִים מִמְחֻשְׁבְּתָן. כִּיצַד מִחֻשְׁבַּת זְבָחִים מִמְעֻשֵׁיהֶן? הַשּׁוֹחֵט אֶת הַזְּבַח לְזֶרֶק דָּמוֹ בַּחוּץ, אוֹ מִקְצֵת דָּמוֹ בַּחוּץ, לְהַקְטִיר אֲמֹרִיו בַּחוּץ, אוֹ כֹזֵית מִבְּשָׂרוֹ בַּחוּץ, לְאָכַל בְּשָׂרוֹ בַּחוּץ, אוֹ כֹזֵית מִבְּשָׂרוֹ בַּחוּץ - פְּסוּל וְאֵין בוֹ כֶּרֶת. וְאִם עָשָׂה כֵן - אִינוּ פְּסוּל. לְזֶרֶק דָּמוֹ לְמַחֵר, אוֹ מִקְצֵת דָּמוֹ לְמַחֵר, לְהַקְטִיר אֲמֹרִיו לְמַחֵר, אוֹ כֹזֵית מִבְּשָׂרוֹ לְמַחֵר, אוֹ מִקְצֵת דָּמוֹ לְמַחֵר, אוֹ כֹזֵית מִבְּשָׂרוֹ לְמַחֵר - פְּגוּל וְחֵיבִין עָלָיו כֶּרֶת. וְאִם עָשָׂה כֵן - אִינוּ פְּגוּל. הַקּוֹמֵץ אֶת הַמְּנַחָה, לְאָכּוֹל שִׁירֵיהּ בַּחוּץ, אוֹ כֹזֵית מִשִּׁירֵיהּ בַּחוּץ, לְהַקְטִיר קִמְצָה בַּחוּץ, אוֹ כֹזֵית מִקְמֻצָּה בַּחוּץ, לְהַקְטִיר לְבוֹנְתָהּ בַּחוּץ, אוֹ כֹזֵית מִלְבוֹנְתָהּ בַּחוּץ - פְּסוּל וְאֵין בוֹ כֶּרֶת. וְאִם עָשָׂה כֵן - אִינוּ פְּסוּל. לְאָכּוֹל שִׁירֵיהּ לְמַחֵר, אוֹ כֹזֵית מִשִּׁירֵיהּ לְמַחֵר, לְהַקְטִיר קִמְצָה לְמַחֵר, אוֹ כֹזֵית מִקְמֻצָּה לְמַחֵר, לְהַקְטִיר לְבוֹנְתָהּ לְמַחֵר, אוֹ כֹזֵית מִלְבוֹנְתָהּ לְמַחֵר - פְּגוּל, וְחֵיבִין עָלָיו כֶּרֶת. וְאִם עָשָׂה כֵן - אִינוּ פְּגוּל.

ה. כִּיצַד מִעֲשֵׂה זְבָחִים מִמְחֻשְׁבְּתָן? הַשּׁוֹחֵט אֶת הַבְּהֵמָה עַל מְנַת שִׁירְקוֹ עֲרָלִים וְטָמְאִים אֶת דָּמוֹ, עַל מְנַת שִׁיקְטִירוֹ עֲרָלִים וְטָמְאִים אֶת אֲמֹרָיו, עַל מְנַת שִׁיאֲכָלוּ עֲרָלִים אֶת בְּשָׂרוֹ - כְּשֶׁר. וְאִם עָשָׂה כֵן - הָרִי זֶה פְּסוּל. נִתֵּן מִלְמַטָּה לְמַעְלָה, וְאֶת הַנִּתְּנִין מִלְמַעְלָה לְמַטָּה. אֶת הַנִּתְּנִין בְּפָנִים בַּחוּץ, וְאֶת הַנִּתְּנִין בַּחוּץ בְּפָנִים - כְּשֶׁר. וְאִם עָשָׂה כֵן - הָרִי זֶה פְּסוּל.

ו. הַשּׁוֹחֵט אֶת הַחֲטָאת, לְהַכְנִיס מִדְּמָה לְפָנִים - כְּשָׂרָה. חֲטָאת שֶׁהַכְּנִיס מִדְּמָה,

אֶפְלוּ כָּל שְׁהוּא - פְּסוּלָה. הַקּוּמֵץ אֶת הַמִּנְחָה, לְהַקְטִיר מִקְמָצָה, פְּחוֹת מִכּוּזִית לְמַחֵר - כֶּשֶׁר. הַקּוּמֵץ שֶׁחָסַר אֶפְלוּ כָּל שְׁהוּא - פְּסוּל.

ז. כָּל הַמִּנְחוֹת שֶׁקִּמְצָן שְׁלֵא לְשִׁמּוֹן - כְּשֵׁרוֹת, לְפִיכָף אִם חָשַׁב עָלָיו חוּץ לְמִקְוֵמוֹ - פְּסוּל וְאִין בּוֹ כֶּרֶת. חוּץ לְזִמְנוֹ - פְּגוּל וְחִיבִין עָלָיו כֶּרֶת. קִמְצָן כְּהֵן, קִמְצָן הַכֶּשֶׁר, קִמְצָן בִּימִינוֹ, קִמְצָן בְּכָלִי הַקֹּדֶשׁ - כֶּשֶׁר. לְפִיכָף אִם חָשַׁב עָלָיו חוּץ לְמִקְוֵמוֹ - פְּסוּל וְאִין בּוֹ כֶּרֶת, חוּץ לְזִמְנוֹ - פְּגוּל, וְחִיבִין עָלָיו כֶּרֶת. קִמְצָן הַכֶּשֶׁר וְנִתֵּן לְפְסוּל - יִחְזִיר לְכֶשֶׁר - וְכֶשֶׁר. בִּיד הַפְּסוּל וְחָשַׁב עָלָיו בֵּין חוּץ לְזִמְנוֹ וּבֵין חוּץ לְמִקְוֵמוֹ - אִין בּוֹ מִשׁוּם פְּגוּל. בִּיד הַכֶּשֶׁר וְחָשַׁב עָלָיו חוּץ לְמִקְוֵמוֹ - פְּסוּל וְאִין בּוֹ כֶּרֶת. חוּץ לְזִמְנוֹ - פְּגוּל וְחִיבִין עָלָיו כֶּרֶת. קִמְצָן בִּימִינוֹ וְנִתֵּן לְשִׁמְאָלוֹ - יִחְזִיר לִימִינוֹ וְכֶשֶׁר. בְּשִׁמְאָלוֹ וְחָשַׁב עָלָיו, בֵּין חוּץ לְזִמְנוֹ וּבֵין חוּץ לְמִקְוֵמוֹ - אִין בּוֹ מִשׁוּם פְּגוּל. בִּימִינוֹ וְחָשַׁב עָלָיו חוּץ לְמִקְוֵמוֹ - פְּסוּל וְאִין בּוֹ כֶּרֶת. חוּץ לְזִמְנוֹ - פְּגוּל, וְחִיבִין עָלָיו כֶּרֶת. קִמְצָן בְּכָלִי קֹדֶשׁ, וְנִתֵּן לְכָלִי חוֹל - יִחְזִיר לְכָלִי קֹדֶשׁ, וְכֶשֶׁר. בְּכָלִי חוֹל וְחָשַׁב עָלָיו, בֵּין חוּץ לְזִמְנוֹ וּבֵין חוּץ לְמִקְוֵמוֹ - אִין בּוֹ מִשׁוּם פְּגוּל. בְּכָלִי קֹדֶשׁ וְחָשַׁב עָלָיו חוּץ לְמִקְוֵמוֹ - פְּסוּל, וְאִין בּוֹ כֶּרֶת. חוּץ לְזִמְנוֹ - פְּגוּל וְחִיבִין עָלָיו כֶּרֶת; דְּבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי שִׁמְעוֹן. וְחִכְמִים אוֹמְרִים: קִמְצָן הַכֶּשֶׁר וְנִתֵּן לְפְסוּל - פְּסָלְתוֹ מִתְּנֹתוֹ. קִמְצָן בְּכָלִי הַקֹּדֶשׁ וְנִתֵּן לְכָלִי חוֹל - פְּסָלְתוֹ מִתְּנֹתוֹ. קִמְצָן בִּימִינוֹ וְנִתֵּן לְשִׁמְאָלוֹ - פְּסָלְתוֹ מִתְּנֹתוֹ. אֲבָל הַקּוּמֵץ מִתּוֹךְ כָּלִי חוֹל, וְנִתֵּן לְתוֹךְ כָּלִי שְׁרֵת, עַד שְׁלֵא נִתֵּן שְׁמֵנָה וְלִבְנוֹתָהּ, וְחָשַׁב עָלָיהָ, בֵּין חוּץ לְזִמְנוֹ וּבֵין חוּץ לְמִקְוֵמוֹ - פְּסוּל, וְאִין בּוֹ מִשׁוּם פְּגוּל, מִשְׁתַּנֵּן שְׁמֵנָה וְלִבְנוֹתָהּ, וְחָשַׁב עָלָיהָ חוּץ לְמִקְוֵמוֹ - פְּסוּל וְאִין בּוֹ כֶּרֶת. חוּץ לְזִמְנוֹ - פְּגוּל וְחִיבִין עָלָיו כֶּרֶת. קִמְצָן עַל שִׁבְחוּץ, וְנִכְנַס לְפָנִים - יִחְזֵר וְקִמְצָן בְּפָנִים, וְכֶשֶׁר. בְּחוּץ, וְחָשַׁב עָלָיו, בֵּין חוּץ לְזִמְנוֹ וּבֵין חוּץ לְמִקְוֵמוֹ - אִין בּוֹ מִשׁוּם פְּגוּל. בְּפָנִים, וְחָשַׁב עָלָיו חוּץ לְמִקְוֵמוֹ - פְּסוּל וְאִין בּוֹ כֶּרֶת. חוּץ

לְזִמְנוֹ - פְּגוּל וְחִיבִין עָלָיו כֶּרֶת. נִתְפָּזַר הַקִּמְצָן עַל הַרְצָפָה - יִחְזֵר וְיִאֲסֹפּוּ וְכֶשֶׁר. עַד שְׁלֵא אֲסָפוֹ וְחָשַׁב עָלָיו, בֵּין חוּץ לְזִמְנוֹ וּבֵין חוּץ לְמִקְוֵמוֹ - אִין בּוֹ מִשׁוּם פְּגוּל, מִשְׁאֲסָפוֹ וְחָשַׁב עָלָיו חוּץ לְמִקְוֵמוֹ - פְּסוּל, וְאִין בּוֹ כֶּרֶת. חוּץ לְזִמְנוֹ - פְּגוּל וְחִיבִין עָלָיו כֶּרֶת.

ח. מִנְחַת חוּטָא וּמִנְחַת קְנָאוֹת שֶׁנִּתְּן עָלֶיהָ לְבוֹנָה - יִלְקֹט אֶת הַלְּבוֹנָה וְכֶשֶׁרָה. עַד שְׁלֵא לְקֹט אֶת הַלְּבוֹנָה, וְחָשַׁב עָלֶיהָ, בֵּין חוּץ לְזִמְנוֹ וּבֵין חוּץ לְמִקְוֵמוֹ - אִין בּוֹ מִשׁוּם פְּגוּל. מִשְׁלַקֵּט אֶת הַלְּבוֹנָה, וְחָשַׁב עָלֶיהָ, חוּץ לְמִקְוֵמוֹ - פְּסוּל וְאִין בּוֹ כֶּרֶת, חוּץ לְזִמְנוֹ - פְּגוּל וְחִיבִין עָלָיו כֶּרֶת.

ט. כָּל הַמִּנְחוֹת שֶׁהוֹנְפוּ וְלֹא הִגְשׂוּ, הִגְשׂוּ וְלֹא הוֹנְפוּ, יִצַק וְלֹא בָּלַל, כָּלֵל וְלֹא פָתַח, פָּתַח וְלֹא מָלַח, מָלַח וְלֹא פָתַח - כֶּשֶׁרָה. לְפִיכָף אִם חָשַׁב עָלֶיהָ חוּץ לְמִקְוֵמוֹ - פְּסוּל וְאִין בּוֹ כֶּרֶת, חוּץ לְזִמְנוֹ - פְּגוּל וְחִיבִין עָלָיו כֶּרֶת, לְפִיכָף הַקְטִיר אֶת הַקִּמְצָן בְּפָנָיו עֲצָמוֹ, וְאֶת הַלְּבוֹנָה בְּפָנָיו עֲצָמָה, אוֹ שֶׁהַקְטִיר קְמָצָה פְּעָמִים - כֶּשֶׁרָה. לְפִיכָף אִם חָשַׁב עָלֶיהָ חוּץ לְמִקְוֵמוֹ - פְּסוּל וְאִין בּוֹ כֶּרֶת. חוּץ לְזִמְנוֹ - פְּגוּל, וְחִיבִין עָלָיו כֶּרֶת. זֶה הַכָּלֵל, אִין הַמִּנְחוֹת נִפְסָלוֹת אֲלֵא בְּאַרְבָּעָה דְּבָרִים: בְּקִמְצָה, וּבְהַלּוֹךְ, וּבְמִתֵּן כָּלִי, וּבְהַקְטִירָה, מוֹסִיף עָלֶיהֶן מִנְחַת חוּטָא וּמִנְחַת קְנָאוֹת, שֶׁקִּמְצָן שְׁלֵא לְשִׁמּוֹן - הָרִי אֵלוֹ פְּסוּלִין. לְפִיכָף, אִם חָשַׁב עָלֶיהָ, בֵּין חוּץ לְזִמְנוֹ וּבֵין חוּץ לְמִקְוֵמוֹ - אִין בּוֹ מִשׁוּם פְּגוּל. אֲחָד מִנְחַת חוּטָא, וְאֲחָד כָּל הַמִּנְחוֹת, שֶׁקִּמְצָן זֶר, וְאוֹנֵן, וְטָבוּל יוֹם וּמְחָסֵר בְּגָדִים, וּמְחָסֵר כְּפוּרִים, וְשֵׁלָא רְחוּץ יָדַים וְרִגְלַיִם, עֶרֶל, וְטָמֵא, יוֹשֵׁב, וְעוֹמֵד עַל גְּבִי כָלִים, וְעַל גְּבִי בְּהֵמָה, עַל גְּבִי רִגְלֵ חִבְרוֹ - פְּסוּל. חָשַׁב עָלָיו, בֵּין חוּץ לְזִמְנוֹ וּבֵין חוּץ לְמִקְוֵמוֹ - אִין בּוֹ מִשׁוּם פְּגוּל, הֵיךְ קוּמֵץ מִבְּרֵךְ וְקִמְצָן, וְעָלָה בִּידוֹ צָרוּר, גִּרְגָר מָלַח, אוֹ קָרַט שֶׁל לְבוֹנָה - פְּסוּל. לְפִיכָף, אִם חָשַׁב עָלָיו, בֵּין חוּץ לְזִמְנוֹ וּבֵין חוּץ לְמִקְוֵמוֹ - אִין בּוֹ מִשׁוּם פְּגוּל. קִמְצָן הָזֶר, קִמְצָן פְּסוּל, קִמְצָן בְּשִׁמְאָלוֹ, קִמְצָן בְּכָלִי חוֹל - פְּסוּל. לְפִיכָף, אִם חָשַׁב

שְׁקָרָב מִתִּירֵי בְיוֹם - מַעְלִין אוֹתוֹ כֹּל הַלֵּילָה. כֹּל שְׁלֵא קָרָב מִתִּירֵי בְיוֹם - אֵין מַעְלִין אוֹתוֹ כֹּל הַלֵּילָה. כִּיצַד הוּא עוֹשֶׂה? נוֹתֵן עַל גְּבִי הַמְזוֹבַח עִם שְׁקִיעַת הַחֲמָה, וּמִתְעַפְּלִין וְהוֹלְכִין כֹּל הַלֵּילָה.

ג. הַמַּעֲלָה כְּזִית מִשְׁתֵּי הַלֶּחֶם בַּעֲבוּדָה, אוּ בַחוּץ - הָרִי זֶה חֵיב, שְׁנֹאֲמַר (וַיִּקְרָא ב, יב): "קָרְבַּן רֵאשִׁית תִּקְרִיבוּ אוֹתָם לַה' וְאֵל הַמְזוֹבַח לֹא יַעֲלוּ". אֶחָד הַמְזוֹבַח וְאֶחָד הַכֶּכֶשׁ לְכָךְ.

ד. הַמַּעֲלָה מִבְּשֵׁר חֲטָאת, וּמִבְּשֵׁר אֶשֶׁם, מִבְּשֵׁר קֹדְשֵׁי קֹדְשִׁים וּמִבְּשֵׁר קֹדְשִׁים קְלִים - מִתֵּר. הַעֲמֵר, וּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם, וְלֶחֶם הַפָּנִים, וּשְׁרֵי מִנְחוֹת, מִשְׁאֹר וּמִדְּבֶשׂ - עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה, שְׁנֹאֲמַר (וַיִּקְרָא ב, יא): "כִּי כֹל שְׂאֹר וְכֹל דְּבֶשׂ לֹא תִקְטְרוּ מִמֶּנּוּ".

ה. הַמְחַמֵּץ אֶת הַמִּנְחָה, אַחַת מִן הַכֶּשֶׁרָה וְאַחַת מִן הַפְּסוּלָה - עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה, שְׁנֹאֲמַר (וַיִּקְרָא ב, יא): "כִּי כֹל הַמִּנְחָה אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ לַה' לֹא תַעֲשֶׂה חֲמֵץ".

ו. רִקִּיקֵי מִנְחַת יִשְׂרָאֵל - מַעֲכָבִין זֶה אֶת זֶה. וּמִיעוּטָן - מַעֲכָב אֶת רֶבֶן. חִלוֹת תּוֹרָה וּרִקִּיקֵי נִזִּיר - מַעֲכָבִין זֶה אֶת זֶה. וּמִיעוּטָן - מַעֲכָב אֶת רֶבֶן. פֶּר אֵין מַעֲכָב אֶת הַשְּׁעִיר, וְהַשְּׁעִיר אֵין מַעֲכָב אֶת הַפֶּר. כֹּל הַזְּאוֹת שְׁלֹפְנִים, כְּגוֹן אֲרָבָעִים וּשְׁמוֹנֶה שֶׁל יוֹם הַכַּפּוּרִים, וְאַחַת עֶשְׂרֵה שֶׁל פֶּר הַעֲדָה, וְאַחַת עֶשְׂרֵה שֶׁל פֶּר כֹּהֵן מִשִּׁיחַ - מַעֲכָבִין זֶה אֶת זֶה. וּמִיעוּטָן - מַעֲכָב אֶת רֶבֶן. שְׁבַע הַזְּאוֹת שְׁבַפְרָה - מַעֲכָבוֹת זוֹ אֶת זוֹ. שְׁבַע הַזְּאוֹת שְׁבַמְצָרַע - מַעֲכָבוֹת זוֹ אֶת זוֹ. צִפְרִים - מַעֲכָבוֹת זוֹ אֶת זוֹ. אֲבִנֵי בֵית הַמִּנְגֵּעַ, וְעִצִּיר, וְעִפְרוֹ - מַעֲכָבִין זוֹ אֶת זוֹ. עֵץ אֲרוֹ וְאֲזוֹב וּשְׁנֵי תוֹלְעֹת - מַעֲכָבִין זוֹ אֶת זוֹ. תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן, וְתוֹלַעַת שֵׁנִי, וְשֵׁשׁ מִשֹּׁר - מַעֲכָבִין זֶה אֶת זֶה. שְׁמוֹנֶה כְּבָדִי כֹהֵן גְּדוֹל - מַעֲכָבִין זֶה אֶת זֶה. אֲרָבָעָה כְּבָדִי כֹהֵן הַדְּיוּט - מַעֲכָבִין זֶה אֶת זֶה. אֲבִנֵי שֵׁהִם וְאֲבִנֵי מְלוֹאִים - מַעֲכָבִין זֶה אֶת זֶה. כֶּתֵב שֶׁעַל גְּבִיָּהֶן - מַעֲכָבִין זֶה אֶת זֶה. סִמְנֵי קְטֹרֶת, וְסִמְנֵי שְׁמֵן

עָלָיו, בֵּין חוּץ לְזִמְנוֹ וּבֵין חוּץ לְמִקְוֵמוֹ - אֵין בּוֹ מִשׁוּם פְּגוּל. רִבֵּה שְׁמֵנָה, וְחִסֵּר שְׁמֵנָה, רִבֵּה סוּלְתָה, וְחִסֵּר סוּלְתָה - פְּסוּלָה. לְפִיכָךְ, אִם חֲשַׁב עָלָיו, בֵּין חוּץ לְזִמְנוֹ וּבֵין חוּץ לְמִקְוֵמוֹ - אֵין בּוֹ מִשׁוּם פְּגוּל. קִמֵּץ שְׁלֵא מִמִּקּוֹם הַשְּׁמֵן, וְשְׁלֵא מִמִּקּוֹם הַלְּבוֹנָה, אוּ שְׁלֵא נִתֵּן עָלֶיהָ לְבוֹנָה, אֶפְלוּ כֹל שֶׁהוּא - פְּסוּלָה. לְפִיכָךְ, אִם חֲשַׁב עָלֶיהָ, בֵּין חוּץ לְזִמְנוֹ וּבֵין חוּץ לְמִקְוֵמוֹ - אֵין בּוֹ מִשׁוּם פְּגוּל. מִנְחַת חוּטָא וּמִנְחַת קְנָאוֹת, שְׁנֵתֵן עָלֶיהָ שְׁמֵן - פְּסוּלָה. לְפִיכָךְ, אִם חֲשַׁב עָלֶיהָ, חוּץ לְזִמְנוֹ וְחוּץ לְמִקְוֵמוֹ - פְּסוּל וְאֵין בּוֹ מִשׁוּם פְּגוּל. נָטַל בְּכָלִי וְנִתֵּן עָלֶיהָ - כְּשֶׁרָה. לְפִיכָךְ, אִם חֲשַׁב עָלֶיהָ חוּץ לְמִקְוֵמוֹ - פְּסוּל וְאֵין בּוֹ כֶּרֶת, חוּץ לְזִמְנוֹ - פְּגוּל וְחִיבִין עָלָיו כֶּרֶת. זֶה הַכֶּלֶל! אֵין הַפְּגוּל נוֹהֵג אֶלָּא בְּדָבָר הָרְאוּי לַעֲבוּדָה, וּבְמִקּוֹם הָרְאוּי לַעֲבוּדָה.

מִסְכַּת מִנְחוֹת פֶּרֶק שִׁישִׁי

א. אֵלוּ שְׁהֵן טְעוּנֵין מֶלַח: אֲבָרֵי עוֹלָה וְאֲמוּרֵי קֹדְשֵׁי קֹדְשִׁים, וְאֲמוּרֵי קֹדְשִׁים קְלִים, וְקִמֵּץ, וְלְבוֹנָה, וּמִנְחַת כֹּהֲנִים, וּמִנְחַת כֹּהֵן מִשִּׁיחַ, וְעוֹלַת הָעוֹף. אֲבָל הַדֶּם, וְהַיַּיִן, וְהַעֲצִים, וְהַקְטֹרֶת - אֵין טְעוּנֵין מֶלַח.

ב. בַּשְּׁלֹשָׁה מִקּוֹמוֹת הֵיחָה מֶלַח נִתְּנָה: בַּלְשַׁכַּת מֶלַח, וְעַל גְּבִי כֶּכֶשׂ, וּכְרָאוֹ שֶׁל מְזוֹבַח - קֶרֶן דְּרוּמִית מַעֲרִבִית. הַמֶּלַח שְׁבַלְשַׁכַּת הַמֶּלַח, הֵינּוּ מוֹלְחִין בָּהּ אֶת הָאֲבָרִין. שְׁבַרְאוֹ שֶׁל מְזוֹבַח קֶרֶן דְּרוּמִית מַעֲרִבִית, הֵינּוּ מוֹלְחִין פְּסוּלֵי קֹדְשֵׁי קֹדְשִׁים וְאֲמוּרֵי קֹדְשִׁים קְלִים, הַקִּמֵּץ וְהַלְּבוֹנָה, וּמִנְחַת כֹּהֲנִים, וּמִנְחַת כֹּהֵן מִשִּׁיחַ, וְעוֹלַת הָעוֹף. מֶלַח שֶׁעַל גְּבִי הַכֶּכֶשׂ וְשֶׁעַל גְּבִי הַמְזוֹבַח - לֹא נִהְיִין וְלֹא מוֹעֲלִין. וְשֶׁעַל גְּבִי הָאֲבָרִים - מוֹעֲלִין בְּכֹלָם. כִּיצַד מוֹלְחִין? הֵיחָה נוֹתְנֵין עַל גְּבִי הַמֶּלַח, חוּזֵר וְהוֹפֵכֵן. וְאֵלוּ הֵן שְׁמַעְלִין אוֹתָן כֹּל הַלֵּילָה: אֲבָרֵי עוֹלָה, וְאֲמוּרֵי קֹדְשֵׁי קֹדְשִׁים, וְאֲמוּרֵי קֹדְשִׁים קְלִים, וּמִנְחַת כֹּהֵן מִשִּׁיחַ, וּמִנְחַת נְסֻכִים, וְעוֹלַת הָעוֹף. אֲבָל הַקִּמֵּץ, וְהַלְּבוֹנָה, וּמִנְחַת כֹּהֲנִים, וּמִנְחַת כֹּהֵן מִשִּׁיחַ הַבְּאִין בְּפָנֵי עֲצָמָן - אֵין מַעְלִין אוֹתוֹ כֹּל הַלֵּילָה. זֶה הַכֶּלֶל! כֹּל

הַמְשָׁחָה - מַעֲכָבִין זֶה אֶת זֶה. וּמֵיַעוּטָן מַעֲכָב אֶת רַבֵּן. שְׂבַעָה קִנֵּי מְנוּרָה - מַעֲכָבִין זֶה אֶת זֶה. וְשְׂבַעָה נְרוֹתֵיהָ - מַעֲכָבִין זֶה אֶת זֶה. גְּבִיעֵיהָ, כְּפִתּוּרֵיהָ וּפְרָחֶיהָ - מַעֲכָבִין זֶה אֶת זֶה. קָרָן, וְכָבֶשׂ, וְיִסוּד, וְרַבֵּעַ - מַעֲכָבִין זֶה אֶת זֶה. רַבִּי יוֹסִי בַר רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִף הַסּוּבָב. מִדַּת הַמְזַבְּחָה, בֵּין אֲרָכוֹ, וּבֵין רַחְבּוֹ - אֵינָהּ מַעֲכָבָת. אָבֵל רַבּוּי - מַעֲכָב. הַשְּׁלָחַן, וְהַמְנוּרָה וְהַמְזַבְּחוֹת - מַעֲכָבִין זֶה אֶת זֶה. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֱלֵעָזָר אוֹמֵר: כִּהְנִים, וְלוּיִם, וְיִשְׂרָאֵלִים - מַעֲכָבִין אֶת הַקָּרְבָּן. בְּרֻכּוֹת כִּהְנִים - מַעֲכָבוֹת זֹאת זֹאת. בְּרֻכּוֹת כִּהֵן גְּדוּל - מַעֲכָבוֹת זֹאת זֹאת. בְּרֻכּוֹת תַּעֲנִיּוֹת - מַעֲכָבוֹת זֹאת זֹאת. בְּרֻכּוֹת שֶׁל רֹאשׁ הַשְּׁנָה - מַעֲכָבוֹת זֹאת זֹאת. בְּרֻכּוֹת - מַעֲכָבוֹת זֹאת זֹאת. תְּקִיעוֹת - מַעֲכָבוֹת זֹאת זֹאת. הַלֵּל, וְשִׁבְחָה וְתַפְלָה - מַעֲכָבוֹת זֹאת זֹאת. תַּפְלִין שֶׁל יָד, וְשֶׁל רֹאשׁ - מַעֲכָבוֹת זֹאת זֹאת. אִם אֵין לוֹ אֲלֵא אַחַת - הָרִי זֶה יֵנִיחַ. הַתְּכֵלֶת וְהַלֶּבֶן - אֵין מַעֲכָבִין זֶה אֶת זֶה. מִצּוּהַ שֵׁיִקְדִים לְכֵן לְתַכְלֵת, וְאִם הִקְדִים תְּכֵלֶת לְלֶבֶן - יֵצֵא נִסְכֵי בַהֲמָה וְהַסֵּלֶת - מַעֲכָבִין זֶה אֶת זֶה. פְּרִים אֵילִים וְכִבְשִׁים - מַעֲכָבִין זֶה אֶת זֶה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: פְּרִים - אֵין מַעֲכָבִין זֶה אֶת זֶה, מִפְּנֵי שִׁמְתַמְעֻטִין בְּחָג. אָבֵל אֵילִים וְכִבְשִׁים - מַעֲכָבִין זֶה אֶת זֶה. אֵין מִבִּיאִין פְּרִים, אֵילִים וְכִבְשִׁים, וְאַחַר כֵּן נִסְכִים, אֲלֵא פְּרִים בְּנִסְכֵיהֶן, אֵילִים בְּנִסְכֵיהֶן, כִּבְשִׁים בְּנִסְכֵיהֶן. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: יַחֲדַי שֶׁהִיא חֵיב פְּרִים אֵילִים וְכִבְשִׁים, וְאֵין לוֹ נִסְכִים - יֵבִיא פְּרִים בְּנִסְכֵיהֶן, וְאֵל יֵבִיא פְּרִים אֵילִים וְכִבְשִׁים בְּלֵא נִסְכִים. יַחֲדַי שֶׁהִבִיא נִסְכִים, וְלֵא הִיא צְרִיף לָהֶם - יִתְּנֵם לְצַבּוּר. צַבּוּר שֶׁהִבִיא נִסְכֵי, וְלֵא הִיא צְרִיף לָהֶם - יִתְּנֵם לְיַחֲדַי.

ז. הִבִיא נִסְכֵי לְעוֹלָה, וְנִטְמָא זִבְחָה, אוֹ שֶׁנִּפְסַל - יִתְּנֵם לְשִׁלְמִים. הִבִיא נִסְכֵי לְשִׁלְמִים וְנִטְמָא זִבְחָה, אוֹ שֶׁנִּפְסַל - יִתְּנֵם לְעוֹלָה. וְנִסְכֵי שֶׁלֹא קָרְבו הַיּוֹם - יִקְרְבו לְמַחַר. בַּמָּה דְבָרִים אֲמוּרִים? שֶׁלֹא קָדְשׁוּ בְכָלִי, אָבֵל בּוֹמֵן שֶׁקָדְשׁוּ בְכָלִי - יִקְרְבו הַיּוֹם. וְאֵל יִקְרְבו לְמַחַר, מִפְּנֵי שֶׁנִּפְסְלִים בְּלִינָה.

הַעֶמֶר - אֵין מַעֲכָב אֶת הַכֶּבֶשׂ, וְהַכֶּבֶשׂ - אֵין מַעֲכָב אֶת הַעֶמֶר. הַלֶּחֶם מַעֲכָב אֶת הַכֶּבֶשׂ, כִּי צִדּוּ יַעֲשׂוּ? יִנִּיפוּ, וְתַעֲוֹבֵךְ צוֹרְחָתָן וְיֵצְאוּ לְבֵית הַשְּׂרָפָה; דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן נָנְס: לֹא כִי! אֲלֵא כִבְשִׁים מַעֲכָבִין אֶת הַלֶּחֶם, וְלֹא הַלֶּחֶם מַעֲכָבְתֶם אֲמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא: עֲדִין דְּבַר שְׁקוּל! מִי מִכְרִיעַ? אָמַר בֶּן נָנְס: אֲנִי אִכְרִיעַ! וְכֵן מְצִינוּ, כִּשְׁהִיּוּ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר אַרְבַּעִים שָׁנָה, קָרְבוּ כִבְשִׁים בְּלֵא לָחֶם, אִף כֵּאֵין יִקְרְבוּ כִבְשִׁים בְּלֵא לָחֶם. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: הַלֶּכָה מִדְּרַשׁ כְּדַבְרֵי בֶּן נָנְס, אָבֵל אֵין הַטַּעַם כְּדַבְרֵיו. נִמְצָא אִתָּהּ אוֹמֵר, כִּיּוֹן שֶׁעָבְרוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַיַּרְדֵּן - נִתְחַיְבוּ בַחֲלָה וּבְעֶרְלָה וּבְחֻדָּשׁ. הַגִּיעַ ט"ז בְּנִינָס - נִתְחַיְבוּ בַעֲמֹר וּבְקָרֵב עִמּוֹ. שֶׁהוּ חֲמִשִּׁים יוֹם - נִתְחַיְבוּ שְׁתֵּי הַלֶּחֶם וּבְקָרֵב עֲמָהֶן. לִי"ד שָׁנָה נִתְחַיְבוּ בְּנִטְע רַבְעִי. רַבִּי יוֹסִי בֶּן רַבִּי יְהוּדָה, וְרַבִּי אֱלֵעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: לֹא נִתְחַיְבוּ בְּנִטְע רַבְעִי אֲלֵא לְאַחַר אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה. כִּשְׂכַבְשׁוֹ וְשַׁחֲלָקוֹ - נִתְחַיְבוּ בַמַּעֲשָׂרוֹת. הַתְּחִילוּ מוֹנִים שָׁנָה רֵאשׁוֹנוֹהָ, וְשֵׁנִיָּהּ, וְשְׁלִישִׁיתָּהּ, וְאַחַר כֵּן נִתְחַיְבוּ בְּנִטְע רַבְעִי. לְעֶשְׂרִים וְאַחַת שָׁנָה - עָשׂוּ שְׁמִיטָה. לְשָׁשִׁים וְאַרְבַּע שָׁנָה - עָשׂוּ יוֹבֵל. מִפְּנֵי מָה אֲנִי אוֹמֵר קָרְבוּ כִבְשִׁים בְּלֵא לָחֶם? מִפְּנֵי שֶׁהַכִּבְשִׁים מִתִּירִין אֶת עֲצָמָן, וְלֹא הַלֶּחֶם. לָחֶם בְּלֵא כִבְשִׁים - אֵין לוֹ מִי יִתְּרֵנוּ.

מִסְכַּת מְנַחוֹת פֶּרֶק שְׁבִיעִי

א. קִנְמוֹן יֵשׁ בוֹ חֲצָאִים, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת ל, כג): "וְקִנְמוֹן בְּשֵׁם מַחְצִיתוֹ חֲמִשִּׁים וּמֵאוֹתִים וְקִדָּה חֲמִשׁ מֵאוֹת שְׁקָל בְּשִׁקְל הַקֹּדֶשׁ וְשִׁמֹן זֵית הַיָּם שְׁנַיִם עֶשֶׂר לוֹג". קִטְרֵת שֶׁלֹא קָרְבָה חֲצִיָּה בַבֶּקֶר - תִּקְרַב כִּלָּה בְּעֶרֶב, חוֹבֵת בֵּין הָעֶרְבִים. כִּהֵן גְּדוּל שֶׁלֹא קָרַב חֲצִיָּה בַבֶּקֶר - תִּקְרַב כִּלָּה בֵּין הָעֶרְבִים, חוֹבֵת בֵּין הָעֶרְבִים. שְׁעִירֵי הַרְגֵל, לֹא קָרְבוּ בְּרִגְלָה - יִקְרְבוּ בְּרֹאשׁ הַחֹדֶשׁ, לֹא קָרְבוּ בְּרֹאשׁ הַחֹדֶשׁ - יִקְרְבוּ בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים. לֹא קָרְבוּ בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים - יִקְרְבוּ לְרִגְלֵי הַבָּא, שִׁמְתַחֲלָה לֹא הִקְדְּשׁוּ קָרְבָנוֹת צַבּוּר אֲלֵא עַל מְנַת לְקָרֵב בְּמִזְבַּח חִיצוֹן.

ג. דְּבַר אַחַר, "וַיֵּרָא מִשָּׁה אֶת כָּל הַמְּלָאכָה וַהֲנִה עֲשׂו אֹתָהּ וַיְבָרֶךְ אֹתָם מִשָּׁה" (שְׁמוֹת לט, מג); מֵה הִיָּה בְּרָכָה שְׁבָרְכָן? אָמַר לָהֶם: 'תְּשֻׁרָה שְׂכִינָה עַל מַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם! רַבִּי מֵאִיר אֹמֵר: כִּף בְּרַכָּן - ה' אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם יוֹסֵף עֲלֵיכֶם כֶּכֶם אֶלֶף פְּעָמִים" (דְּבָרִים א, יא). אָמַר לָהֶם: כִּשֶׁם שֶׁנִּתְעַסַּקְתֶּם בַּמְּלָאכָת מִשְׁכָּן וְשֵׁרְתָה שְׂכִינָה עַל מַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם, כִּף תִּזְכּוּ וְתִכְנְנוּ לִפְנֵי בֵּית הַבְּחִירָה, וְתִשְׁרָה שְׂכִינָה עַל מַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם. וְהֵם אֹמְרִים: "וַיְהִי נֶעֱם ה' אֱלֹהֵינוּ עֲלֵינוּ" וְגו' (תְּהִלִּים צא, יז).

ז, ד בּוֹזֵן שֵׁיִשְׂרָאֵל בְּרַצוֹן לִפְנֵי הַמָּקוֹם, מֵהוּ נֹאמֵר בָּהֶם? (בַּמְדַּבֵּר כח, ב): "אֶת קִרְבְּנֵי לַחֲמִי" - כִּבְנִים שֶׁמִּתְפָּרְנִים מֵאֲבֵיהֶן. בְּשַׁעַת תּוֹכַחֹת, מֵהוּ אֹמֵר? "לֹאֲשֵׁי רֵיחַ נִיחֹחוּ" - כָּל קִרְבָּנוֹת שֶׁאַתֶּם מְקַרְבִּים, אֵינָן אֶלָּא לֹאֲשֵׁי. וְכֵן הוּא אֹמֵר: (תְּהִלִּים נ, ח): "לֹא עַל זְבַחֶיךָ אוֹכִיחֶיךָ וְגו' לֹא אֶקַּח מִבֵּיתְךָ פֶּר מִמְּכַלְאֲתֶיךָ עֲתוּדִים, אִם אֶרְעֵב לֹא אֹמַר לָךְ וְגו', יִדְעֵתִי כָּל עוֹף הָרִים וְגו', כִּי לִי כָּל חֵיתוֹ יַעַר וְגו', הֵאֱכַל בְּשׂוֹר אֲבִירִים" וְגו'. וְכִי יֵשׁ רַעְבוֹן לִפְנֵינוּ? וְאֹמֵר, אִם יֵשׁ רַעְבוֹן לִפְנֵי, כִּבְשׁ שֶׁאַתָּה מְקַרֵּב בְּבִקְרָה, וְכִבְשׁ בֵּין הָעֲרָבִים, הֵן הֵיוּ דֵּי? אֵילוּ הֵיוּ דֵּי, בִּידֶךָ אֲנִי מוֹסֵר מְזוֹנוֹתַי? שֶׁאַמְרַתִּי לָךְ (תְּהִלִּים נ, יד): "יִזְבַּח לֵאלֹהִים תּוֹדָה", אֶלָּא שֶׁתֵּהָא מוֹדָה בִּי! (שֵׁם): "וְשָׁלַם לְעַלְיוֹן נְדָרֶיךָ".

ה. כִּהֵן שֶׁהַקְּרִיב מְחַצֵּה שְׁחִרְיָת וּמְנוּ כִּהֵן אַחַר תַּחֲתִּיו - לֹא יִבְיֵא חֲצִי עֲשָׂרוֹן מִבֵּיתוֹ, וְלֹא חֲצִי עֲשָׂרוֹנוֹ שֶׁל רֵאשׁוֹן, אֶלָּא מִבְּיַד עֲשָׂרוֹן שְׁלָם וְחֻצְהוּ. מְחַצֵּה זֶה וּמְחַצֵּה רֵאשׁוֹן - תַּעֲבַר צוּרְתָן וַיִּצְאוּ לְבֵית הַשְּׂרָפָה. כִּהֵן שֶׁהַקְּרִיב מְחַצֵּה שְׁחִרְיָת, וְנִטְמָא חֲצִיָּה שְׁנֵי - הִרִי זֶה מִבְּיַד עֲשָׂרוֹן שְׁלָם, וְחֻצְהוּ. מְחַצֵּה זֶה וּמְחַצֵּה רֵאשׁוֹן - תַּעֲבַר צוּרְתָן וַיִּצְאוּ לְבֵית הַשְּׂרָפָה.

ו. לֹא מְנוּ כִּהֵן אַחַר, מִשְׁל מִי הִיָּתָה קִרְבָּה? רַבִּי שְׁמַעוֹן אֹמֵר: מִשְׁל צְבוּר, שֶׁנֹּאמַר (וַיִּקְרָא ו, יא): "חֶק עוֹלָם". מִי שֶׁהִבְרִית כְּרוּתָה לוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר: מִשְׁל יוֹרְשֵׁיו, (שְׁמוֹת כט, לט).

מוֹסְפֵי שְׁבֶת שְׁלֹא קָרְבוּ בְּשֶׁבֶת זו - יִקְרְבוּ בְּשֶׁבֶת אַחֲרָת, חוֹבֶת שְׁבֶת הַבָּאָה אַחֲרָת. מוֹסְפֵי רֵאשׁ חֲדָשׁ שְׁלֹא קָרְבוּ בְּרֵאשׁ חֲדָשׁ זֶה - יִקְרְבוּ בְּרֵאשׁ חֲדָשׁ אַחַר, חוֹבֶת רֵאשׁ חֲדָשׁ הַבָּא. לֹא הִקְרִיבוּ כִּבְשׁ בְּבִקְרָה - יִקְרִיבוּ בֵּין הָעֲרָבִים. לֹא הִקְטִירוּ קִטְרֶת בְּבִקְרָה - יִקְטִירוּ בֵּין הָעֲרָבִים. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: אֵימְתִּי? בּוֹזֵן שֶׁהֵיוּ בֵּית דִּין אֲנוּסִין, אוֹ שׁוֹגְגִים, אֲבָל אִם הֵיוּ מְזִידִין, שֶׁהִיָּתָה חֲנֻפַת הַמְּזַבַּח וְלֹא הִקְרִיבוּ כִּבְשׁ בְּבִקְרָה - לֹא יִקְרִיבוּ בֵּין הָעֲרָבִים. לֹא הִקְטִירוּ קִטְרֶת בְּבִקְרָה - לֹא יִקְטִירוּ בֵּין הָעֲרָבִים. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: כִּלְהֵי הִיָּתָה קִרְבָּה בֵּין הָעֲרָבִים, שֶׁאֵין מְחַנְכִּים אֶת מְזַבַּח הַזֹּהֵב אֶלָּא בְּקִטְרוֹת סְמִים, וְלֹא אֶת מְזַבַּח הָעוֹלָה, אֶלָּא בְּחֲמִידֵי שֶׁל בִּקְרָה, וְלֹא אֶת הַשְּׁלֶחָן, אֶלָּא בְּלַחֵם הַפָּנִים בְּשֶׁבֶת, וְלֹא אֶת הַמְּנוּרָה אֶלָּא בְּנֵרוֹת בֵּין הָעֲרָבִים.

ב. רַבִּי יוֹסִי אֹמֵר: כָּל שְׁבַעֲת יְמֵי מְלוּאִים - הִיָּה שְׁלֶחָן בְּטַל בְּלֹא לַחֵם, לְפִי שְׁלֹא נִגְמְרָה מְלֹאכְתָן לְמוֹצָאֵי שְׁבֶת. לֹא סָדְרוּ עֲלֵיו אֶת הַלַּחֵם, אֶלָּא בְּשֶׁבֶת בּוֹזֵנוּ, הִרִי הוּא אֹמֵר (שְׁמוֹת לט, מג): "וַיֵּרָא מִשָּׁה אֶת כָּל הַמְּלָאכָה וַהֲנִה עֲשׂו אֹתָהּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' וְגו'. הִיכָן צִוָּהוּ? (שְׁמוֹת כה, ח): "וַעֲשׂו לִי מִקְדָּשׁ וְגו' (שֵׁם מ, כב): "וַיִּתֵּן אֶת הַשְּׁלֶחָן בְּאֵהָל מוֹעֵד" וְגו'. (מ, כג): "וַיַּעֲרֹף עֲלָיו עֶרְךָ לַחֵם לִפְנֵי ה' כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה'". הִיכָן צִוָּהוּ? (וַיִּקְרָא כד, ח): "בְּיוֹם הַשְּׁבֶת, בְּיוֹם הַשְּׁבֶת יַעֲרֹכְנוּ לִפְנֵי ה' וְגו'. (שְׁמוֹת מ): "וַיִּשֶׂם אֶת הַמְּנוּרָה בְּאֵהָל מוֹעֵד וְגו', וַיַּעַל הַנְּרוֹת לִפְנֵי ה' כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה'". הִיכָן צִוָּהוּ? "עַל הַמְּנוּרָה הַטְּהוֹרָה יַעֲרֹף אֶת הַנְּרוֹת" וְגו' (וַיִּקְרָא כד, ד). "וַיִּשֶׂם אֶת מְזַבַּח הַזֹּהֵב בְּאֵהָל מוֹעֵד וְגו', וַיִּקְטֵר עֲלָיו קִטְרֶת סְמִים כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' (שְׁמוֹת מ, כד). הִיכָן צִוָּהוּ? "בְּבִקְרָה בְּהִיטִיבוּ אֶת הַנְּרוֹת יִקְטִירוּנָה" (שְׁמוֹת ל, ז). "וַיִּשֶׂם אֶת מִסַּךְ הַפֶּתַח לְמִשְׁכָּן וְאֶת מְזַבַּח הָעוֹלָה שֶׁם פֶּתַח מִשְׁכָּן אֵהָל מוֹעֵד, וַיַּעַל עֲלָיו אֶת הָעוֹלָה וְאֶת הַמְּנֻחָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' (שְׁמוֹת מ, ו). הִיכָן צִוָּהוּ? "אֶת הַכִּבְשׁ הָאֶחָד תַּעֲשֶׂה בְּבִקְרָה" וְגו' (שְׁמוֹת כט, לט).

שְׁנָאֵמַר: (שָׁם ו, טו) "מִבְּנֵי יַעֲשֶׂה". וּשְׁלָמָה הֵיטָה קִרְבָּה, בֵּין בִּבְקָר בֵּין בְּעַרְבִים, שְׁנָאֵמַר (שָׁם): "כְּלִיל תְּקַטֵּר".

ז. כָּל הַמְּנַחֲתוֹת, אֵין לְשִׁין אוֹתָן בְּרוֹתְחִין, מִפְּנֵי שֶׁהֵן חוֹלְטִין. וְלֹא בְּצוּנָן, מִפְּנֵי שֶׁהֵן רוֹטְשִׁין. אֲבָל לְשִׁין אוֹתָן בְּפוֹשְׁרִין, וּמִשְׁמֵרֵן שְׁלֹא יִחְמִיצוּ. וְאִם הִחְמִיץ אֶת שִׁירֵיהֶּ - עוֹבֵר מִשׁוּם אֲרַבְעָה דְּבָרִים, מִשׁוּם כָּל תְּלוּשׁ, וּכְל תִּירָךְ, וּכְל תְּקַטֵּר, וּכְל תֵּאֲפֹה. אֲפִיה בְּכָלל הֵיטָה, וְלָמָּה יֵצֵאת? לְהַקִּישׁ אֵלֶיהָ, מֵה אֲפִיה מִתְּדַת, מַעֲשֶׂה יְחִידִי, וְחִיבִין עָלֶיהָ בְּעֲצָמָה, אִף אֵנִי מִרְבָּה אֶת לִישְׁתָּהּ וְעַרְכְּתָהּ וְאֲפִיתָהּ, וְכָל מַעֲשֶׂיהָ שֵׁישׁ בָּהּ לְחֹב עָלָיו בְּעֲצָמוֹ. רְבוּכָה, לְשִׁין אוֹתָהּ בְּרוֹתְחִין, אֵין לָהּ טַעוּן רְבוּכָה אֲלֵא שְׁלֶשֶׁת מִינֵין בְּלִבָּהּ. חִבְתִּי כִּהֵן מְשִׁיחַ, וּרְבוּכָה שְׁבַתְּוֹדָה, וְאֵיל הַמְּלוּאִים.

ח. אֵלוֹ דְּבָרִים שְׁבִין מְנַחַת כִּהֵן גְּדוֹל לְבִין מְנַחַת כִּהֵן הַדְּיוּט: מְנַחַת כִּהֵן גְּדוֹל בְּאָה תָּמִיד, בְּאָה תְּדִיר, בְּאָה רְבוּכָה, וּקִרְבָּה חֲצֵאִין, וּטַעוּנָה שְׁנֵי קְמִצִין, אֶחָד שְׁחֲרִית וְאֶחָד בֵּין הָעַרְבִים וְחוּבָה. שְׁלֶשֶׁה לוֹגִין שְׁמֹן, לוֹג וּמְחֻצָּה שְׁחֲרִית לוֹג וּמְחֻצָּה בֵּין הָעַרְבִים. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּמְנַחַת חוּבָה שֶׁל כִּהֵן גְּדוֹל, אֲבָל בְּמְנַחַת נְדָבָה שֶׁל כִּהֵן גְּדוֹל - הֵרִי הִיא כְּמְנַחַת נְדָבָה שֶׁל כִּהֵן הַדְּיוּט. מְנַחַת שְׁבַבְמָה, זֶר קוֹמֵץ וּמְקַטֵּיר עַל גְּבֵי הָאִישִׁים; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אֲמוּרִים: אֵין מְנַחַת בְּבָמָה.

ט. כִּיצַד מִחְלַק אֶת הַשְּׁמֶן? מְנַחַת שֶׁל עֶשְׂרוֹן אֶחָד - נוֹתֵנִין לָהּ לוֹג. שֶׁל שְׁשִׁים עֶשְׂרוֹן - נוֹתֵנִין לָהּ שְׁשִׁים לוֹג. אֲבָל קוֹמֵץ לְבוּנָה, קוֹמֵץ אוֹזְפָרָה - קוֹמֵץ אֶחָד לְכָלָן. רַבִּי נַחֲמִיָּה וּרְבִי אֶלְעָזָר: כִּשֶׁם שֶׁהַקּוֹמֵץ שֶׁל לְבוּנָה וְשֶׁל אוֹזְפָרָה קוֹמֵץ אֶחָד לְכָלָן, כִּךָּ מְנַחַת שֶׁל עֶשְׂרוֹן אֶחָד, וְשֶׁל שְׁשִׁים עֶשְׂרוֹן - לוֹג אֶחָד לְכָלָן, שְׁנָאֵמַר: "לְמְנַחַת וְלוֹג שְׁמֶן" - לְכָל הַמְּנַחַת לַג שְׁמֶן. כִּיצַד מְנִיף? שְׁלָמִי יְחִיד הֵיטָה מִפְּרִישׁ מֵהֵן שְׁתֵּי כְּלִיּוֹת, וְיוֹתֵרֶת הַכֶּבֶד, וְאֵלֶיהָ מִן הַכֶּבֶשׂ, חֲזָה וְשׁוֹק, וּמוֹסִיף עָלֶיהֶן הַזְּרוּעַ וְהַלְחִיּים, וְנוֹתֵנִין לִידֵי הַבְּעָלִים, וְכִהֵן מְנִיחַ יָדוֹ תַּחַת יְדֵי הַבְּעָלִים, וּמוֹלִיד וּמִבְּיָא,

וּמַעֲלָה וּמוֹרִיד, וְכֵן הֵיטָה תְּנוּפְתָהּ. חֲזָה וְשׁוֹק וְזָרוּעַ, וְתֵרוּמַת הַלֶּחֶם - נֶאֱכָל לְכַהֲנִים, וְיוֹתֵרֶת הַכֶּבֶד, וְאֵלֶיהָ, וְחֲזָה וְשׁוֹק - נוֹתֵנָה לְכֹהֵן אַחֵר, וּמְנִיחַ יָדוֹ תַּחַת יָדוֹ שֶׁל כִּהֵן, וּמוֹלִיד וּמִבְּיָא, וּמַעֲלָה וּמוֹרִיד. וְכֵן הֵיטָה תְּנוּפְתָהּ, וְחֲזָה וְשׁוֹק - נֶאֱכָל לְכַהֲנִים, וְהַשָּׂאָר קָרֵב לְאִשִּׁים.

י. כִּיצַד מְנִיף שְׁתֵּי הַלֶּחֶם? נוֹתֵן חֲלָה אַחַת עַל גְּבֵי כֶּבֶשׂ זֶה, וְחֲלָה אַחַת עַל גְּבֵי כֶּבֶשׂ זֶה, כִּהֵן מְנִיחַ יָדוֹ תַּחַת יָדוֹ שֶׁל כֶּבֶשׂ, וְכִהֵן אַחֵר מְנִיחַ יָדוֹ תַּחַת יָדוֹ שֶׁל כִּהֵן, וּמוֹלִיד וּמִבְּיָא, וּמַעֲלָה וּמוֹרִיד, וְכִךָּ הֵיטָה תְּנוּפְתָם. רַבִּי יוֹסִי בֶּן הַמְּשֻׁלָּם אוֹמֵר: כְּבָשִׁים עַל גְּבֵי הַלֶּחֶם, שְׁנָאֵמַר (וַיִּקְרָא כג, כ): "וְהִנִּיף הַכֹּהֵן אוֹתָם עַל לֶחֶם הַבִּכּוּרִים תְּנוּפָה" וְגו'. אָמְרוּ לוֹ: וְהֵלֵא כְּבָר נֶאֱמַר: "תְּנוּפָה לְפָנֵי ה' עַל שְׁנֵי כְּבָשִׁים". אָמַר לָהֶם: מָה מְצִינּוּ, עַד אֵין הַדְּבָר שְׁקוֹל, מִי מְכַרֵּיעַ? אָמְרוּ לוֹ: מָה מְצִינּוּ בְּאֵיל הַמְּלוּאִים, הַלֶּחֶם לְמַעֲלָה, אִף כָּאֵן - הַלֶּחֶם לְמַעֲלָה. כָּל הַמְּנַחֲתוֹת, אֵין בָּאוֹת כְּשֵׁרוֹת אֲלֵא בְּתַנּוּר, עֲשָׂאֵן בְּכַפָּח וּבְרַעְפִים - פְּסוּלוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כְּפָח כְּתַנּוּר.

מְסַכַּת מְנַחֲתוֹת פֶּרֶק שְׁמִינִי

א. כָּל הַמְּנַחֲתוֹת שֶׁרַבְּה מֵדַת חִלּוֹת, אוֹ שְׁחַסֵּר מֵדַת חִלּוֹת, אוֹ שֶׁהֵיטָה מְדָה חֲסֵרָה מִחֻבְרָתָהּ, אוֹ יִתְרָה מִחֻבְרָתָהּ - הֵרִי אֵלוֹ פְּסוּלוֹת. שְׁתֵּי הַלֶּחֶם וְלֶחֶם הַפָּנִים, חִלּוֹת תּוֹדָה וְרִקְיָקִי נִזְיוֹ, שֶׁרַבְּה מֵדַת חִלּוֹת, אוֹ שְׁחַסֵּר מֵדַת חִלּוֹת, אוֹ שֶׁהֵיטָה מְדָה יִתְרָה מִחֻבְרָתָהּ, אוֹ חֲסֵרָה מִחֻבְרָתָהּ - הֵרִי אֵלוֹ פְּסוּלוֹת. וְשָׂאָר כָּל הַמְּנַחֲתוֹת, בֵּין מִשָּׁל יְחִיד, וּבֵין מִשָּׁל צְבוּר - אֵין לָהֶם קְצָבָה, וּבְלִבָּד שְׂבִיבָאוֹ מִן הַמְּבַחֵר.

ב. שְׁתֵּי הַלֶּחֶם וְלֶחֶם הַפָּנִים - נֶאֱכָלוֹת אֲבָל לֹא נִקְמְצוֹת. מְנַחַת כִּהֵן גְּדוֹל, מְנַחַת כִּהֵן מְשִׁיחַ, וּמְנַחַת נְסֻכִים - לֹא נֶאֱכָלוֹת וְלֹא נִקְמְצוֹת. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: מְנַחַת חוּטָא שֶׁל כִּהֲנִים נִקְמְצוֹת. הַקּוֹמֵץ קָרֵב לְעֲצָמוֹ, וְשִׁירִים קָרִבִין לְעֲצָמוֹ. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי

שמעון אומר: הקמץ קרב בעצמו, והשירים מתפזרים על גבי הדשן.

ג. כל המנחות נעשות בכלי, וטעונות שלשה מתנות שמן: יציקה, ובלילה, ומתן שמן בכלי קדם לעשייתה. כיצד הוא עושה? נותן שמן בכלי ומטגנו שמן בסלת, ובלילה ופותרתה, ויצק עליה שמן, כדרך שיצק על הגריסין. חלות טעונות בלילה ורקיקה, משיחה. נמצאת אומר, כשר בחלות - פסול ברקיקין. כשר ברקיקין - פסול בחלות. כיצד בוללין? חלות חלות בוללין; דברי רבי, שנאמר (ויקרא ז, יב): "חלת בלולת בשמן". וחכמים אומרים: סלת, שנאמר (שם ב, ה): "סלת בלולה בשמן". אמר להן: עד אין הדבר שקול, מי מכריע? אמרו לו: נאמר כאן 'חלות', ונאמר בתורה 'חלות', מה 'חלות' האמורות בתורה, אי אפשר לבוללן, בלא סלת אף 'חלות' האמורות כאן - אי אפשר לבוללן בלא סלת. אמר רבי: רואה אני את דבריהם מדברי.

ד. כיצד מושחן? מושח פני כל הרקיק. רבי שמעון אומר: מושח את הרקיקין כמין 'כי', ושאר השמן נאכל לכהנים. מנחה שהיתה באה מחצה חלות ומחצה רקיקין, נותן מחצה לחלות ומחצה לרקיקין. רבי שמעון אומר: משח את הרקיקין כמין 'כי', ושאר השמן נותן לחלות. וכן היה רבי שמעון אומר: מותר רקיקי מנחת ישראל פתיתיהן כזיתים - כדי שיהיה שולט בהן לקומצן.

ה. חצי לוג מים לסוטה, וחצי לג שמן לתודה, נותן מחצה לחלות ומחצה לרקיקין. רבי שמעון אומר: מושח את הרקיקין כמין 'כי', ושאר השמן נאכל לכהנים. וכן היה רבי שמעון אומר: האומר מאפה - מביא מחצה חלות ומחצה רקיקין, בולל ונוטל מן האמצע, ואם נתן ממין על חברו - יצא.

ו. רבי שמעון אומר: שלשה מינין טעונים שלש מצות. שתיים בכל אחד, ושלישית אין בהן. אלו הן: זבחי שלמי צבור וזבחי שלמי

יחיד, ואשם מצורע. זבחי שלמי יחיד - טעונין סמיכה חיים, ותנופה שחוטין, ואין בהם תנופה חיים, היכן תנופתן? בזבחי שלמי צבור. זבחי שלמי צבור טעונין תנופה חיין ושחוטין, ואין בהן סמיכה. והיכן סמיכתן? באשם מצורע. אשם מצורע טעון סמיכה ותנופה חיין, ואין טעון תנופה שחוט, והיכן תנופתו? בזבחי שלמי צבור.

ז. כל המנחות טעונות שלש מאות שיפה וחמש מאות בעיטה. אחרים אומרים: שיפה ובעיטה בחטין. רבי יוסי אומר: בבצק העמר היה בא עשרון משלש סאין. כמה עשרון? שלש סאין, נמצא עשרון שלו קב ומחצה. העמר - היה מנפחו בשלש עשרה נפה. שתי הלחם - בשתיים עשרה. לחם הפנים - באחת עשרה. בדקה ובגסה, בדקה - שתהא קולטת את הסלת. ובגסה - שתהא קולטת את הסבין. רבי שמעון בן אלעזר אומר: שלש עשרה נפה היו זו על גבי זו, תחתונה שבכלן - עשויה שתהא קולטת את הסלת.

ח. העמר ושתי הלחם, ולחם הפנים, שרבה מדת עשרונן, או שחסר מדת עשרונן, שהיתה מדה מרבה מחברתה, או חסרה מחברתה - הרי אלו פסולות. רבה מדת סאין, או שחסר מדת סאין - הרי אלו כשרות. תודה היתה באה חמש סאין ירושלמיות, שהן שש מדבריות, נמצאת ירושלמיות יתרה על מדבריות שתות.

ט. איל המלואים היה בא במצה שבתודה, חלות רקיקין ורבוכה, שמנן כשמן תודה ותנופה כתנופת איל נזיר. היה בא שני ידות כמצה שבתודה, חלות ורקיקין, אין בו רבוכה, שמנו כשמן תודה, ותנופתו כתנופת תודה.

י. השוחט את התודה לפנים ולחומה אבית פגיו - לא קדש הלחם. אפלו כלם בפנים ואחד מהם בחוץ - לא קדש הלחם. שחטה, ונמצא רובע ונרבע, מקצה ונעבד, אתנן ומחיר - לא קדש הלחם. זה הכלל, כל

הַמְפָּרִישׁ מְעוֹת לְתוֹדָתוֹ וְאָבְדוֹ, וְהַפְּרִישׁ תּוֹדָה תַּחְתִּיָּה, וְלֹא הִסְפִּיק לְהַקְרִיבָה עַד שְׁנִמְצְאוּ הַמְּעוֹת - יָבִיא בְּהֵן תּוֹדָה וְתִקְרַב, וְטַעוּנָה לְחֵם, וְטַעוּנָה נְסֻכִים, וְהַתּוֹדָה - תִּקְרַב, וְאִין טַעוּנָה לְחֵם אַבְל טַעוּנָה נְסֻכִים. הַמְפָּרִישׁ תּוֹדָתוֹ וְאָבְדָה, וְהַפְּרִישׁ מְעוֹת תַּחְתִּיָּה, וְלֹא הִסְפִּיק לְקַח בְּהֵן תּוֹדָה עַד שְׁנִמְצְאוּ תּוֹדָה, תּוֹדָה תִּקְרַב וְטַעוּנָה לְחֵם, וְטַעוּנָה נְסֻכִים, וְהַמְּעוֹת יָבִיא בְּהֵן תּוֹדָה וְתִקְרַב, וְאִין טַעוּנָה לְחֵם, אַבְל טַעוּנָה נְסֻכִים. הַמְפָּרִישׁ תּוֹדָתוֹ וְאָבְדָה, וְהַפְּרִישׁ אַחֲרַת תַּחְתִּיָּה, וְהַקְרִיבָה, וְאֶחָר כֶּךָ נִמְצְאוּ הָרֵאוּשׁוֹנָה - תִּקְרַב וְטַעוּנָה לְחֵם וְטַעוּנָה נְסֻכִים. הַמְפָּרִישׁ מְעוֹת לְתוֹדָתוֹ, וְאָבְדוֹ, וְהַפְּרִישׁ מְעוֹת תַּחְתִּיָּה, וְלִקַּח בְּהֵן תּוֹדָה, וְהַקְרִיבָה, וְאֶחָר כֶּךָ נִמְצְאוּ מְעוֹת הָרֵאוּשׁוֹנָה - יָבִיא מְאֹלוֹ וּמְאֹלוֹ תּוֹדָה, וְתִקְרַב, וְטַעוּנָה לְחֵם וְטַעוּנָה נְסֻכִים, לְקַח בְּהֵן תּוֹדָה וְהוֹתִיר - יָבִיא בְּהֵן תּוֹדָה וְתִקְרַב, וְאִין טַעוּנָה לְחֵם, אַבְל טַעוּנָה נְסֻכִים.

יג. עַד שֶׁלֹּא שִׁחְטָה וַיֵּצֵא חוּץ לְחוּמָה - יִחְזֹר וַיִּשְׁחַט עָלֶיהָ וְכִשְׂרָה, מִשְׁשִׁחְטָה וַיֵּצֵא חוּץ לְחוּמָה - הָדָם יִזְרַק וְלֹא יֵצֵא יְדֵי גְדָרוֹ. תּוֹדָה מִתְּרַת בְּאִכְלָה וְהַלְחָם אָסוּר. מִשְׁנִזְרַק הָדָם תּוֹרְמִין מִמָּה שֶׁבִּפְנִים עַל מַה שֶׁבְּחוּץ. עַד שֶׁלֹּא שִׁחְטָה וַנִּפְרַס הַלְחָם - יָבִיא לְחֵם אַחֲרַת וַיִּשְׁחַט עָלָיו, וְכִשְׂרָה. מִשְׁשִׁחְטָה, וַנִּפְרַס הַלְחָם - הָדָם יִזְרַק, וַיֵּצֵא יְדֵי גְדָרוֹ. תּוֹדָה מִתְּרַת בְּאִכְלָה וְהַלְחָם אָסוּר. מִשְׁנִזְרַק הָדָם תּוֹרְמִין מִן הַשְּׁלָם עַל הַפְּרוּס. מִשְׁשִׁחְטָה נִטְמָא לְחֻמָּה - הָדָם יִזְרַק וְלֹא יֵצֵא יְדֵי חוּבַת גְּדָרוֹ. תּוֹדָה מִתְּרַת בְּאִכְלָה, וְהַלְחָם אָסוּר. מִשְׁנִזְרַק הָדָם - תּוֹרְמִין מִן הַטְּהוֹר עַל הַטְּמָא.

יד. תּוֹדָה חֲצִיָּה מִן הַחֲלִין וְחֲצִיָּה מִן הַמְּעַשֵּׂר - יָבִיא לְחֻמָּה כִּיֵּצֵא בָּהּ. חֲצִיָּה מִן הַחֲלִין וְחֲצִיָּה מִן הַמְּעַשֵּׂר. תּוֹדָה הִיא וְלְחֻמָּה מִן הַמְּעַשֵּׂר, אַבְל חוּבַתּוֹ אֵינוֹ מְבִיא אֶלָּא מִן הַחֲלִין, שְׁנֵאמַר (שְׁמוֹת יג, ה): "וְעַבְדְּתָ אֶת הָעֶבֶדְהָ הַזֹּאת בַּחֲדָשׁ הַזֶּה", מַה זֶה אֵינָה בָּאָה אֶלָּא מִן הַחֲלִין, אַף כֹּל דְּבָר שֶׁבְּחוּבָה -

שֶׁפְּסָלָה קִדְּם לְשִׁחְטָה - לֹא קִדְּשׁ הַלְחָם. שִׁחְטָה חוּץ לְזִמְנָה, וְחוּץ לְמִקְוָה - קִדְּשׁ הַלְחָם. שִׁחְטָה וְנִמְצְאוּ טְרָפָה - לֹא קִדְּשׁ הַלְחָם. שִׁחְטָה וְנִמְצְאוּ בַעֲלַת מוֹם; רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: קִדְּשׁ. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: לֹא קִדְּשׁ; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. אִמֵּר רַבִּי יְהוּדָה: לֹא נִחְלְקוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ עַל שִׁשְׁחֻטָה חוּץ לְזִמְנָה, שֶׁקִּדְּשׁ הַלְחָם, וְעַל שִׁשְׁחֻטָה וְנִמְצְאוּ בַעֲלַת מוֹם שֶׁלֹּא קִדְּשׁ הַלְחָם, עַל מַה נִּחְלְקוּ? עַל שִׁשְׁחֻטָה חוּץ לְמִקְוָה, שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: קִדְּשׁ, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: לֹא קִדְּשׁ. אִמֵּר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: אֵי אַתָּה מוֹדֵה שִׁשְׁחֻטָה וְנִמְצְאוּ בַעֲלַת מוֹם, שֶׁלֹּא קִדְּשׁ הַלְחָם? אִי אַתָּה מוֹדֵה, שֶׁקִּדְּשׁ הַלְחָם! אִמֵּר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: אֵי אַתָּה מוֹדֵה, שֶׁשִׁחְטָה חוּץ לְמִקְוָה - לֹא יִקְדָּשׁ הַלְחָם?! אִמֵּר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: אַתָּה מְקִישׁוֹ לְבַעַל מוֹם? וְאֵנִי מְקִישׁוֹ חוּץ לְזִמְנָה! גִּרְאָה, לְמִי דוּמָה? אִם דוּמָה לְבַעַל מוֹם - נִלְמְדוֹ מִבַּעַל מוֹם. וְאִם דוּמָה לְחוּץ לְזִמְנָה - נִלְמְדוֹ מִחוּץ לְזִמְנָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: חוּץ לְזִמְנָה נִפְסַל בְּמַחְשֶׁבָה, וְחוּץ לְמִקְוָמוֹ נִפְסַל בְּמַחְשֶׁבָה, וְאֵל יוֹכִיחַ בַּעַל מוֹם, שֶׁאִין נִפְסַל בְּמַחְשֶׁבָה אֶלָּא בְּמַעֲשֵׂה. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: בַּעַל מוֹם - פְּסוּל וְאִין בּוֹ פְּרַת, וְחוּץ לְמִקְוָמוֹ - פְּסוּל וְאִין בּוֹ פְּרַת, וְאֵל יוֹכִיחַ חוּץ לְזִמְנָה, שֶׁפְּגוּל, וְחִיבִין עָלָיו פְּרַת.

יא. תּוֹדָה טַעוּנָה לְחֵם, וְהַטּוּעָה אֵינָה טַעוּנָה לְחֵם. אֵיזָה הוּא טוּעָה? הַמְפָּרִישׁ תּוֹדָה וְאָבְדָה, וְהַפְּרִישׁ אַחֲרַת תַּחְתִּיָּה, וְלֹא הִסְפִּיק לְהַקְרִיבָה, עַד שְׁנִמְצְאוּ הָרֵאוּשׁוֹנָה, וְהָרִי שִׁתִּיָּהן עוֹמְדוֹת: רֵאוּשׁוֹנָה - תִּקְרַב, וְטַעוּנָה לְחֵם, וְטַעוּנָה נְסֻכִים. וְשִׁנְיָה - תִּקְרַב וְאִין טַעוּנָה לְחֵם, אַבְל טַעוּנָה נְסֻכִים.

יב. הַמְפָּרִישׁ מְעוֹת לְתוֹדָתוֹ, וְאָבְדוֹ, וְהַפְּרִישׁ מְעוֹת תַּחְתִּיָּהם, וְלֹא הִסְפִּיק לְקַח בְּהֵן תּוֹדָה עַד שְׁנִמְצְאוּ מְעוֹת הָרֵאוּשׁוֹנָה - יָבִיא מְאֹלוֹ וּמְאֹלוֹ תּוֹדָה, וְתִקְרַב, וְטַעוּנָה לְחֵם, וְטַעוּנָה נְסֻכִים, וְהַשְּׂאֵר, יָבִיא בְּהֵן תּוֹדָה, וְתִקְרַב, וְאִין טַעוּנָה לְחֵם. אַבְל טַעוּנָה נְסֻכִים.

רבי אלעזר בן יעקב אומר: שלישיית היה לה גוש חלב בגליל.

ב. אין מביאין, אלא מן הזיתים המיוחדין לכהן. רבי יהודה אומר: לא היה טוחנן ברחים, אלא כותשן במכתשת. לא היה טוחנן בקורה אלא באבנים. אין נותנין את הלחם לתוך הסל אלא סל לתוך הלחם. בורר מתוך הסל, הראשון למנורה השני והשלישי למנחות, שמן אנפוקנין - פסול שאינו אלא שרף, שמן השרוי, והשלוק, והמבשל של שמרים, ושל ריח רע - הרי זה בעל מום למזבח. יין אליסטיין והכושי, והבורק, ושל צמוקים - לא יביאין. ואם הביא - פשר. רבי אומר: יין בן שתי שנים, וכן שלש שנים שדחה טמא, או שנשתנה מראיו - לא יביא. ואם הביא - פשר. אין מביאין, לא מן הפדמת, ולא מן הדלית, אלא מן הגליליות המיוחדות לכהן. לא היו בוצרים ענבים וכוּרמין אותן, אלא בוצרים אותן ודורכים אותן מיד, ולא היו כונסין אותן, לא בחצבים גדולים, ולא בחביות קטנות, אלא בכדידיות בינוניות. לא היו מניחין אותן, לא במרתף ולא בראש הגג, אלא מניחין אותן כמות שהן. ואינו ממלא חבית על פיה, אלא שתי ידות בה, כדי שיהא ריחה נודף. ואינו מביא, לא מפיה מפני קמחין, ולא משוליה מפני שמרים, אלא נוקבה, ונטולה משלישה ומאמצעה. כיצד בודק? הגזבר קנה בידו, כיון שזרק גיר של שמרים, אומר, ומעבירין אותה מפניו, ומביאין אחרת תחתיה. והן אומרים: 'בוא וקחו לכם פסלת המזבח'. אין מביאין יין פחות מכן ארבעים יום, ואם הביא מגתו - פשר.

ג. אילים - ממואב, עגלים - משרון, כבשים - ממדבר. גזלות - מהר המלך. רבי יהודה אומר: כבשים שגביהן רחבים.

ד. כל העצים פשרים לגבי מזבח, חוץ משל זית ושל גפן. רבי אלעזר מוסיף חמשה עצים פסולין, אף של שקמה, ושל חרוב, ושל דקל, ושל מים, ושל אלון, ושל סתירה.

לא יביא אלא מן החלזין, לא יביא מחטי מעשר שני אלא ממעות מעשר שני. הרי עלי תודה והרי עלי שלמים, הואיל והן באין חובה - לא יביא אלא מן החלזין. נסכים בכל מקום - לא יביא אלא מן החלזין. מכאן אומר: אין מביאין מנחות ונסכים, מנחת בהמה, ולחמה של תודה מן הטבל ומן התבואה. מעשר ראשון שנטלה תרומתו ומעשר שני והקדש שנפדו, מן המדמץ ומן החדש, ומפירות שביעית, ואם הביא - הרי אלו פסולין. ואין צריך לומר מן הערלה ומכלאי הפרם.

מסכת מנחות פרק תשיעי

א. כל קרבנות צבור והיחיד באין מארץ ומחוץ לארץ, אפלו מבין העובדי כוכבים. חוץ מבכור ומעשר, שאין באין אלא מן הארץ. ואין באין אלא מישראל. כל המנחות באות מן הארץ ומחוץ לארץ, מן החדש ומן הישן, חוץ מן העמר ושתי הלחם, שאין באין אלא מן החדש ומן הארץ. וכלן אין באין אלא מן המבחר, שנאמר (דברים יב, יא): "וכל מבחר נדריכם". איזהו מבחר שלהן? מכמש זו לחה אלפא לסלת, שניה לה עפרים בפקעה. רבי יוסי אומר: אף חטי ברחים וכפר אחוס - אלו היו בצד ירושלים, ומהן היו מביאין. אין מביאין, אלא מן השדות הניטרות המיוחדות לכהן. כיצד הוא עושה? נרה שנה ראשונה, ושניה חרשה, זורעה קדם לפסח שבעים יום כדי שתהא סמוכה לחמה, והיא עושה סלת מרבה, והיתה עושה קנה זרת ושבלת זרתים. היו בוררין אותה ולותתין אותה, וטוחנין אותה ומרקדיין אותה, ומולכיין אותה אצל גזבר, והגזבר מכניס ידו לתוכה, אם היה אבק עולה מתוכה - חוזר ומרקדיין שניה. ומשם רבי נתן אומר: ידו סוף בשמן ומשקיע לתוכה, כדי שיהא אבק עולה מתוכה. סלת שהתליע - הרי זו בעל מום למזבח. חטין שהתליעו, או שהרקיבו - הרי אלו בעלי מומין למזבח. תקועה אלפא לשמן. אבא שאול אומר: שניה לה רגב בעבר היידין.

מְכַל מְקוֹם הָרִי אֵלּוּ פְּסוּלִין. אֲבָל בְּאֵלּוּ רְגִילִין בְּמִדְבְּרֵי־וֹת: שֶׁל תֵּאֲנֶה, וְשֶׁל שָׁמֶן, וְשֶׁל אֲגוּז.

ה. מֶלַח - זֶה מֶלַח סְדוּמִית; שְׁנֵאמַר (וַיִּקְרָא ב, יג): "וְלֹא תִשְׁבֵּית מֶלַח" - הֲבֵיא מֶלַח שְׂאִינוּ שׁוֹבְתִת! וְאִיזוּ זֶה? מֶלַח סְדוּמִית. וּמִנֵּין אִם לֹא מִצָּא סְדוּמִית יִבְיֵא אֶסְתַּרְקֶנִית? תִּלְמוּד לֹמַר "מֶלַח", "מֶלַח" - רְבֵה.

ו. תִּכְלַת - אֵין כְּשֶׁרָה אֵלֶּא מִן הַחֲלֹזוֹן, שֶׁלֹּא מִן הַחֲלֹזוֹן - פְּסוּלָה. שְׁנֵי הַתּוֹלְעַת - מִן הַתּוֹלְעַת שְׁבֻהֵרִים. הֲבֵיא שֶׁלֹּא מִן הַתּוֹלְעַת שְׁבֻהֵרִים - פְּסוּלָה.

ז. שֶׁשׁ - זֶה פְּשֵׁתָן. הֲבֵיאָה מִן הַנִּקְבוֹת - פְּסוּלָה.

ח. מְנוּרָה וְכֹלֵי שְׂרֵת - מִצְוֹתָן לְהֵבִיא מִמּוֹתֵר נִסְכִּים. אֵין לָהֶם - יִבְיֵאוּ מִתְרוּמַת הַלְשָׁכָה. מְנוּרָה - אֵינָה כְּשֶׁרָה אֵלֶּא מִן הַעֲשֵׂת. עֲשָׂאָה מִן הַגְּרוּטָאוֹת - פְּסוּלָה. וּמִשְׁאֵר מִיָּנִי מִתְכוֹת - כְּשֶׁרָה.

ט. חֲצוּצְרוֹת - אֵין כְּשֶׁרָה אֵלֶּא מִן הַכֶּסֶף, עֲשָׂאָה מִן הַגּוֹשׁ - כְּשֶׁרָה, מִשְׁאֵר מִיָּנִי מִתְכוֹת - פְּסוּלָה. וְנִמְצְאוֹת אוֹמֵר - פְּסוּל בְּמְנוּרָה כְּשֶׁר בְּחֲצוּצְרוֹת. פְּסוּל בְּחֲצוּצְרוֹת - כְּשֶׁר בְּמְנוּרָה. שֶׁל בַּעַץ, וְשֶׁל אֲבָר, וְשֶׁל קִסְטָרִין, וְשֶׁל מִתְכוֹת; רַבִּי פּוֹסֵל וְרַבִּי יוֹסֵי בַר רַבִּי יְהוּדָה מְכַשֵּׁר. שֶׁל עֵץ, וְשֶׁל עֶצֶם, וְשֶׁל זְכוּכִית - הַכֹּל מוּדִים שֶׁפְּסוּלָה.

י. כְּלֵי שְׂרֵת, עַד שֶׁלֹּא נִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן גְּבוּהָ - רִשְׁאֵי הַדְּיוֹט לִשְׁתַּמֵּשׁ. מִשְׁנִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן גְּבוּהָ - אֵין רִשְׁאֵי הַדְּיוֹט לִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן. כְּלֵים שְׁנַעֲשׂוּ מִתְחַלְתָּן לְהַדְּיוֹט - אֵין עוֹשִׂין אוֹתָן כְּלֵי שְׂרֵת. כְּלֵי שְׂרֵת שְׁנִקְבוּ - אֵין מִתְכִּין אוֹתָן, וְאֵין מְטִילִין לְתוֹכָן אֲבָר, וְאֵין מְשַׁחֲזִין אֶת פְּגִמָּתָה. סִכִּין שֶׁפִּיגֵם - אֵין מְחַזְרִין אוֹתָהּ, וְאֵין מְשַׁחֲזִין אֶת פְּגִמָּתָה. אֲבָא שְׂאוּל אוֹמֵר: סִכִּין הֵיטָה טוֹרְפָתָה, וְצוּר עֲלֶיהָ וּגְנוּזָהּ.

<p>16</p> <p>ראשון Sunday</p>	<p>ז</p> <p>7</p>	<p>6:37 נץ החמה 9:43 סו"ז קר"ש - גר"א 10:45 סו"ז תפלה - גר"א 8:16 צה"כ לשיטת ר"ת נ"ך: מלכים ב ז-ח תוספתא: מנחות ג</p>	<p>5:25 עלות השחר 9:07 סו"ז קר"ש - מג"א 10:21 סו"ז תפלה - מג"א שקיעה: 7:03 בבלי: מנחות לז ירושלמי: ברכות מז</p>
<p>17</p> <p>שני Monday</p>	<p>ח</p> <p>8</p>	<p>6:38 נץ החמה 9:44 סו"ז קר"ש - גר"א 10:46 סו"ז תפלה - גר"א 8:14 צה"כ לשיטת ר"ת נ"ך: מלכים ב ט-י תוספתא: מנחות ד</p>	<p>5:26 עלות השחר 9:08 סו"ז קר"ש - מג"א 10:22 סו"ז תפלה - מג"א שקיעה: 7:01 בבלי: מנחות לח ירושלמי: ברכות מה</p>
<p>18</p> <p>שלישי Tuesday</p> <p>Candle Lighting 6:42 הדלקת הנרות</p>	<p>ט</p> <p>9</p>	<p>6:39 נץ החמה 9:44 סו"ז קר"ש - גר"א 10:46 סו"ז תפלה - גר"א 8:12 צה"כ לשיטת ר"ת נ"ך: מלכים ב יא-יב תוספתא: מנחות ה</p>	<p>Yom Kippur Eve</p> <p>5:27 עלות השחר 9:08 סו"ז קר"ש - מג"א 10:22 סו"ז תפלה - מג"א שקיעה: 7:00 בבלי: מנחות לט ירושלמי: ברכות מו</p>
<p>19</p> <p>רביעי Wednesday</p> <p>Yom Tov Ends 8:10 זמן מוצי"ט</p>	<p>י</p> <p>10</p>	<p>6:40 נץ החמה 9:44 סו"ז קר"ש - גר"א 10:46 סו"ז תפלה - גר"א 8:10 צה"כ לשיטת ר"ת נ"ך: מלכים ב יג-יד תוספתא: מנחות ו</p>	<p>Yom Kippur / Yizkor יום כפור, יזכור</p> <p>5:28 עלות השחר 9:08 סו"ז קר"ש - מג"א 10:22 סו"ז תפלה - מג"א שקיעה: 6:58 בבלי: מנחות מ ירושלמי: -</p>
<p>20</p> <p>חמישי Thursday</p>	<p>יא</p> <p>11</p>	<p>6:41 נץ החמה 9:45 סו"ז קר"ש - גר"א 10:46 סו"ז תפלה - גר"א 8:09 צה"כ לשיטת ר"ת נ"ך: מלכים ב טז-טז תוספתא: מנחות ז</p>	<p>5:29 עלות השחר 9:09 סו"ז קר"ש - מג"א 10:22 סו"ז תפלה - מג"א שקיעה: 6:56 בבלי: מנחות מא ירושלמי: ברכות מז</p>
<p>21</p> <p>ששי Friday</p> <p>Candle Lighting 6:37 הדלקת הנרות</p>	<p>יב</p> <p>12</p>	<p>6:42 נץ החמה 9:45 סו"ז קר"ש - גר"א 10:46 סו"ז תפלה - גר"א 8:07 צה"כ לשיטת ר"ת נ"ך: מלכים ב יז-יח תוספתא: מנחות ח</p>	<p>5:30 עלות השחר 9:09 סו"ז קר"ש - מג"א 10:22 סו"ז תפלה - מג"א שקיעה: 6:55 בבלי: מנחות מב ירושלמי: ברכות מז</p>
<p>22</p> <p>שב"ק Shabbos</p> <p>Shabbos Ends 8:05 זמן מוצי"ש</p>	<p>יג</p> <p>13</p>	<p>6:43 נץ החמה 9:45 סו"ז קר"ש - גר"א 10:46 סו"ז תפלה - גר"א 8:05 צה"כ לשיטת ר"ת נ"ך: מלכים ב יט-כ תוספתא: מנחות ט</p>	<p>האזינו</p> <p>5:31 עלות השחר 9:09 סו"ז קר"ש - מג"א 10:22 סו"ז תפלה - מג"א שקיעה: 6:53 בבלי: מנחות מג ירושלמי: ברכות מט</p>

דַּרְךְ שְׂמַחַת יוֹם טוֹב, אִין דִּרְכֵי לֵיִגְן תְּפִלִּין וְזֵי עֵס דְאַרְפָּךְ צִוּ זֵיין, אִיז מְעַן זֹכְרָה צִו גְּעֻבוֹיֶרְךָ אִינְגְּלֵךְ.

(ספר המדות אות בגנים הלך א, סימן י')